ጅማ ዩኒቨርሲቲ

ሶሻል ሳይንስና ሒዩማኒቲስ ኮሌጅ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነጽሁፍ-አማርኛ ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

ተማሪዎች አማርኛ ቋንቋን በሁለተኛ ቋንቋነት ለመማር ያላቸው ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለው ተዛምዶ በሁሩሙ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ10ኛ ክፍል ተተኳሪነት

በ

ፈንታነሽ ጌቴ

በአማርኛ ቋንቋ ማስተማር ስነዘዴ የሁለተኛ ዲግሪ ለማሟላት የቀረበ ጥናት

የካቲት 2015 ዓ.ም

ጅማ ኢትዮጵያ

ጅማ ዩኒቨርሲቲ
ሶሻል ሳይንስና ሒዩማኒቲስ ኮሌጅ
የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነጽሁፍ-አማርኛ ትምህርት ክፍል
የድህረ ምረቃ መርሃ ግብር

ተማሪዎች አማርኛ ቋንቋን በሁለተኛ ቋንቋነት ለመማር ያላቸው ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለው ተዛምዶ በሁሩሙ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ10ኛ ክፍል ተተኳሪነት

በ
ፈንታነሽ ጌቴ

አማካሪ፡- ማንያለዉ አባተ (ዶ/ር)

በአማርኛ ቋንቋ ማስተማር ስነዘዴ የሁለተኛ ዲግሪ ለማሟላት የቀረበ ጥናት

የካቲት 2015 ዓ.ም
ጅማ ኢትዮጵያ

ጅማ ዩኒቨርሲቲ

የሶሻል ሳይንስና ሂዩማኒቲ ኮሌጅ

ድህረ ምረቃ መረሀ ግብር

ተማሪዎች አማርኛ ቋንቋን በሁለተኛ ቋንቋነት ለመማር ያላቸው ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለው ተዛምዶ በሁሩሙ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በ10ኛ ክፍል ተተኳሪነት በሚል ርእስ በኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነጽሁፍ አማርኛ ማስተማር ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያነት በፈንታነሽ ጌቴ የቀረበው ይህ ጥናት የዩኒቨርሲቲውን የጥራትና የወጥነት መስፈርት ስለማሟላቱ በፈታኞች ተረጋግጦ ተፈርሟል፡፡

የፈታኞች ቦርድ አባላት

አማካሪ... ፊርማ.................... ቀን...................

የውስጥ ፈታኝ.................................. ፊርማ.................... ቀን...................

የውጭ ፈታኝ..................................... ፊርማ.................. ቀን...................

ምስጋና

በቅድሚያ ይህን ጥናት በፍቃዱ አስጀምሮ እንድጨርስ ለረዳኝ ልዑል እግዚያብሔር ከነ እናቱ ምስጋና ይግባው ። በመቀጠልም አባታዊ ምክርና ሙያዊ እገዛ በማድረግ ይህ ስራ ከግብ እንዲደርስ ለረዱኝ ለዶ/ር ማንያለው አባተ ምስጋናዬ ከፍያለ ነው። ከዋና አማካሪዬ በተጨማሪ ሞያዊ እገዛ ላደረጉልኝ ለዶ/ር ምህረት ሳዳሞ ምስጋናዬ ከፍ ያለ ነው። የምርምር ትምህርት በማስተማርና እውቀት በማስጨበጥ እንዴት እንደሚሰራ መሰረት ለሆኑኝ ለዶ/ር ለማ ንጋቱ ምስጋናዬ ይድረሳቸው ። ከመንግስት በተጨማሪ የገንዘብ፣ የሀሳብ ድጋፍ በመስጠት እና ልጆቼን በመያዝ ላልተለየኝ ባለቤቴ ምስጋና ይግባው። ለሁሩሙ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት መምህራን እና ለጥናቱ ተሳታፊ ተማሪዎች ምስጋናዬ ከፍ ያለ ነው። በመጨረሻም ለቤተሰቦቼና ለልጆቼ ምስጋና ይገባል።

ማዉጫ **ገጽ**

ምስጋና I
አጠቃሎ II
ምዕራፍአንድ 1
መግቢያ
1.1.የጥና ቱዳራ 1
1.3 የጥናቱ መሪ ጥያቄዎች 5
1.4 የጥናቱ ዓላማ 5
1.4.1 ዐብይ ዓላማ 5
1.4.2 ንኡሳን ዓላማዎች 5
1.5 የጥናቱ አስፈላጊነት 5
1.6 የጥናቱ ወሰን 6
1.7 የጥናቱ ውስንነት 7
1.8 የቁልፍ ፅንሰ ሀሳቦች አጠቃቀም ተግባራዊ ብያኔ 7
ምዕራፍ ሁለት
ክለሳ ድርሳናት 8
2.1 ፅንሰ ሀሳባዊ ቅኝቶች 8
2.1.1 የተነሳሽነት ምንነት 8
2.1.2 በቋንቋ ትምህርት ሂደት የተነሳሽነት ጠቀሜታዎች ወይም ሚና 9
2.1.3 የተነሳሽነት ዓይነቶች 11
2.1.3.1 ዉስጣዊ ተነሳሽነት 11
2.1.3.2 ውጫዊ ተነሳሽነት 13
2.1.4 የተነሳሽነት ተላውጦዎች 15
2.1.5 የአንብቦ መረዳት ምንነት 17
2.1.6 የአንብቦ መረዳት ችሎታ አይነቶች እና ደረጃዎች 18
2.1.6.1 የአንብቦ መረዳት ችሎታ አይነቶች 18
2.1.6.2 የአንብቦ መረዳት ችሎታ ደረጃዎች 20
2.1.7 የአንብቦ መረዳት መስፈርቶች 21
2.1.8 የመማር ተነሳሽነት እና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ 22

2.2 ፅንሰ ሀሳባዊ ማህቀፍ 23
2.3 የቀደምት ጥናቶች ቅኝት 24
ምዕራፍ ሶስት
የጥናቱ ንድፍ እና አካሄድ 29
3.1 የጥናቱ ንድፍ 29
3.2 የጥናቱ አካላይ 29
3.2.1 የትምህርት ቤት አመራረጥ 29
3.3.2 የክፍል ደረጃ አመራረጥ 29
3.3.3 የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ 30
3.4 የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች 30
3.4.1. የጽሁፍ መጠይቅ 31
3.4.2 የችሎታ መለኪያ ፈተና 31
3.5 የመረጃ አተናተን 32
ምዕራፍ አራት
የመረጃ ትንተና እና የውጤት ማብራሪያ 33
4.1 ተጠኚዎቹ በሁለተኛ ቋንቋ ለመማር ያላቸው ተነሳሽነት 33
4.2 የተጠኚዎቹ በሁለተኛ ቋንቋ የመማር ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ውጤት ጋር ያለው ተዛምዶ 37
4.4 የጥናቱ ውጤት ማብራሪያ 38
ምእራፍ አምስት
ማጠቃለያ፣መደምደሚያና የመፍትሄ ሀሳብ 40
5.1 ማጠቃለያ 40
5.2 መደምደሚያ 41
ዋቢዎች 43
አባሪዎች
አባሪ አንድ 47
አባሪሁለት 56
አባሪሦስት፡ 63

የሰንጠረዥ ማውጫ

ሰንጠረዥ 4.1 ተጠኚዎቹ በሁለተኛ ቋንቋ ለመማር ስላላቸው ውሁድ ተነሳሽነት 33
ሰንጠረዥ 4.2 ተጠኚዎቹበሁለተኛ ቋንቋለመማር ስላላቸው ውስጣዊናውጫዊተነሳሽነት ...34
ሰንጠረዥ 4.3 የጥናቱተተኳሪዎችበሁለተኛቋንቋየመማርውስጣዊናውጫዊ........................35
ሰንጠረዥ 4.4 የተጠኚዎቹ አንብቦ የመረዳትፈተናውጤት..36

አጠቃሎ

የዚህ ጥናት ዋና አላማ የመማር ተነሣሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለውን ተዛምዶ በ10ኛ ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት መፈተሽ ነው። የጥናቱን አላማ ለማሳካትም ተዛምዷዊ የምርምር ስልት ጥቅም ላይ ውሏል። ጥናቱ በአመቺ የንሞና ዘዴ በተመረጠ በሁሩሙ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የተካሄደ ነው።በተጨማሪም የ10ኛ ክፍልን በአላማ ተኮር የንሞና ዘዴ በመጠቀም የዚህ ጥናት ተተኳሪዎች ሆነዋል። የጥናቱ ተሳታፊዎችም በእኩል እድል ሰጪ የንሞና ዘዴ የተመረጡ 97 የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች ናቸው። የመማር ተነሳሽነታቸው አማካይ ውጤት 3.027 ሆኖ ተመዝግቧል። የተማሪዎቹ የመማር ተነሣሽነት መደበኛ ልይይት0.36814 ሲሆን የእያንዳድ ተጠኚ ምላሽ አማካይ ውጤት ርቀቱ ጠባብና የማያዋዥቅ ሲሆን ተማሪዎች ከውስጣዊ ተነሣሽነት የበለጠ ለውጫዊ ተነሣሽነት ትኩረት የሰጡ ሲሆን ጉልህ ልዩነት ግን እንደሌለ በባድ ናሙና ፍተሻ ተረጋግጧል። ዉጤቱም 0.76 ሆኖ ተመዝገቧል። የተማሪዎቹ አንብቦ መረዳት ችሎታ በአማካይ ውጤታቸው ተሰልቷል። በተማሪዎች የመማር ተነሣሽነትና በአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል ያለው ተዛምዶ በእስታቲክስ፣ በፒርሰን የተዛምዶ መለኪያ ተሰልቷል። የጥናቱ ውጤት እንደሚያሳየውም የተማሪዎቹ አንብቦ መረዳት ችሎታ አማካይ ውጤት(53.938) መሆኑ በናሙና ፍተሻ ተረጋግጧል። ነገር ግን ከፍተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ አለ ለማለት አያስደፍርም። በመማር ተነሳሽነትና በአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት መካከልም አዉንታዊ ተዛምዶ አልታየም። ውጤቱም (r= -049 የ"P" ዋጋ 0.852 ወይም P > 0.5) በመሆኑ አሉታዊ ተዛምዶ መሆኑ ተረጋግጧል።

ምዕራፍ አንድ

መግቢያ

በዚህ ምዕራፍ የጥናቱዳራ፣ አነሳሽ ምክንያት፣ የጥናቱ መሪጥያቄዎች አብይ እና ንዑሳን አላማዎች፣ የጥናቱ ጠቀሜታ፣ የጥናቱ ወሰን እና የቁልፍ ቃላት ተግባራዊ ብያኔ በቅደም ተከተል ተገልጿል፡፡

በጥናቱ ዳራ የጥናቱ ክፍተት ከአጥኚዎችና ከምሁራን ሀሳብ በመነሳት ተዳሷል ፡፡ የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት የአጥኚዋ የግል ገጠመኞች በምሁራንና በአጥኚዎቹ ንድፈ ሀሳብ መነሻነት ለማቅረብ ተሞክሯል፡፡ መሪ ጥያቄዎች የጥናቱን ርዕሰ ጉዳይ መሠረት አድርገው ፡ የጥናቱ ዋና አላማ አጠቃላይ ሲሆን በመሪ ጥያቄዎች አማካኝነት ንዑሳን አላማዎች ተነድፈዋል፤ የጥናቱ አስፈላጊነት በጥናቱ ሊገኙ ይችላሉ ተብለው የታሰቡ ጠቀሜታዎች ቀርበዋል፤ የጥናቱ ወሰን ከቦታ፣ ከጊዜ፣ ከይዘትና ከተለዋዋጮች አንፃር የተገለፀ ሲሆን በመጨረሻም የቁልፍ ቃላት ተግባራዊ ብያኔ ተቀምጧል፡፡

1.1 የጥናቱ ዳራ

በቀለ (2000) ቋንቋ ከመማር ተግባቦት አንፃር ሲታይ ሌሎች የትምህርት አይነቶችን ከመማር ይለያል፡፡ ይህም ሲባል የግለሰብን ማህበራዊ ማንነት ከሌሎች ማህበረሰብ ጋር ያለውን ተግባቦት በመከታተል እና አመለካከቱን በማስተካከል ከታለመው ቋንቋ ተናጋሪዎች ባህልና ማህበራዊ ባህሪ ጋር እራሱን የሚያስተማምንበት ሂደት ነው፡፡ ይህ ሊሆን የሚችለው ግን ግለሰቡ በቋንቋ ትምህርቱ ተነሳሽነት ሲኖረዉ ነው፡፡

ተስፋዬ (2014) ቋንቋ ከሰዎች አንደበት የሚፈልቅ ድምጻዊ መግባቢያ ሲሆን የህብረተሰብን የማህበራዊ ኑሮ መዋቅር በማዋቀር ውስጥ እርስበእርስ የሚያደርገውን ግንኙነት፣ የመተዳደሪያ ስርዓቱን ደንቡን፣ እምነቱን፣መሳሪያውን ና እውቀቱን የሚቀበልበትን ተቋምና ዘዴውን ሁሉ አካቶ የያዘ በመሆኑ ማንነትን በማሳየት እረገድ ትልቅ ሚና እንዳለዉ አሳይቷል፡፡

Bill(2000)ን በመጥቀስ ደግሞ የቋንቋ ትምህርትን በተነሳሽነት የሚማር ተማሪ በተማረው ትምህርት ዘርፍ ግንዛቤን፣ ትውስና አዕምሮአዊ ዕድገትን ያገኛል፡፡ ምክንያቱም ተነሳሽነት ያለው ተማሪ በቋንቋ ትምህርት ላይ አወንታዊ አመለካከት ስለ ሚኖረው አንድን ድርጊት ለመፈፀም ይደፋፈራል፡፡ አዕምሮአዊ መንፈሳዊና አካላዊ ጥረት ያደርጋል፤ በዚህም የተነሳ ካለመው ግብ ይደርሳል፡፡ ከዚህ የምንረዳው የተማሪዎች የተነሳሽነት ሁኔታ አወንታዊና አሉታዊ አመለካከታቸውን የሚወሰን ሲሆን የመማር ማስተማሩን ሂደት ከግብ ለማድረስ

የተማሪዎችን ሁኔታ የምንለይበት ነው። ከዚህም አኳያ ተማሪዎች ተነሳሽነታቸው በጨመረ ቁጥር የአንብቦ መረዳት ችሎታን ከፍ እንደሚል መሪነሽ (2004) ገልፃለች።

የመማር ተነሳሽነት ካሰቡት ግብ ለመድረስ እና ከፍተኛ ውጤት ለማምጣት መሰረት መሆኑን Giirg (2016) ይጠቅሳል። በመሆኑም የተማሪዎችን የስነ ልቦና በሂደት ለመከታተል የበለጠ ውጤት እንዲያመጡ የምንሰራበት መሆኑንይገልጻል። Feldam (2004) ተነሳሽነት የሰዎችን የማሰብ ሀይል እና ጥንካሬ የምንለይበት መሆኑን ይገልጻል። Nuredin (2021) ተነሳሽነት ዋና የስራ ዓላማን ከግብ ለማድረስ የሚደረግ ክንውን መሆኑን በመግለጽ የመማር ማስተማር ስራውን ለማከናወን በተለይ የሁለተኛ ቋንቋን ለማስተማር አስፈላጊና ጠቃሚ መሆኑን ገልጿል።

Gass And Selnker(2008) ተነሳሽነት ለሁለተኛ ቋንቋ መማር ማስተማር ሂደት ቁልፍ ጉዳይ መሆኑን ገልጸዋል። Mehadi And Jafer(2012) ተነሳሽነት የሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎችን ምኞት፣ ፍላጎት እና ሐሳብ ለማወቅ እያስተማርን የምንረዳበት መሆኑን ገልጸዋል። Donory(2009) ተነሳሽነት የተማሪዎችን ፍላጎትና ዝንባሌ እንዲሁም ችሎታ የምንለካበት አውቀንም አወዳድረን ደረጃቸውን የምንለካበት መንገድ መሆኑን ገልጸዋል። አያይዘውም የሁለተኛ ቋንቋን ለማስተማር የተማሪዎችን አስተሳሰብና ግላዊ ፍላጎት በመረዳት የመማር ማስተማር ሂደቱን አቅጣጫ የምናስተካክልበት መሆኑን አብራርቷል። Eshun And K.Duah(2011) ተነሳሽነት ችግሮችንና የተለያዩ ውጣውረዶችን ወደ አንድ የቆሙለት ምንጭ በማምጣት ወደ አንድ ቡድን ወይም መፍትሔ የሚደረግ ተፈጥሮአዊ ለውጥ ነው።

ከምሁራኑ ሐሳብ ለመረዳት እንደተቻለው ተነሳሽነት የሁለተኛ ቋንቋን የመማር ማስተማር ስራ ለማከናወን ተነሳሽነት መሰረት፣ ቁልፍጉዳይ፣ የተማሪዎችን ችሎታ፣ ግንዛቤ፣ አመለካከትና አስተሳሰብ ማወቅነው። በመሆኑም መምህሩ የተማሪዎቹን ሁኔታ በማወቅ የመማር ማስተማር አቅጣጫን በማስተካከል ለታሰበው ዓላማ ግብ መምታትና ለተማሪዎች ውጤት ተነሳሽነት ትልቁ ጉዳይ ነው። ተነሳሽነትን በተመለከተ በሀገር ውስጥ በተለያዩ ዩኒቨርሲቲዎች የተለያዩ ጥናቶች ተካሂደዋል። ከነዚህም መካከል ዘሪቱ(2004) አማርኛ ቋንቋን በሁለተኛ ቋንቋነት የመማር ተነሳሽነት ከትምህርት ውጤት ጋር ያለው ተዛምዶ መሪነሽ(2004) የተማሪዎች የማንበብ ተነሳሽነት አንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለው ተዛምዶ አይታለች።

የመሪነሽ ጥናት የማንበብ ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለዉን ተዛምዶ የፈተሸች ሲሆን ያነሳችዉ ይዘት ተነሳሽነትንና የአንብቦ መረዳትን የያዘ በመሆኑ ከዚህ ጥናት ጋር ሲመሳሰል ይህ ጥናት የመማር ተነሳሽነትን በመያዙ ከእሷ ጥናት ይለያል።

ዘሪቱ (2004) ደግሞ የመማር ተነሳሽነት በመያዙ ሲመሳሰል የእሷ ጥናት የትምህርት ዉጤት አጠቃላይ የሚፈትሽ ሲሆን ይህ ጥናት የመማር ተነሳሽነትን ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር በማዛመዱ ይለያል፡፡

የተስፋዬ ጥናትም የመማር ተነሳሽነት ከትምህርት ዉጤት ጋር በማዛመዱ ከዚህ ጥናት ጋር በከፊል ቢዛመድም አንብቦ መረዳትን አለማየቱ ይለያል፡፡

1.2 የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት

ተነሣሽነት የሁለተኛ ቋንቋን ለማስተማር ጠቃሚ እና ዋና ጉዳይ መሆኑን በማመን በርካታ የሀገር ውስጥእና የውጭ ጥናቶች ጠቁመዋል፡፡ ለአንብቦ መረዳት ችሎታየተማሪዎች የመማር ተነሣሽነትአስፈላጊ እና ለአሰቡት ግብ መሳካት መሰረት ነው፡፡ እና ለአስቡት ግብ ለመድረስ መማር፣ ማንበብ እና ለማንበብ እና ለመማር ደግሞ ተነሳሽነት አስፈላጊ ነው፡፡

Cle` Ment and Ryan (2009) የሁለተኛ ቋንቋ ለማስተማር የተማሪዎች ተነሳሽነት ለከፍተኛ እውቀትና ውጤት እንደሚያበቃ ገልፀዋል፡፡ Nuredin (2021) አንድን አላማ ከግብ ለማድረስም ሆነ የስራ ሂደትን ለማከናወን ተነሳሽነት አስፈላጊ መሆኑን ሲገልፅ Gass And Selinker (2008) ደግሞ ተነሳሽነት የሁለተኛ ቋንቋን ለማስተማር ቁልፍ ጉዳይ ነው፤ ይላሉ፡፡ L knoll (2000) ደግሞ አንብቦ መረዳት የከበደንና የተወሳሰቡትንን ነገር ተምረን በማንበብ ወይም ከመምህራን የምንረዳበት ክሂል መሆኑን ይገልፃሉ፡፡

Achiwa(2014) የተማሪዎችን ውጤት በመወሰን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ትልቅ ሚና እንዳለው አስረድቷል፡፡ አጥኚዋም የምሁራኑን ሀሳብ እንደ መነሻ በማድረግ እና የሌሎች አጥኒዎችን ፈር በመከተል የተማሪዎቹን የመማር ተነሳሽነትና የአንብቦ መረዳት ችሎታቸውን ለመፈተሽ ተነሳስታለች፡፡ Phakiti(2006)፣Celcie-Murcia(1991) ማንበብን በተመለከተ ማብራሪያ ሲሰጡ በሁለኛ ቋንቋ ማንበብ ከመጀመሪያ ቋንቋ ማንበብ በበለጠ ውስብስብ ነው በማለት ገልፀዋል፡፡ ተነሣሽነት በመማር ሂዳት መሠረታዊ ጉዳይ መሆኑን ድንቅነህ (2011) በመግለፅ አንድን ነገር የማከናወን ፍላጎትና በረስ መተማመን የሚጨምር ልዕለ አዕምሮአዊ የመነቃቃት ተግባር መሆኑን ገልጿል፡፡ በዚህም የማንበብ ተነሣሽነት ከማንበብ ጋር ጥብቅ የሆነ ዝምድና እንደላቸውም አሣይቷል፡፡ የምሁራንን ሀሣብ መነሻ በማድረግም ተነሣሽነታቸው ከፍተኛ የሆኑ ተማሪዎች ተነሣሽነታቸው ዝቅተኛ ከሆኑ ተማሪዎች የበለጠ ውጤት እንደሚያስመዘግቡ አስቀምጧል፡፡

የመማር ተነሣሽነትና የአንብቦ መረዳት ችሎታን በተመለከተ የተለያዩ አጥኚዎች በተለያየ መንገድ ምርምሮችን አካሂደው የተለያዩ ውጤቶች ላይ ደርሠዋል፡፡ በዚህም በውስጣዊ እና በውጫዊ ተነሣሽነት ያላቸው ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር

ያለው ተዛምዶ ልዩነት እንዳለው አሣይተዋል፡፡ ከነዚህም መካከል ዘሪቱ (2004) በተነሣሽነት አይነቶችና በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት መካከል ዝምድና መኖሩን አሣይታለች፡፡ መሪነሽ(2004) የማንበብ ተነሣሽነት ከፍ ሲል የአንብቦ መረዳት ችሎታ እንደሚጨምር በመግለፅ የማንበብ ተነሣሽነት የአንብቦ መረዳት ችሎታን የመተንበይ ሚና እንዳለው ገልፃለች፡፡ እቴነሽ (2010) የማንበብ ልምድ የአንብቦ መረዳት ችሎታን ከፍ ለማድረግ ትልቅ ሚና እንዳለው አሣይታለች፡፡

ከዚህ በፊት የተጠኑ ጥናቶች በከፊል ይህን ጥናት የሚመስሉት ቢሆኑም የመማር ተነሣሽነትን ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር አለማዛመዳቸው ለዚህ ጥናት መካሔድ ምክንያት ነው፡፡ የውጭ ጥናቶችን በምንመለከትበት ጊዜ Knoll (2000) ተነሣሽነትና አንብቦ መረዳት ተዛምዶ እንዳለቸው በመጥቀስ በተገኘው የጥናት ውጤት ዝቅተኛ ተነሣሽነት ያለቸው ተማሪዎች ዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ እንዳላቸው አስቀምጧል፡፡ Hassan and Ramili ማሪዎች የተለያየ ተነሣሽነትና የተለያየ የአንብቦ መረዳት ተሰጥኦ እንዳላቸው አሣይተዋል፡፡

በአጠቃላይ ከዚህ በፊት የተጠኑ ጥናቶች የመማር ተነሣሽነት፣ የማንበብ ተነሣሽነት፣ የማንበብ ልምድ፣የማንበብ ብልሃት የሚሉ ሲሆኑ ይህን ጥናት እንደተዛማጅ ቅኝት በመሆን ሲያገለግሉ በአነሡት ጭብጥ እና ባገኙት የጥናት ውጤት ከዚህ ጥናት ጋር ሙሉ በሙሉ የሚመሣሠሉ ሳይሆን በከፊል የሚገናዘቡ ናቸው፡፡ በመሆኑም ይህን ክፍተት በመያዝ በተማሪዎች የመማር ተነሣሽነት እና በአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል ያለውን ተዛምዶ ለመርመር ይህ ጥናት ተካሂዷ፤ የሚሞላው ክፍተትም ይህ ነው፡፡

በዚህ መሰረት አጥኚዋ በክፍል በመማር ማስተማር ሂደት ወቅት የተማሪዎች የተሳትፎ ማነሥ፣መሰላቸት፣ትምህርቱን የመሸሽ እና ዝቅተኛ ውጤት ማስመዝገብ በስተማረችባቸው ዘጠኝ አመታት አስተውላለች ፡፡ ለዚህም የተማሪዎች የመማር ተነሣሽነት እንደ አንደ ችግር ሊሆን ይቸላል ብላ በማሰቧ ይህ ተነሣሽነት ማጣትም በተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ ላይ ተፅዕኖ ስለ ሚያሳድር የሁለቱን ዝምድና ለመርመር ተነሣስታለች፡፡ በተጨማሪም ከዚህ በፊት የተጠኑ ጥናቶች አብዛኛዎቹ በአፍፈት ተማሪዎች ላይ የተጠኑ በመሆናቸው እና አፋቸውን በኦሮምኛ ቋንቋ የፈቱ ተማሪዎች ላይ የተጠኑ ጥናቶች አናሣ በመሆናቸው ለዚህ ጥናት መካሔድ መነሻ ምክንያት ሆኗል፡፡

1.3 የጥናቱ መሪጥ ያቄዎች

የዚህ ጥናት ትኩረት የሆነውን የመማር ተነሳሽነትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ለመለካት የጥናቱን ዋና አላማ ከግብ ለማድረስ ይህ ጥናት ከዚህ በታች ለቀረቡት መሪ ጥያቄዎች ምላሽ ይሰጣል ተብሎ ይታሰባል፡፡

- ተማሪዎቹ አማርኛ ቋንቋን ለመማር ተነሳሽነት አላቸውን?
- የተማሪዎቹ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ምን ይመስላል?
- የተማሪዎቹ የመማር ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታቸውጋር ያለው ተዛምዶ ምን ይመስላል ?

1.4 የጥናቱ ዓላማ

1.4.1 ዐብይ ዓላማ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች አማርኛ ቋንቋን በሁለተኛ ቋንቋነት ለመማር ያላቸው ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለው ተዛምዶ ምን እንደ ሚመስል መመርመር ነው፡፡ ይህን ከግብ ለማድረስ እና መሪ ጥያቄዎችን ለመመለስ የሚከተሉትን ንኡሳን ዓላማዎች ተዘርዝረዋል፡፡

1.4.2 ንኡሳን ዓላማዎች

- ተማሪዎቹ አማርኛ ቋንቋን በሁለተኛ ቋንቋነት ለመማር ያላቸውን ተነሳሽነት ይፈትሻል፤
- የተማሪዎቹ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ምን እንደሚመስል ይፈትሻል፤
- የተማሪዎቹ የመማር ተነሳሽነትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ መኖር አለመኖሩን ይመራምራል፡፡

1.5 የጥናቱ አስፈላጊነት

ይህ ጥናት በዋነኛነት ተማሪዎች የአማርኛ ቋንቋ ትምህርትን በሁለተኛ ቋንቋነት ለመማር እና ለፈለጉት አላማ ግብ መሳካት እንዲሁም አንብበው መረዳት የሚችሉ ሲማሩ መሆኑን ለመማር ደግሞ ተነሳሽነት አስፈላጊ መሆኑን ተረድተው ተነሳሽነታቸው እንዲጨምር ያግዛል ተብሎ ይታሰባል፡፡

መምህራን ታላሚውን ቋንቋ ከግብ ለማድረስ እና የመማር ማስተማር ሂደቱን ለማሳካት የተማሪዎች ተነሳሽነት ወይም አዎንታዊ አመለካከት ወሳኝ ሚና እንዳለው በመረዳት የተለያዩ ዘዴዎችን በመፍጠር የተማሪዎቹን ተነሳሽነት ሊያጠናክር በሚችል መልኩ እንዲያስተምሩ ፍንጭ ይሰጣል፡፡

የተማሪዎችን የመማር ተነሳሽነትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ከፍ ለማድረግ እና ለማሻሻል ወላጆች ለቋንቋ ትምህርቱ የሚሰጡት ግምት እና ያላቸው አመለካከት ለታላሚው ቋንቋ

በቤት ውስጥ የሚሰጡ አስተያየቶች በተማሪዎች ላይ አወንታዊ እና አሉታዊ ተፅዕኖ ስለ ሚያሳድር ወላጆች ይህን አመለካከት በበጎ ጎኑ ቢመለከቱት ተማሪዎቹ የመማር ተነሳሽነታቸው እና የአንብቦ መረዳት ችሎታቸው እንደሚጨምር የመፍትሔ ሃሳብ አቅጣጫ ይጠቁማል፡፡

የመማር ተነሳሽነትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ያላቸውን ተዛምዶ ለመመርመር ያግዛል፣ በመማር ተነሳሽነት እና በአንብቦ መረዳት ችሎታ ዙሪያ ለሚሰሩ አጥኚዎች እንደ መነሻ ሃሳብ በመሆን ያገለግላል፡፡ በተጨማሪም ተማሪዎቸ ለትምህርት ውጤት ወይም መማር ስላለባቸው ብቻ እንዲሁም ከክፍል ወደ ክፍል ለመሽጋገር ብቻ ሳይሆን በበጎ አመለካከትም ጥልቅ ፋላጎት አሳድረው ትምህርቱን እንዲቀበሉ የመፍትሔ ሀሳብ ይጠቁማል ተብሎ ይታሰባል፡፡

1.6 የጥናቱ ወሰን

ይህ ጥናት የተካሄደው በኦሮሚያ ክልል በኢሉአባ ቦራ ዞን በሁሩሙ ወረዳ ሁሩሙ 2ኛ ደረጃ ት/ቤት የሚገኙ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የሚያተኩር ነው፡፡ በዞኑ 14 2ኛ ደረጃ ት/ቤቶች እና በወረዳው ሁለት ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤቶች ያሉ ሲሆን ይህ ጥናት ግን በሁሩሙ 2ኛ ደረጃ ት/ቤት ካሉ ከ9ኛ እስከ 12ኛ ክፍል ተማሪዎች መካከል በ2014 ዓ.ም ለመማር የተመዘገቡ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች ብቻ የሚወሰን ነው፡፡

ጥናቱ ከይዘት አኳያ ሲታይ ተማሪዎቹ አማርኛ ቋንቋን በሁለተኛ ቋንቋነት ለመማር ያላቸው ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለውን ተዛምዶ ብቻ የሚመለከት ነው፡፡ ይህም የተማሪዎች የመማር ተነሳሽነት ምን ይመስላል? የተማሪዎቹ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ምን ያህል ነው? የመማር ተነሳሽነታቸው ከአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ያለው ተዛምዶ አወንታዊ ነው ወይስ አሉታዊ የሚሉ ነገሮችን ብቻ የሚያይ ሲሆን ተለዋዋጮቹም ሁለት ብቻ ናቸው፡፡ እነሱም የተማሪዎች የመማር ተነሳሽነት ነፃ ተለዋዋጭ ሲሆን የአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ደግሞ ጥገኛ ተለዋዋጭ ነው፡፡ በመሆኑም አንብቦ መረዳት ችሎታቸው የሚወሰነው በተነሳሽነታቸው ስለሆነ ነፃ እና ጥገኛ ይሆናሉ፡፡ ስለዚህ የተማሪዎቹ የመማር ተነሳሽነት በፅሁፍ መጠየቅ የተሳካ ሲሆን የአንብቦ የመረዳት ችሎታቸውን ለመለካት ደግሞ ፈተና ተግባራዊ ሆኗል፡፡ የዚህ ጥናት ትኩረት የመማር ተነሳሽነትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ በመሆኑ ሌሎች የቋንቋ ክሂሎች እና የቋንቋ እውቀቶችን አይመለከትም፡፡ በተጨማሪም ከተነሳሽነት አንፃር ውጫዊ እና ውስጣዊ ተነሳሽነት እንጂ ሌሎችን አይመለከትም፡፡

1.7 የጥናቱ ውስንነት

ለዚህ ጥናት እንደ ተዛማጅ ሊሆኑ የሚችሉ ጥናቶች አማርኛ ቋንቋን እንደ ሁለተኛ ቋንቋነት የመማር ተነሳሽነት ከትምህርት ውጤት ያለው ተዘምዶ በሚል ርዕስ በባህደር ዩኒቨርስቲ አራት ያላነሱ ጥናቶች ተካሂደዋል፡፡ እነዚህን ጥናቶች እና ሌሎች ተዛማጅ መጻሕፍትን ለማየት ባለው ወቅታዊ ሁኔታ፣ የጊዜ እና የኢኮኖሚ እጥረት አጥኚዋ በቦታው ሂዳ መረጃ ባለማግኘቷ ዉስንነት ታይቶበታል፡፡

1.8 የቁልፍ ፅንሰ ሀሳቦች አጠቃቀም ተግባራዊ ብያኔ

- **ተዛምዶ** በተማሪዎች የመማር ተነሣሽነትና በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው መካከል የሚኖረን አወታዊ ወይም አሉታዊ ግንኙነት ይመለከታል፡፡
- ***ታላሚ ቋንቋ*** ተማሪዎቹ እንዲያውቁት የተፈለገው ቋንቋ ወይም ትምህርቱ የሚሰጥበት ቋንቋ ነው፡፡
- **የአንብቦ መረዳት ችሎታ** የምንባቡን ጥቅል መልዕክት መረዳትን፣ ከፅሁፉ ቀጥተኛና ኢቀጥተኛ መረጃዎችን መለየትን፣ የመገንዘብ ችሎታ ድምር ውጤት ነው፡፡
- **የመማር ተነሣሽነት** የተማሪዎቹ ውስጣዊና ውጫዊ ስሜት፣ አመለካከት፣ አተያይ፣ ፍላጎት የሚሉትን የያዘ ነው፡፡
- **ውስጣዊ ተነሣሽነት** የተማሪዎቹ የተፈጥሮ ወይም የራሳቸው አተያይና አመለካከት ነው፡፡
- **ውጫዊ ተነሣሽነት** በተለያዩ አካላት ግፊት፣ በመምህራን፣ በወላጆች እና ሰው ሰራሽ ነገሮች የሚፈጠር ነው፡፡

ምዕራፍ ሁለት

ክለሳ ድርሳናት

በዚህ ምዕራፍ ስር ከዚህ ጥናት ጋር በቀጥታ ተያያዥነት ያላቸዉ መሰረታዊ ፅንሰ ሀሳቦችተዳሰዋል። በዚህም የተነሳሽነትና የአንብቦ መረዳት ምንነት፣አይነቶች፣ አላማዎች፣ ደረጃዎች የተነሳሽነት ተላዉጦዎች የተነሳሽነት ጠቀሜታ በቅደም ተከተል የቀረቡ ሲሆን የተነሳሽነትና የአንብቦ መረዳት ተዛምዶ በንድፈ ሃሳብ እና በፅንሰ ሃሳብ ተደግፎ የቀረበ ሲሆን የቀደምት ጥናቶች በዚህ ርዕሰ ዙሪያ የተሰሩ ተቃኝቶበታል።

2.1 ፅንሰ ሀሳባዊ ቅኝቶች

2.1.1 የተነሳሽነት ምንነት

አለምነሽ (2001) ምሁራንን ጠቅሳ እንደገለፀችው ወደ አንድ ግብ ለመድረስ የሚቀሰቅስ ፣ የሚገፋፋ፣ የሚያነሳሳና የሚመራ ውስጣዊ ስሜት መሆኑን ገልፃች። William and Burden (1997) በንቁአዕምሮአንድን ድርጊት ለመፈጸም የሚከወን ጥረት የሚያበረታታ አዕምሮዊና ስሜታዊቅስቀሳነዉ። Woolttolk(2004)የዉስጥ ፍላጎትን ጸባይበ ትክክለኛ መስመር ምንጭ የምናገኝበት ነዉ። Alis(1994)የቋንቋ መማር የህግ ማህበራዊ እና ስነልቦና ዊልሳናት ዝግጅትና ተሳትፎ ልዩነት መፍጠር መሆኑን ይገልፃል። ይህ ዝግጅትና ተሳትፎ የሚፈጠረው በተነሳሽነት መሆኑን እንረዳለን ማለት ነው።

Giikj (2016) የመማር ተነሳሽነት የተማሪዎችን ስነ-አዕምሮ በሂደት ጉጉት እንዲኖራቸው እና ከፍተኛ ውጤት እንዲያመጡ ያግዛል። ይህ መነሳሳት አንድ ግብ ላይ ለመድረስ መሰረት እነደሆነ ይገልጻል። አያይዞም ተነሳሽነት ሁለተኛ ቋንቋን ለማስተማር ታላቅ ሚናን እንደሚጫወት ያስቀምጣል። Baron (1996) በመጥቀስ ደግሞ ተነሳሽነት ውስጣዊ ስሜታቸውን ያለማንም አስገዳጅነት መሳተፍ እናመሪ መንገድ መያዝ ግልጽ የሆነ የአስተዳደር ባህሪን ይፈጥራል።

ተነሳሽነት፡-ግላዊ ብቃት እችላለው የሚል ዓላማን በመያዝ በሂደት ካሰቡት ግብ ለመድረስ መንገድ ቀያሽ ነው። ይህም የግል አመለካከት ሁኔታዎችን በማመቻቸት ለቆሙለት ዓላማ ዘወትር መትጋት እና ግብን ለማሳካት መጣር ማለት ነው።

Feldam (2004) ለእውነተኛ እና ለትክክለኛ ዓላማ ጠንካራ አቋም እና መስመር መያዝ ማለት ነው። ዘሪቱ (2004) ጋርደርንን በመጥቀስ መነሳሳት ያላቸው ሰዎች ዓላማቸውን ለማሳካት ጥረት ሊያሳዩ ይችላሉ፤ጥረት የሚያሳዩ ተማሪዎች ሁሉ ግን ተነሳሽነት አላቸው ማለት አይደለም። በቋንቋ ትምህርት አስገዳጅ ሁኔታዎች (መምህርን ወይም ወላጅን

የማሰገንዘብ ፍላጎት፣ ወላጅን ማስደሰት ምኞት እና ከፍተኛ ውጤት ማምጣት) ተማሪዎች ጥረት ሊያደርጉ ይችላሉ፡፡ በተመሳሳይ ሁኔታ አንድ ግለሰብ ቋንቋን ለመልመድ ሊፈልግ ይችላል፤ ከዚህ ጋር በተያያዘም በሚያደርጋቸው ተግባራት ሊደሰት ይችላል፡፡ ፍላጎቱና የደስታ ስሜቱ ጥልቅ በሆነ ፍላጎት ካልተደገፉ ግን ተነሳሽነቱን አያመለክትም ስለዚህም ዓላማን የማሳካት ምኞትና ለዓላማው የሚኖሩት በጎ አመለካከቶች ከጥረት ጋር ሲገናኙ ብቻ ነው፡፡ስለዚህ እንደ ምሁራኑእና እንደ ዘሪቱ አባባል ለዓላማ መቆም እና ፍላጎት መኖር ብቻ ሳይሆን ዓላማን ከበጎ አመለካከት ጋርማዋሀድ መቻል አለብን ማለት ነው፡፡ ስለዚህ ሁለተኛ ቋንቋን ለመማር ዓላማችን ውጤት ብቻ ከሆነ ተነሳሽነቱ ያለንም አመለካከታችንን ማስተካከል እና በጎ ማድረግ አለብን ማለት ነው፡፡

መሪነሽ (2004) ኖኤልስ እና ቢልን በመጥቀስ ቋንቋ በመማር ማስተማሩ ሂደት የሚገኘው የባህሪይ ለውጥ የተነሳሽነት ውጤት ነው፡፡ በመሆኑም አንድ ተማሪ በቋንቋ ትምህርት ተነሳሽነት ከኖረው ሠፊ ግንዛቤ ያለው፣ ትውስታ ያለው እና አዕምሮአዊ ዕድገቱ የተፋጠነ ስለሚሆን ካለመው ግብ ይደርሳል፡፡

Zareian&Jodei (2005) ተነሳሽነት የተማሪዎችን ጎደሎ አሰተሳሰብ በማስቀረት ለመልካም ውጤት የሚያበቃ መሆኑን ገልጸዋል፡፡ ከሀሳቡ እንደምንረዳው የተማሪዎች ግንዛቤ እና የባህሪይ ለውጥ ተነሳሽነትን የሚያመላክት ነውማለት ነው፡፡ ስለዚህ ተነሳሽነት አዕምሮአዊ ዕድገትንና አስተሳሰብን መሰረት ያደረገ መሆኑን እንረዳለን፡፡ በአጠቃላይ ተነሳሽነት ሙሁራንና ተመራማሪዎች በተለያየ አገላለጽ ይግለጹት እንጅ አብዛኛዎቹ ሙሁራን እንደ ተስማሙበት ተነሳሽነት ማለት ፍላጎት፣ ፀባይ፣ ምኞት፣ አስተሳሰብ፣ አተያይ እና አመለካከት ማለት ሲሆን የተማሪዎች ሁኔታ እና ፀባይ እያስተማርን በመማር ማስተማር ሂደት በዉስጣቸዉ ያለውን ስሜት የምንለይበት ሂደት ነው፡፡

2.1.2 በቋንቋ ትምህርት ሂደት የተነሳሽነት ጠቀሜታዎች ወይም ሚና

የተነሳሽነትን ጠቀሜታ Dornye (2009) ተነሳሽነት የ2ኛ ቋንቋን ለማስተማር እና የተሻለ የመማር ማስተማር ሂደት ለመፍጠር ታላቅ ሚናን ይጫወታል፡፡ ተነሳሽነት የ2ኛ ቋንቋን ለማስተማር ያለዉን ጠቀሜታ በ3 መንገድ አሰቀምጧል፡፡

1. ተማሪዎች የ2ኛ ቋንቋን ለመማር ያላቸዉን ሙሉ ስሜት እንዲሁም ብቁ ችሎታ በመለየት እና ቋንቋዉን መናገራቸዉ መነሻ አድርገን ትክክለኛና ተስማሚ የሆነ ምላሽ የምናገኝበት ነዉ፡፡
2. ተማሪዎች የራሳቸዉ ዉስጣዊና ዉጫዊ ግፊት ተጠቅመዉ የይቻላል መንፈስን ይዘዉ ለዉጤት የሚደረሱ መሆኑን Do'mye (2005) በመጥቀስ ገልጿል፡፡

3. ተማሪዎች ከልምድና ከአካባቢዉ ያገኙትን አጋጣሚ ተጠቅመዉ ልምድ የሚያገኑበት ነዉ፡፡

McClellendand (1976) ተነሳሽነት የመማር ማስተማርን ሂደት ለማሳካት አዕምሮን ለመቆጣጠር እና ለመከታተል ከፍተኛ ጠቀሜታ እንዳለዉ ገልጿል፡፡ Haward and Bray(1989) የስራን ሁኔታ ለመከታተል እና ዉጤት ለማምጣት ጠቃሚ መሆኑን ይገልጻል፡፡ Ellis(2008) ለሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ ሲማሩ የተማሪዎቹን ችሎታ ድርሻ ግላዊ ብቃት፣ ስነ አዕምሮአዊ ምክንያትና ግላዊ ልዩነት ለማወቅ ያስችላል፡፡ ድንቅነህ (2011) ተነሣሽነት በመማር ሂደት ብቻ ሳይሆን በማንብ ሂደትም መሰረታዊ ጉዳይ ነው፡፡ምክንያቱ አንድን ፅሁፍ ለማበብም ሆነአንብቦ ለመረዳት እውቀት ወይም ግንዛቤ ብቻ ሳይሆን ተነሳሽነትም ወሳኝ ሚና አለው፡፡ በሌላ መልኩ ተነሣሽነት አንድን ነገር የማከናወን ፍላጎትና በራስ መተማመን የሚጨምር ልዕለ አዕምሮአዊ የመነቃቃት ተግባር መሆኑን ገልጿል፡፡

በቀለ (2009) የተነሳሽነት ሚና የተለያዩ ምሁራንን ጠቅሶ የተነሳሽነት ሚና በአማርኛ ትምህርት ውስጥ በሚል እንደሚከተለው ገልጿል፡፡ የቋንቋ ትምህርት የመማር ማስተማር ሂደትን ከዳር ለማድረስ የቋንቋ መምህሩ የተማሪዎችን ና የሌሎች አጋዥ አካላት ተሳትፎ ወሳኝ ነው፡፡ Stren (91983) እና Ur (1996) እንደገለፁት በጥንት ጊዜ የቋንቋ ትምህርት ይሰጥ የነበረው በመምህሩ አማካኝነት ብቻ ነበር፡፡ይህ አይነት መምህር ተኮር የትምህርት አሰጣጥ ሂደት በአሁኑ ጊዜ በተማሪው ተሳትፎ ተተክቶ ይታያል፡፡ ተማሪው በቀጥታ ከመምህሩ ከሚማር ይልቅ በክፍል ውስጥ ለሚደረገው ተግባራዊ ተሳትፎ ትኩረት መስጠት የአስተምህሮቱ ሂደት ተግባራዊ ሆኗል፡፡ በተጨማሪም ተማሪው የሚያተኩረው የቋንቋ ክሂሎችን በመማር ሂደት ላይ ብቻ ሳይሆን በቋንቋ ተግባቦት ሂደትም ላይ መሆኑን ይገልጹልናል ፡፡

Narden and Lin (2000) የተነቃቁና ተነሳሽነት ያላቸው ተማሪዎች በቋንቋ ክንውን ላይ ሙሉበሙሉ ተሳትፎ ስለሚያደርጉ ተነሳሽነት ከሌላቸው ተማሪዎች ይልቅ የቋንቋ ክሂሎታቸውን ለማሳደግ የተሻለ ዕድል እና አጋጣሚ አላቸው፡፡

Gardener&Lambert(1972) በተለያዩ ማህበረሰቦች መካከል ቋንቋ መልመድ ወይም መማር ማለት ካለው ጠቀሜታ አንፃር ሲታይ "ማህበረሰቦችን እንደሚያገናኝ ድልድይ ይቆጠራል፣" በተግባቦቱም ረገድ ግለሰቡ ያለው ተነሳሽነት ለቋንቋው ማደግም ሆነ ውድቀት ከፍተኛ ሚና ይጫወታል፡፡

2.1.3 የተነሳሽነት ዓይነቶች

በየጊዜው የሚነሱ ምሁራንና አጥኚዎች የተነሳሽነትዓይነቶችን በተለያየ መንገድ ብዙዎቹ የተስማሙበት እና ብዙዎችን ተነሳሽነቶችን ሊያጠቃልሉ የሚችሉ ሁለት የተነሳሽነት ዓይነቶችን በማስቀመጥ ሁሉም ይመሳሰላሉ፡፡ እነሱም Intrinsic motivation & Extrinsic motivation (ውስጣዊ እና ውጫዊ) ተነሳሽነት በማለት ተከፍለዋል፡፡ ውስጣዊ ተነሳሽነት ተፈጥሮአዊ እውነተኛ ሲሆን ውጫዊ ግን ሰው ሰራሽ ስለሆነ በቤተሰብ፣ በሌሎች ሰዎች፣ በመምህራን እና በተለያዩ አካላት ግፊት ወይም ቀስቃሽነት ሊፈጠር የሚችል ነው፡፡

Ellis(1995),(1994),Garder(1985) ሁለተኛ ቋንቋ የሚማሩ ተማሪዎች የሚማሩበት የራሳቸዉ የሆነ አላማ ይኖራቸዋል፡፡ ከአላማዎቹ ዋና ዋናዎቹ ከታላሚዎቹ ቋንቋዎችና ከተናጋሪዎቹ ጋር ማህበራዊ ዉህደት ለመፍጠር ካልሆነም በቋንቋዉ ጥቅማጥቅም ለማግኘት ይህም ስራ ለመቀጠር፣ ንግድ ለመነገድ ወዘተ ሊማሩ ይችላሉ በማለት ያስረዱናል፡፡ Noels(2001) የሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች በታላሚዉ ቋንቋ ገፅታ በመደነቅ፣ ወዳጅነት ለመፍጠር፣ አዕምሮአዊ ችሎታን ለመፈተሽ ወዘተ አላማዎች ሲሉ ታላሚዉን ቋንቋ በተሳካ ሁኔታ ሊማሩ እንደሚፈልጉ ይገልፃሉ፡፡

2.1.3.1 ዉስጣዊ ተነሳሽነት

ዘሪቱ (2004) ሰዎች የሚከናውኑት ተግባር ስለአንድ ነገር ለማወቅ ለመረዳትና ደስታ ለማግኘት ከሆነ ተግባራቸው ውስጣዊ ተነሳሽነትን መሠረት ያደረገ መሆኑን ገልጻለች፡፡

አማረ (2011) ዉስጣዊ ተነሳሽነት ያለዉ የቋንቋ ተማሪ ታላሚዉን ቋንቋ የሚማረዉ በተማሪዉ ቋንቋ አንዳች ጥቅምን ፈልጎ ወይም ሌላ በስተጀርባዉ የሚገፋፋዉ ሀይል ኖሮት ሳይሆን ቋንቋዉን በመማሩ ከሚሰማዉ ዉስጣዊ እርካታ በመነሳት በግሉ ልዩ ልዩ ትምህርታዊ ተግባራትን ለማሳካት ትኩረት የሚያደርግበት ነዉ በማለት ገልጿል፡፡

Zareian&Jodei (2015) ውስጣዊ ተነሳሽነት ማለት ከአንድ ግብ ላይ ለመድረስ በራሳችን ያለማንም አስገዳጅነት የምናከናውነው ነው፡፡ ይህን ለማድረግም ካሰብንበት ግብ እና ውጤት ለመድረስ ቆራጥ መሆን እንዳለብን ያስረዳሉ፡፡ ይህን ለማድረግም ሚከተሉትን የተነሳሽነት ናሙናዎች አስቀምጧል፡፡

- ሁልጊዜ በት/ቤት በመገኘት የሴሚስቴሩን ትምህርት መማር መቻል
- ብዙ ጊዜ በትምህርት ደራሲ መሆን ምሁራንን በመንገር ማነሳሳት ለምሳሌ፡- አስትሮኖሚ፣ ስነ-ፈለክ ተመራማሪዎችን ማሳወቅ

GiiRj (2016) ውስጣዊ ተነሳሽነት በግል እውነተኛ እና ጠንካራ አላማ በመያዝ የራስን ስራ መፈጸም እንደሆነ በመግለጽ ያለማንም አስገዳጅነት በራስ ሀሳብ እና ፍላጎት ለቆምንለት ዓላማ ተሳታፊ መሆን እንደሆነ ይገልጻል፡፡

GliRjLongnathan (2016) ዉስጣዊ ተነሳሽነት የተማሪዉ ዉስጣዊ ስሜት፣ሃሳብ፣ ተሳትፎ፣ እና የስራ ፍቃደኝነት ነዉ፡፡ Ahmad (2013) ዉስጣዊ ተነሳሽነት ያለምንም አስገዳጅነት በራስ ምኞት ፍላጎት ትምህርቱን መርጦ አዕምሮዉ በፈቀደለት መንገድ የሚማረዉ ነዉ፡፡ RyanandDec (2000) ሽልማቶች በማየት ሳይሆን እንደየሁኔታዉ ዉስጣዊ የሆኑ የሚማርኩ እና የሚስቡ አመለካከቶችን ማንጸባረቅ መቻል ነዉ፡፡

Ahmad, anda Pourhossen (2012) ዉስጣዊ ተነሳሽነት ምክንያታዊ የሆነ ሃይል ፍላጎትና ተሳትፎ በመሆኑ ግላዊ ብቃትን የሚያካትት ነዉ፡፡ ዉስጣዊ ፍላጎት እና ፀባይ በትክክለኛ መስመር ምንጭ የምናገኝበት ነዉ፡፡ Ahmed (2013) በሚሰራዉ ስራአጋዥ ምክንያት፣ ሽልማት፣ ዉጫዊ ግፊት ማበረታቻ እና እርዳታ የሚያስፈልገዉ መሆኑን ገልጿል፡፡

እንደ ምሁራኑና አጥኚዎቹ ሀሳብ ውስጣዊ ተነሳሽነት በተፈጥሮ የምናገኘው እና በራሳችን ግፊት፣ ፍላጎት እንዲሁም ዓላማና ግብ ለማሳካት የምናደርገው ጥረት ነው፡፡ ስለዚህ ውስጣዊ ተነሳሽነት ካለ ለጥሩ ውጤት መነሻነት መሠረት ሲሆን የሁለተኛ ቋንቋ ለመማርም ይኸው ተነሳሽነት አስፈላጊ ነው፡፡ በመሆኑም በተፈጥሮ የተሰጠንን ተነሳሽነት በበጎ አመለካከት በማገዝ በታላሚው ቋንቋ ትኩረት የምንሰጥበት እና ለጥሩ ውጤት የምንበቃበት መሆን አለበት፡፡

በቀለ (2009) Noels (2003)ን በመጥቀስ የተማሪዎች ውስጣዊ ተነሳሽነት ከራሳቸው የሚመነጭ በመሆኑ መምህሩ ተማሪዎች የቋንቋ ትምህርቱን እንዲማሩና እንዲከታተሉ በማንኛውም መንገድ እንዲገፋቸው እና እንዲጎተጉቷቸው አይጠበቅበትም፡፡ ተማሪዎች ፍላጎታቸውን ለመፈፀም በማንኛውም ረገድ ያላቸውን ግንዛቤ የሚያገኙት ከአንድ አቅጣጫ ወይም ከራሳቸው ስለሚሆን የመድረሻ ግብ የተወሰነ ሊሆን ይችላል፡፡

Harmer (1991) ቋንቋ በመማር ማስተማር ሂደት ለተማሪዎች የሚደረግ ውጫዊ ተነሳሽነት እምብዛም ባለመታየቱ ተማሪዎች ለቋንቋ ትምህርት አሉታዊ አመለካከት ሲኖራቸው ይታያል፤ በዚህ ጊዜ ተማሪዎች ለቋንቋ ትምህርቱ አወንታዊ አመለካከት እንዲኖራቸው ውስጣዊ ተነሳሽነት ያስፈልጋቸዋል፡፡ ይህም ለቋንቋ ትምህርት ስኬታማነት ስለሚያግዝ በቋንቋ ትምህርት ላይ ተፅዕኖ ሊያስከትሉ በሚችሉ ተለዋዋጮ ማለትም በመምህሩ በማስተማር ዘዴው እና ተማሪዎች በሚያገኙት ውጤት ላይ ትኩረት ማድረግ ያስፈልጋል፡፡

Noels (2000)ን በመጥቀስ ደግሞ ውስጣዊ ተነሳሽነት ያላቸው ሰዎች አንድን ተግባር ለመምረጥም ሆነ ለማከናወን ነፃነት አላቸው፡፡ በተጨማሪም የችሎታ ብቃታቸውን ስለሚያጎለብቱ ፈታኝ የሆኑ ጉዳዮችን ማንሳት እና ችግሮችን ማቅለል ይችላሉ፡፡ ከዚህም የተነሳ የውስጣዊ ተነሳሽነት አቅጣጫዎችን በሚከተለው መንገድ አስቀምጠዋል፡፡

1. እውቀትለማግኘት፡-ግለሰቡ ከአዳዲስ ሀሳቦች ጋር እራሱን ለማስማማትና ተግባሮችን ለማከናወን እንዲሁም እውቀትን ለማሳደግ ሲል ውስጣዊ ተነሳሽነት ይኖረዋል፡፡
2. ተግባርንለመፈፀም፡- ግለሰቡ አንድን ነገር ለማማከር ወይም ለማከናወን እንዲሁም ውጤታማ የሆነ ግብ ላይ ለማድረስ ተነሳሽነት ይኖረዋል፡፡
3. ለማነቃቃት፡-ግለሰቡ አንድን ተግባር በሚያከናውንበት ወቅት ደስታን፣አድናቆትን፣ እርካታን ወዘተ ለማግኘት ውስጣዊ ተነሳሽነት ይኖረዋል፡፡ በማለት አስቀምጧል፡፡ይህም የቋንቋ ትምህርት ለማስተማር እና ለተማሪዎች አላማ ግብ መምታት እንዲሁም ለውጤታማነታቸው ከፍተኛ ሚና እንዳለው እንረዳለን ማለት ነው፡፡ በመሆኑም ሁለተኛ ቋንቋ ለማስተማር የተማሪዎች የውስጣዊ ተነሳሽነት ጉልህ ሚናን ይጫወታል ማለት ነው፡፡

2.1.3.2 ውጫዊ ተነሳሽነት

ውጫዊ ተነሳሽነት ውጫዊ ባህሪ ወይም ሰው ሰራሽ ግፊትን መሠረት ያደረገ ነው::

Zareian&Jodei (2015) ውጫዊ ተነሳሽነት የራስን ዓላማና በተጨማሪም ውጫዊ ምንጮችን ወይም መነሻ ሀሳብን የሚፈልግ ነው፡፡ ይህም ጥሩ ነጥብ ወይም ውጤት ካመጣ ልዩ ስጦታ እንደሚዘጋጅ እና እንደሚያገኝ በማነሳሳት ከቤተሰብ ወይም ከሌሎች አካላት የሚደረግ ነው፡፡ GiiRj (2016) ውጫዊ ተነሳሽነት በተመለከተ አከባቢያዊ ሀይልን አይተው ገንዘብ፣ ምግብ፣ ዕውቅና ወዘተ አከባቢያዊ መመሪያን ተከትለው ግባቸውን የሚያሳኩበት ነው፡፡ ለስራቸው ውጤትም ከውጫዊ አካል ሽልማት ይፈልጋሉ፡፡ ይህን የሚያደርጉትም ወላጆች፣ መምህራን፣ በቀጣሪዎችእና ከመሳሰሉት ሽልማትን በመጠበቅ ይነሳሳሉ፡፡ ከተለያዩ አካላት ሽልማት፣ማበረታቻ፣ጭማሬ፣ በደመወዝ፣ በምስጋና፣ በአድናቆት እና በደረጃ ዕድገት የሚበረታታ ተነሳሽነት ነው በማለት ያብራራሉ፡፡

ዘሪቱ (2004) ውጫዊ ተነሳሽነት በሚፈጠርበት መንገድ በሚየሳካው ግብ ከውስጣዊ ተነሳሽነት የሚለየው በመምራን፣ በወላጆች፣ በጓደኞች ወይም በሌላ አካል ለመወደስ ሽልማት ለማግኘት ፣ ለመመስገን በፈተና ጥሩ ውጤት ለማስመዝገብ ወዘተ ባሉውጫዊ ጉዳዮች እንደ ሚጠናከር አስቀምጣለች፡፡ በአጠቃላይ ውጫዊ ተነሳሽነት ከውጭ ሀይሎች ማበረታቻ እና ሽልማት የሚያበረታታ እና ከግብ ለመድረስ ውጫዊ ግፊትን የሚፈልግ

መሆኑን እንገነዘባለን። ከነዚህ ተነሳሽነቶች በተጨሪም አንዳንድ ምሁራን ውህዳዊና ጥቅማዊ ተነሳሽነተቶች ብለው የሚጨምሩ አሉ። ሀሳባቸውንም እደሚከተለው ይገልጻሉ።

Ahmed(2013) ተማሪዎች በሚኖሩበት እና በሚገኙበት አካባቢ ያለዉ ማህበረሰብ የሚነገረዉ ቋንቋ እና ባህል መስለዉ በመኖር ዉህደት ይፈጥሩ እና ቋንቋዉን ይለምዱታል፤ይናገሩታል። አማረ(2011) ጥምረታዊ በማለት ጠንካራ ተነሳሽነት እንደሆነ ገልጿል።ይህም ተማሪዎች ሆነ ብለዉ ተግብቦት ለመፍጠር የሚለምዱት ስለሆነ ነዉ። ዉህዳዊ ተነሳሽነት ያለቸዉ የሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች ዘላቂነት ያለዉ የመማር ስኬት እንዳላቸዉ ይናገራል። አንድን አላማ ለማሳካት፣ ስራለማግኘት፣ ለምረቃ፣ የቀለም ትምህርት ለማወቅ፣ የሚደረግ ተነሳሽነት ነዉ። ከሙሁራኑ እና ከተመራማሪዎቹ ሃሳብ እንደምንረዳዉ የተነሳሽነት አይነቶች በተለየ አገላለፅ ይግለጹዋቸዉ እንጂ በዉስጣዊ እና በዉጫዊ ተነሳሽነት በተለያየ መንገድ ይጠቃለላሉ። የሁለተኛ ቋንቋን ለማስተማር ግን ከሁሉም ቋንቋ የበለጠ ውስጣዊ ተነሳሽነት ቢኖራቸዉ የመማር ማስተማሩ ሂደት የበለጠ ዉጤታማ እንደሚሆን አብዛኛዎቹ ይስማማሉ።

Vanlier (1988) "ውጫዊ ተነሳሽነት በስራ ላይ ለመዋል እንደ ተበደሩት በኃላም እንደሚከፍሉት ገንዘብ ይቆጠራል" ይህም ማለት ከውስጣችን ሳይሆን በሌላ ሰው ወይም በውጫዊ ነገሮች ግፊት የሚመነጭ መሆኑን ያመለክተናል። ተማሪዎች በክፍል ውስጥ የሚሰጣቸው ትምህርት ስቢቸው ወይም አንጉቶአቸው ሳይሆን በተለያዩ ሁኔታዎች እና አካላዊ ግፊት እንደሆነ እንረዳለን። ይህም ከመምህራን፣ ከወላጆች፣ ከጓደኞች፣ የሚገኙ ሽልማቶች፣ ምስጋናዎች፣ ምጋቤ ምላሾች ማነቃቂያነት የሚፈጠር መሆኑን Brown (1987) Ur (1996) ያስረዳሉ።

Ellott etal (2005) Noels (2009) በውጫዊ ተነሳሽነት የሚገኝ ግብ የተለየ ነው። ተማሪዎች ውጫዊ ተነሳሽነትን ያካበቱት ከሆነ በፈተና ጥሩ ውጤት ማግኘት፣ ጥፋትን በመቀነስ፣ ቅጣት ማስቀረት እና የመሳሰሉትን የአጭር ጊዜ ግቦች ያገኛሉ በማለት ገልጸዋል።

Doumyei (1998) ተነሳሽነት ሶስት ደረጃዎች እንዳሏቸው አስቀምጧል።

1. በውጫዊ ተፅዕኖ የሚፈጠር ተነሳሽነት ከግለሰብ ውጭ በሆኑ ምንጮች ላይ የተመሰረቱ ተግባራት ናቸው። ይህም ጥቅማጥቅምን መሠረት ያደረገ ነው።
2. ከራስ በሚመነጭ ጫና የሚፈጠር ተነሳሽነት ተማሪዎች አንድን ተግባር ሊያከናውኑ ሲሉ ከራሳቸው ጋር የማይጣጣሙ ግለሰቦች ግርታዎች እንዲኖራቸው ያደርጋል። ምንም እንኳን የግፊቱ ምንጮች አስፈላጊ ቢሆኑም ተማሪዎቹ የራሱን እድል በራሱ

የመወሰን እድላቸው አናሳ መሆኑ ተገልጿል፡፡ ይህም ሲባል ጓደኛ አይተው እንደ ሰው ልሁን በሚል ሊፈጥሩት የሚችሉት ማለት ነው፡፡

2.1.4 የተነሳሽነት መገለጫዎች

አማረ (2011) የተለያዩ ሙሁራንን ሐሳብ መነሻ በማድረግ የተነሳሽነት መገለጫዎችን በሶስት ክፍሎች መድቧቸዋል፡፡

ሀ. ግለ ብቃት (self eficancy)

Bandura (1986) ግለብቃት አንድን ተግባር በሚፈለገው መልኩ ከመፈጸም አኳያ የሚሰጥ ግላዊ ውሳኔ ነው፡፡ Ehrman (1996) ተማሪዎች በመማር ሂደት ላይ የሚያጋጥሟቸውን ችግሮች ለመፍታት ያላቸው የመቋቋም ችሎታን የሚመለከት ነው፡፡

ለ. ግለ መር (self-Relation)

Zmmerman (2008) ተማሪዎች በተለያዩ የዕለታዊ ገጠመኞች ወይም ክንውኖች ያገኟቸውን አቅሞች (ቃላዊ አመለካከቶች) ወደስነ ትምህርታዊ ችሎታ ለመለወጥ ጥረት የሚያደርጉበት ነው፡፡ shunk and Zimmerman (1994) ራስን መምራት ቋንቋ ትምህርት አውድ ውስጥ ተማሪዎች እራሳቸውን የሚቆጣጠሩበት እና የሚገምግሙበት ሂደት ነው፡፡

ሐ. ግለ ግንዛቤ (self-concept)

Pajars and schank (2001) ግለግንዛቤ በጥቅል አስተሳሰባዊ እምነቶች ላይ ትኩረት ሲያደርግ ግለብቃት ግን ሊለኩ የሚችሉ ዝርዝር አላማዎችን ከማከናውን አንፃር የሚታይ መሆኑን ምሁራኑን መሰረት አድርጎ ገልጿል፡፡

2.1.5 የተነሳሽነት ተላውጦዎች

ቋንቋን በማስተማር ሂደት የቋንቋ ተነሳሽነትን ከፍ ወይም ዝቅ ሊያደርጉ የሚችሉ የተለያዩ ተላዉጦዎች እንዳሉ በቀለ (2009) ምሁራንን በመጥቀስ አስቀምጧል፡፡

1. ማህበረሰቡ ለቋንቋ ያለዉ አመለካከት፡-በትምህርት ቤት ዉስጥ የሚሰጠዉ ቋንቋ የራሱ የሆነ አመለካከት ይኖረዋል ይህም ሲባል ከክፍለ ጊዜ መደልደል ጀምሮ ትኩረት ያለመስጠት የሚለዉን ያካትታል፡፡

ተማሪዎቹም ቋንቋን ለመማር ምን ያህል ፍላጎት አላቸዉ? የሚሉ ጥያቄዎች የማህበረሰብን አመለካከት ምን አይነት እንደሆነ ሊያንፀባርቁ ይችላሉ፡፡

ተማሪዎቹ በማህበረሰቡ ለቋንቋው የሚሰጠዉን አመለካከት በመያዝ በቋንቋት ምህርት ላይ ያላቸዉ ተነሳሽነት ከፍ ወይም ዝቅ ሊል ይችላል፡፡ ምክንያቱም ከማህበረሰቡ ጋር ለረጅም

ጊዜ አብረዉ የኖሩ በመሆናቸዉ የማህበረሰቡ አመለካከት ሊንፀባረቅይችላል:: በማለት Harmer(2001)ን ጠቅሶ ገልጿል:: ይህ ማለትም የማህበረሰቡ አመለካከት በተማሪዎች ላይም ሆነ በታላሚዉ ቋንቋ አሉታዊ እና አወንታዊ ተጽኖ ሊያሳድር ይችላል ማለትነዉ::

2. ወላጆች በቋንቋ ትምህርት የሚሰጡት ግምትና ያላቸዉ አመለካከት፡-ወላጆች ለታላሚዉ ቋንቋ በቤት ዉስጥ የሚሰጡት አስተያየት በተማሪዎች ላይ አወንታዊና አሉታዊ አመለካከት እንዲኖራቸዉ የማድረግ ሚና አለዉ:: ይህ ማለት ወላጆች ልጆቻቸዉን ሲከታተሉ ለታላሚዉ ቋንቋ አሉታዊ አመለካከት እና ዝቅተኛ ቦታ ካላቸዉ ተማሪዎችም የሚኖራቸዉ አተያይና አመለካከት የወረደ ይሆናል ማለትነው::

3. ቢጤዎች ለቋንቋ ትምህርት የሚሰጡት ግምት፡- በአንድ ክፍል ዉስጥ የሚኖሩ ተማሪዎች የተለያዬ አመለካከትና ግምት አላቸዉ:: ስለሆኑም በክፍል ዉስጥ ለሚያከናዉኑት ተግባራት አወንታዊና አሉታዊ ተፅዕኖዎች አላቸዉ:: ይህ ማለት ደግሞ የተለያዩ አመለካከት ያላቸዉ ተማሪዎች ለዚያ ቋንቋ የተለያዩ አሉታዊ ጎን የሚያወሩ ከሆነ አመለካከታቸዉና አተያያቸዉ ከወረደ ቋንቋን የመማር ፍላጎት አይኖራቸዉም፤ ይህ ማለት ደግሞ ተነሳሽነት የላቸዉም ማለት ነዉ::

4. የቋንቋ መምህሩ፡- አማርኛ ቋንቋ ትምህርቱን የሚያስተምረዉ መምህር በተለያየ መልኩ የተማሪዎቹን ተነሳሽነት ሊያጠናክር በሚችል መልኩ መሆን አለበት:: ይህም ሲባል በመጀመሪያ መምህሩ ለራሱ ለታላሚዉ ቋንቋ በጎ አመለካከት ሊኖረው ይገባል:: ነገር ግን ይህ ሳይሆን ቀርቶ ማስተማር ሳይፈልግ ለደመወዝ ወይም ከእኔ ላይ ይዉረድ በግብር ይዉጣ የሚያስተምር ከሆነ አስቸጋሪ ነው፡፡ UR(1996) Pintrich &Schunk(2002) የመምህሩ ሚና ከፍተኛ እንደሆነ ሲገልጹ የተማሪዎችን ተነሳሽነት ለማጎልበት መምህሩ ትልቅ ሚና እንዳለዉ ያስረዳሉ:: ስለሆነም መምህራን ተማሪዎች የመማር ተነሳሽነት እንዲኖራቸዉ የተለያዩ ዘዴዎችን በመፍጠር ማስተማር እንዳለባቸዉ እንረዳለን ማለት ነዉ::

5. የማስተማሪያ ዘዴ፦ የቋንቋ መምህሩ የቋንቋ ትምህርቱን የመማርማስተማር ሂደቱን ስኬታማ ለማድረግ የተለያዩ ዘዴዎችን መጠቀም አለበት፡፡ ይህም ሲባል የትምህርት አቀራረቡ የተማሪዎቹን አካባቢያዊ ዳራ፣ የእድሜ ደረጃና የክፍል ደረጃ ፍላጎታቸውንና አመለካከታቸዉን መሠረት ያደረገ መሆን አለበት ማለት ነው::

6. የቋንቋ ትምህርት ትግበራዎች፦ ለማስተማሪያነት የሚቀርቡት ክንዉኖችና መልመጃዎች ርዝማኔና ዉስብስብነት የሌላቸዉ መሆን አለባቸዉ:: ይህም ሲባል የሚቀርቡት ተከታታይ ምዘናዎች የእነሱን ሁኔታዎች ያገናዘበ መሆን አለበት:: ይህንንም Ur (1996) Prntrich

and Schunk (2002) በትግበራዎች በአማካይነት የተማሪዎች ተነሳሽነት ሊቀንስ እንደሚችል ገልፀዋል፡፡

2.1.6 የአንብቦ መረዳት ምንነት

አደይ(2012) የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማዕከል መዝገበ ቃላት(1999)ን በመጥቀስ እንደገለፀች 'ንባብ በፅሁፍ ላይ የሠፈረን ነገር በአንደበት ወይም በድምፅ አማካኝነት ጮክ አድርጎ ማንበብ፣የመናገር እና የመስማት ድሪጊት በቤተ-ክህነት ትምህርት ቤት ከውርድ ንባብ ቀጥሎ የሚስጥ የአነባበብን ጥሬትና ፍጥነትን የሚመለከት ትምህርት ነው' በማለት መፈታቱን ገላፃለች፡፡ አሰጋ ለማ እና ታደስ ሲባም(2011)ን በመገልፅ አነባበብ የሚለው ቃል ደግሞ "በፅሁፍ ላይ የሠፈረን ነገር ድምፅ እያሰማ በአንደባቱ አለ ተናገረው ወይም ድምፅ ሣያሰማ በአዕምሮው ዘለቀው ማለት እንደ ሆነ ገልፃለች፡፡

ስለዚህ ንባብ ቃላትን ከመረዳት የሚጀምር ሂደት መሆኑን በመግለፅ በንባብ ክሂል ዙሪያ የጥናት ትኩረታቸውን ያሣረፉ ምሁራን ስለንባብ ምንነት የተለያዩ ፍቺዎችን አቅርበዋል፡፡ በዚህ መሠረት ንባብን መረዳት መተርጎም፣ መፍታት፣ በስሜት መድረስ፣ መቀበል፣ መገዘብ፣ መለየት፣መገጠል፣መቁጠር እና ድምፅ ማውጣት፣ መናገር ንባብ ከሚሉ ሀሣቦች ጋር በማያያዝ ያቀርባሉ፡፡

መረዳት ግን ከንባብ ባለፈ መሆኑን ለማሰረዳት ንባብ አንድን ነገር ለማወቅ የሚረዳ ክሂል እንደሆነ ተገጿል፡፡ መረዳት የንባብ የመጀመሪያው ደረጃ አለመሆኑን ማወቅም አስፈላጊ ነው፡፡ ንባብ ከመረዳት የተለየ ነው፡፡ መረዳትም ከንባብ የተለየ ነገር ነው ምክንያቱም ንባብ ድምፅ አስመቶ መጥራት ወይም ሁሉንም ሀሣብ መቃኘት ሊሆን ይችላል፡፡ ነገር ግን ያነበብነውን ነገር በሙሉ እንረደዋለን ማለት አይደለም፡፡ ይህም ሲባል አንብቦ መረዳት ከማንበብ ባለፈ መተርጎም፣ መገንዘብ፣መቀበልና መልዕክቱን መረዳት መሆኑን አብዛኞች አጥኚች እና ተመራማሪዎች ይስማማሉ፡፡

Pikulsk እናChard,(200)፡፡ አንብቦ መረዳት በማንበብ ትምህርት ውስጥ ወሳኙ ሲሆን ማንኛውም አንባቢ በንባብ ተግባር ውስጥ የሚገባው ለመረዳት ነው፡፡ ስለሆነም ትርጉም ያለው ግንዛቤ እና መልዕክት ለማግኘት አንባቢው ከሚያነበው ፅሁፍ ጋር የሀሣብ ልውውጥ የማስላሰል መስተጋብራዊ ግንኙነት ነው በማለት አደይ (2012) ገልፃለች፡፡በመሆኑም ተማሪዎች የጠለቀእውቀት እንዲኖራቸውና በዚህም በትምህርታቸው የተሻለ ውጤትእንዲያስመዘግቡ ከሚያስፈልጋቸው መሰረታዊ ክሂሎቶች አንዱ የአንብቦ መረዳት ክሂል መሆኑን ገልፃለች፡፡

በአጠቃላይ ማንበብ ዘርፍ ብዙ ጠቀሜታዎችን እንደሚያስገኝ የዘረፉ ምሁራንና ተመራማሪዎች ያሰረዳሉ፡፡ በመሆኑም አንባቢ ሠዎች ይረዳሉ፣የተረዱ ሠዎች ይገነዘባሉ፤ የተገነዘቡ ሰዎች ብዙ እውቀቶችን ይጨብጣሉ፤ ይመራመራሉ፤ ከአስቡት ግብ ይደርሣሉ፡፡ ስለዚህ ማንበብ ሙሉ ሠው ያደርጋል ማለት ነው፡፡ በመሆኑም ተማሪዎች ለፈተና ውጤታቸው፣ ከክፍል ወደ ከፍል ለመሸጋገር የነገውን ራዕያቸውን ለማሣካት እና ተወዳዳሪ ለመሆን ማንበብ ይጠበቅባቸዋል፡፡ ለማንበብ ደግሞ መነሣሣት አለባቸው ማለት ነው፡፡

Weren(2001) ንባብ የሁለት መሰረታዊ እዉቀቶች ዉጤት ነዉ፡፡ ድምፅ በወካይ ንባብ የሁለት መሰረታዊ እዉቀቶች ዉጤት ነዉ፡፡ ድምፅ በወካይ ምልክቶች አማካይነት የቀረበዉን ጽሁፍ ወደሚወክሉት ንግግር መተረጎም እና ጽሁፉ የቀረበበትን ቋንቋ በበቂ ሁኔታ የማወቅ ችሎታ መሆኑን ከሁለቱ አንዱ ከጎደለ ግን አንብቦ መረዳት አደጋ ላይ ይወድቃል፡፡ ድንቅነህ (2011) ምሁራኑን መሰረት አድርጎ ጠቅሷል፡፡ አማረ (2011) የሰራው ከመፃፍ ችሎታ ጋር በማዛመድ ሲሆን ይህ ጥናት ደግሞ ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር የምሁራንና የተመራማሪውን ሐሳብ እንደመነሻ ለመጠቀም ነው፡፡

ፍቅሬ (2012) እንድ ሰዉ ምንባብን የሚያነበዉ በፅሁፉ ዉስጥ ለማግኘት የፈለገዉን መረጃ ለማወቅ ወይም የሚፈልገዉን ጉዳይ መረጃ ለማግነት መሆኑን ጠቅሶ ጋዜጣ የሚያነቡ ሰዎች ብዙ ሲሆኑ ትኩረት ሰጥተዉ የሚያነቡት መረጃ ለማግኘት መሆኑን ገልጿል፡፡

ከሙሁራኑና ከተመራማሪዎች ሐሳብ እንደሚንረዳው ግለግንዛበያቸውን መሠረት በማድረግ ግለብቃትና ግለመር ችሎታቸውን የሚያንፀባርቁበት ነው፡፡ ይህም ሲባል ለመማር ግላዊ ብቃትና ግንዛቤ ያስፈልጋል፡፡ በመሆኑም ተማሪዎቹ ይህን ብቃትና ግንዛበያቸውን ወደተግባር በማምጣት የተገነዘቡትን ወይም አንብበው የተረዱትን የሚገልፁበት፣ የሚተረጉሙበትና ወደውጤት የሚደረሱበት መሆኑን እንገነዘባለን ማለት ነው፡፡

2.1.7 የአንብቦ መረዳት ችሎታ አይነቶች እና ደረጃዎች

2.1.7.1 የአንብቦ መረዳት ችሎታ አይነቶች

ፍትፍቴ (2010) የምሁራን ሀሣብ በመጥቀስ የአንብቦ መረዳት ችሎታ አይነቶችና ደረጃዎችን እንደሚከተለው አሰቀምጣለች፡፡

Anantasaand kemuning (2016)" Gender Differences in Reading comprenenesion Aclievement" በሚል ጥናት ላይ PEL ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ክሂሎችን በሚከተለው መንገድ እንደገለፁአስቀምጣለች፡፡

ክሂል 1፡የምንባብን ፍሬ ሀሣብ መፈለግ (Finding Main idea of the passage) ከቀረበው አጠቃላይ ፅሁፍ ውስጥ የምንባቡን ፍሬ ሀሳብ ፈልጎ ማግኘት የቻለ አንባቢ አንብቦ መረዳት ችሏል ማለት ነው፡፡

ክሂል 2፡ በዝርዝር የተቀመጡ መረጃዎችን መፈለግ (finding stated in formation) በዝርዝር የተቀመጡት ሀሳቦች ከጽሁፍ ውስጥ ፍልጎ ማውጣት ከተቻለ ለማንበብ ቀላል ይሆናል ምንባቡንም መረዳት ይቻላል ማለት ነው፡፡

ክሂል 3፡ በዝርዝር ያልጸገለጹ መረጃዎችን መፈለግ (finding unstated information) በዝርዝር ያልተቀመጡ ወይም ያልተዳሰሱ ነገሮች ለይቶ ማውጣት የቻለ አንባቢ የምንባቡን አጠቃላይ አውድ ወይም መተላለፍ የፈለገው ሀሳብ ገብቶታል ማለት ነው፡፡ ስለሆም አንብቦ መረዳት ይቻላል፡፡

ክሂል 4፡ ሊተላለፍ የፈለገውን ሀሣብ መረዳት (finding implied information) አጠቃላይ የምንባቡን ሀሳብ በመረዳት ሊተላለፍ የተፈለገውን ሀሳብ መረዳት ከተቻለ እና በራስ አባባል መግለፅ ከተቻለ አንብቦ መረዳት ግቡን መቷል ማለት ነው፡፡

ክሂል 5፡ ከቀዳሚው ሀሳብ ተከታዩን መተንበይ (Preaicing and following pargraph) ከቀዳሚው ሀሳብ ተነስቶ ቀጣዩ ምን ሊሆን እንደሚችል መተንበይ በቀረበው ምንባብ አውድ ወይም ድባብ ሀሳብ ተነስቶ ቀጣይ ምን ሊሆን እንደሚችል የራሳችንን እይታ የምናስቀምንበተ ነው፡፡

ክሂል 6፡ አውዳዊ ፍቺ መፈለግ (finding definition from structural clues) ከቀረበው ጽሑፍ ወይም ምንባብ ተነስተን አገባቡን መሰረት አድርገን ምንባቡ የቀረበበትን አውድ ተርጉመን፣ ምንባቡን ተገንዝበን የምናጎለብትበት ማለት ነው፡፡

ክሂል 7፡ለቃል ክፍሎች ትርጉም መሰጠት (derteminig meaning from wards parts) ምንባቡን አንብቦ የቃል ክፍሎች እንዴት እንደቀረቡ እና እነዴት አንደተዋቀሩ አይነታቸውን ከአገባባቸው ተነስተን መለየት የምንችልበት ማለት ነው፡፡

ክሂል 8፡ ለከባድ ቃላት ትርጉም መሰጠት (dertemining meaning of difficrt words)ከባድ ቃላት በምንባቡ መሰረት ያላቸውን አገባብ አውዳዊ ፍቺ፣ ተመሳሳይና ተቃራኒ፣ በማጥነቅና በማላላት መለየት መቻል ማለት ነው፡፡

ክሂል 9፡ ለቀላል ቃላት ትርጉም መስጠት (determining meanings of simple words) ለቀላል ቃላት ትርጉም መስጠት በተመሳሳይ፣ በተቃራኒ፣ በዘዬ፣ በማጥበቅና በማላላት በምንባቡ መሰረት መፍታት መቻል ማለት ነው፡፡

ክሂል 10፡ የአንቀፅ ሀይለ ቃልን መፈለግ (Determining where specific information found) ከምንባቡ ጽሑፍ ውስጥ ከየአንቀፆቹ ሀይል ቃሎችን መፈለግ ምንባቡን አንብበን

ፍሬ ሀሳቡን መረዳት፣ ተረድተን ሀይለ ቃል በየትኛው ቦታ እንደሚገኝ መለየትና መረዳት እንዳለብን ይገልፃል፡፡

ክሂል 11፡ የንባብ ብለሀቱን መረዳት (Determing the tone purpose or course

እንግዲህ ከዚህ በላይ የተዘረዘሩ ነገሮችን በመከተል ቢያነቡ የአንብቦ መረዳት ችሎታ የበለጠ ውጤታማ እንደሚሆን እንረዳለን፡፡

2.1.7.2 የአንብቦ መረዳት ችሎታ ደረጃዎች

ፍትፍቴ (2010) ተፈታኙየአንብቦ መረዳት ችሎታ አለው ወይም የአንብቦ መረዳት ችሎታ ፈተና ውጤቱ ከሚጠበቀው በታች ነው ለማለት በፈተና ውጤት ደረጃ ሊሰጠው እንዲሚገባ ገልፃለች፡፡ Hugles (1989)በመርህ ደረጃ ተፈታኞች ፈተና የቀርበውን ፅሁፉ ተረድተውታልለማለት የአንብቦ መረዳት ጥያቄዎችን ሙሉ በሙሉ መመለስ ይጠበቅባቸዋል፡፡ነገር ግን የሠው ልጅ በፅሁፍ የቀረቡ መልዕክቶችን ከተለያየ አቅጣጫ በመመልከት ስለሚገነዘብ ይህ ብቃት ሁልጊዜ ይኖራል ማለት አይቻልም፡፡ በማለት ገልጿል፡፡ ስለሆነም የአንባቦ መረዳት ተፈታኞች 80 ከ100 በላይ ውጤትካስመዘገቡ ፅሁፍን ተረድተውታል ለማለት ያስችላል ሲል ያብራራል ፡፡

Nutan (1982) እንደገለጹት የአንብቦ መረዳት ፈተና ተፈታኞች 70 ከ100 ውጤት ካመጡ ፅሁፉን ተረድተውታል ለማለት ያስቻላል፡፡ በተጨማሪ ማስተዋል(1989) ምሁራንን በመጥቀስ የአንባቦ መረዳት ችሎታ ደረጃን እንደሚከተለው እንደገፀው ፍትፍቴ (2010) ጠቅሳለች፡፡በቂ የአንብቦ መረዳት ችሎታ አለው የሚባል ተማሪ በተለመደው ፍጥነቱ በማንብ የሚሰራው አንብቦ የመረዳት ችሎታ ፈተና 70% ሊያገኝ ይገበዋል፡፡ ውጤቱ70% በላይ ከሆነ ጥሩ ችሎታ አለው ሊባል ይችላል፡፡

የተፈታኙ ውጤት ከ50% ወይም ከዚያ በታች ከሆነ ደግሞ የአንብቦ መረዳት ችሎታ በጣም ዝቅተኛ ደረጃ ላይ ይገኛል፡፡Narhyanas wamy(1775) የአንብቦ መረዳት ችሎታ ከንባብ ፍጥነት ተገናዝቦ መታየት እንደሚገባውና አንባቢዎች አንድን ፅሁፍ በአማክኝ የንባብ ፍጥነት አንብበው 70 ከ 100 ውጤት ካመጡ ጥሩ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ውጤት መሰረት ከፋፍሎ ማየት ይቻላል፡፡ይኸውም አንባቢዎች ከ 10 ከታረመ ፈተና ከ5 በታች ውጤት ያመጡ በጣም ዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ያላቸው፣ ከ5-6 ውጤት ያስመዘገቡ መጠነኛ ነገር ግን በቂ ያልሆነ ፣ 7 ያገኙ ጥሩ እና ከ 8-10 ውጤት ያስመዘገቡ ከፍተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ያላቸው በማለት እንደሚከፋፈል አስረድተዋል፡፡

በአጠቃላይ ከሙራኑ እና ከተመራማሪዋ ሀሳብ መረዳት እንደሚቻለው የንብቦ መረዳት ችሎታ የሚለካው በተማሪ ውጤት መሆኑን እንረዳለን፡፡ ስለሆነም ተማሪዎቹ ከግማሽ በላይ

ከአመጡ ተረድተውታል ወይም ሀሣቡን ተገንዝበዉታል ፤ የአንብቦ መረዳት ችሎታቸውም ጥሩነው ማለት እንደሆነ እንገነዘባለን ፡፡

2.1.8 የአንብቦ መረዳት መስፈርቶች

አደይ (2012) የምሁራኑን አገላለፅ መሰረት አድርጋ እንደሚከተለው ገልፃለች መገንዘብ ና መረዳት Applegate.et al(2009)አንብቦ መረዳት ማለት አንድን ፅሁፍ በፍጥነት ፣በትክክልና ግልፅ በሆነ ሁኔታ በማንበብ የፅሁፉን ይዘትና መልዕክት ትርጉማ ባለው መንገድ መገንዘብና መረዳት ማለት ነው፡፡ስለዚህ ማንበብ ሂደት መዳበር የመምህራን ትምህርት አሰጣጥ ወሣኝ ሚና እንዳለው በመግለፅ የማንበብ ትምህርት ንድፍ ሀሣቦችና መርሆች ጋር የተጣጣመ መሆን እንዳለበት አብራርቷል፡፡

Brown (1996) እንደገለፀው በማንበብ ላይ ተፅኖ የሚያደርሱበት ግላዊ ተላውጦዎች መኖራቸውን አሳይቷል፡፡እነዚህም ጭንቀት፣ የተነሻሽነት ሁኔታ፣ ትኩረት፣ በራስ የመተማመንና የማንበብ አላማ መሆናቸውን በመግለፅ የማንበብ ክሂል ማስተማር እነዚህን ሁሉ ነገሮች ከግምት ያስገባ መሆን እንዳለበት ይገላፃል፡፡ ስለዚህ አንድ መምህር ሲያስተምር ከተማሪዎቹ ወቅታዊ ሁኔታ አኳያን በመነሳት መገንዘብና መረዳት እንዲችሉ ሁኔታዎችን ማመቻቸት አለበት ማለት ነው፡፡

ሀ. ፊደላትን ከድምፅ ምልክታቸው ጋር ማዛመድ Erik (1998) ተማሪዎች ፊደላት ከድምፅ ምልክታቸው ጋር ማዛመድ የሚለምድበት እና ይህንኑ በንባብ ተግባራቸው ውስጥ የሚጠቀሙበት ነው፡፡ ይሁንና ግን በፊደላት እና በድምፅ መሀል ያለውን መስተጋብር በአግባብ መግንዘብ ስለማይችሉ ፊደላትን እና ድምፆች ያላቸውን ግንኙነት ሙሉ በሙሉ ለይተው መጠቀም የሚችሉ አይሆኑም፡፡ ነገር ግን በዚህ ደረጃ የአንድ ቃል ፊደላት የቃሉ ድምፅ መሆናቸን መለየት ይችላሉ፡፡

ለ. እይታErik (1998) እይታ ማለት ፊደላቱን፣መልክቱንና ድምጹን እንዲሁም በአረፍ ተነገር የሚኖረውን ትርጉማዊ ሚና ጨምሮ ቃላትን ከትውሰታ መሀደር ውስጥ በፍጥነት ለይቶ በማውጣት የትክክለኛነትና የፍጥነት ጉዳይ ከቃላት ምስረታ ይልቅ ወደ ትርጉም መሸጋገሩን የሚገልፅ ነው፡፡

ሐ. የቃላት ልየታ/ ምስረታ Tunner (2008) የቋንቋ ግንዛቤ የአንብቦ መረዳት ችሎታ መሰረት ናቸው ብሏል፡፡ አገላለጹም ተማሪዎች ከንባብ ተግባራቸው ትርጉም የማግኘት ችሎታ ይወሰናል፡፡ ሁለቱም የቃላት ምስረታ እና የቋንቋ ግንዛቤ ችሎታዎች አንብቦ ለመረዳት በእጅጉ እኩል ጠቃሚዎች መሆናቸውን አስቀምጠዋል፡፡

2.1.9 የመማር ተነሳሽነት እና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ

ለመማር ማወቅ ያስፈልጋል። ለማወቅ ደግሞ ማሰብ ትልቅ እዉቀትና አስተሳሰብ ያለዉ ሰዉ ደግሞ አንባቢ ነዉ። ቀጥሎም ለመማር እና ለማወቅ ማንበብ ትልቅ ክሂል መሆኑን እና አላማን ለማሳካት ንባብ መፈለግ እንዳለብን ይገልጻል። ለፈተና ዉጤት ደግሞ ማንበብ ትልቅ ቦታ አለዉ። ለማንበብም ሆነ ጥሩ ዉጤት ለማምጣት ደግሞ ተነሳሽነት አስፈላጊ መሆኑን እንረዳለን። christopor(2000) አንብቦ የመረዳት ችሎታ የከበደንና የተወሳሰበን ነገር በትምህርት የምንናገኝበት ወይም ከመምህራን የምንረዳበት ክሂል መሆኑንገልጿል።

Planig (2006) ተነሳሽነት ያላቸዉ ተማሪዎች ቋንቋን ይሰሙታል፤ ከሰሙት ደግሞ ይናገሩታል፤ ከተናገሩት ደግሞ ይማሩታል፤ ከተማሩት ደግሞ ያነባሉ። በማለት የማናበብና የመማር ተነሳሽነትን ግንኙነት አስቀምጧል። አማረ(2011) ዉስጣዊ ተነሳሽነት ያለዉ የቋንቋ ተማሪ ታላሚዉን ቋንቋ የሚማረዉ በተማረዉ ቋንቋ አንዳች ጥቅምን ፈልጎ ወይም ሌላ በስተጀርባዉ የሚገፋፋዉ ሀይል ኖሮት ሳይሆን ቋንቋዉን በመማሩ ከሚሰማዉ ዉስጣዊ እርካታ በመነሳት በግሉ ልዩ ልዩ ትምህርታዊ ተግባራትን ለማሳካት ትኩረት የሚያደርግበት ነዉ በማለትገልጿል። ንባብ ማለት ተግባር (ተግባሮች) ሆኖ አንድ ሰው ምልክቶች፣ ፊደላትንና ምህፃረቃላትን ወደቃላት (ቶች) ፊደላትና ምፃረቃላትን ወደ ቃላት (ቶች) እና አረፍተ ነገር (ሮች) ቀያይሮ ትርጉም በሚሰጥ መልኩ የሚረዳበትና የሚጠቀምበት ሂደት ነው። የራሱ የሆነ እይታ አለው።ግቡ በፅሁፍ የሰፈረውን በተገቢው መልኩ መረዳት መቻልእና ነገሮችን መገምገም መቻል፣ እንዲሁም ለአንድ ፍላጎት መጠቀም መቻል ይሆናል።

Grellent (1991) አንብቦ መረዳት ማለት አንድ አሀድ ውስጥ ተፈላጊውን መረጃ በብቃት መሰብሰብ መቻል ማለት ነው። በዚሁ ሂደት ውስጥ አንባቢው የሚፈልገፈውን መረጃ ብቻ እየመረጠ መያዝ እንዳለበት ያስረዳናል።በዚህም መሰረት የአሀድን መሰረታዊነት ተረድቶ ዝርዝሩን በብቃት መገንዘብ አለበት ማለት ነው።

Smith (1985) አንባቢው ቀድሞ ይዟቸው ለተነሳቸው ጥያቄዎች መልስ ማግኘት ማለት ነው።ጥያቄ መጠየቅ የአንብቦ መረዳትባህሪው ነው። አንባቢው ለሚያነሳቸው ጥያቄዎች መልስ ካገኘ በአንባቢው እናበፀሀፊው መካከል ተግባቦት ይፈጠራል፤ ተግባቦት የሚፈጠው ደግሞመረዳት ሲኖር ነው።

ከሙሁራኑእንደምንረዳው አንብቦ መረዳትመልክትመቀበያ መሆኑን፣ጥያቄ የምንመልስበት፣ ከፀሀፊው ጋር የምንገናኝበት የምንፈልገውን መልዕክት የምናገኝበት፣ ስንፈልግም የምንዝናናበትና እውቀት የምንጨብጥበት መሆኑን እንገነዘባለን። ማንበብም ሆነ አንብቦ

መረዳት የሚገኘው ደግሞ በትምህርት ብቻ ነው ትምህርቱን ለመማር ደግሞ ተነሳሽነት ያስፈልጋል፡፡

ለመማር ማወቁ ያስፈልጋል፤ ለማወቅ ደግሞ ማሰብ ትልቅ እዉቀትና አስተሳሰብ ያለዉ ሰዉ ደግሞ አንባቢ ነዉ፡፡ ቀጥሎም ለመማር እና ለማወቅ ማንበብ ትልቅ ክሂል መሆኑን እና አላማን ለማሳካት ንባብ መፈለግ እንዳለብን ይገለጻል፡፡ ለፈተና ዉጤት ደግሞ ማንበብ ትልቅ ቦታ አለዉ፡፡ ለማንበብም ሆነ ጥሩ ዉጤት ለማምጣት ደግሞ ተነሳሽነት አስፈላጊ መሆኑን እንረዳለን፡፡

ፀጋ ዘአብ (2006) የመማር ተነሳሽነት ትምህሩቱን ለማወቅ፣ ለመቀበል ያለው ተነሳሽነት ሲሆን አንብቦ መረዳት ደግሞ የንባብ ባህል፣ የንባብ ጠባይ፣እምነት፣እይታ እናየእውቀት ድምር ውጤት ነው፡፡ Shanani (2006) አንብቦ መረዳት የአንድን ፅሁፍ ሀሳብ መረዳትና በሚገባ መጨበጥን እንደሆነ እና ከአውዳዊ ውጭ የሆኑ ፍቺዎችንም መረዳትን የሚያጠቃልል እንደሆነ ገልጿል፡፡

መሪነሽ (2004) ጉሪዝና ዉግፊልድን በመጥቀስ የማንበብ ተነሳሽነት ሲጨምር የአንብቦ መረዳት ውጤት ይጨምራል፡፡ በመሆኑም ከፍተኛ የማንበብ ተነሳሽነት ያላቸው ከፍተኛ የማንበብ ውጤት ያላቸው ሲሆኑ በአንፃሩ ደግሞ ውጤታማ አንባቢዎች ለማንበብ ተነሳሽነት ያላቸው መሆናቸውን በጥናት ማረጋገጣቸውን ገልፃለች ፡፡

መማር እና ማንበብ ጠንካራ ግንኙነት አላቸው አንድ ሰው ለማንበብ መጀመሪያ መማር አለበት፤ ለመማር ደግሞ ተነሳሽነት ያስፈልጋል፡፡ ስለዚህ ለመማር ተነሳሽነት ያላቸው ተማሪዎች ለማንበብና አንብቦ ለመረዳትም ጎበዞች ናቸው፡፡ለዚህም ማስረጃ ለትምህርታቸው ትኩረት የሚሰጡ ተማሪዎች የማንበብ ችሎታቸው ከፍተኛ ነው፡፡ ለትምህርታቸው ትኩረት የማይሰጡ ተማሪዎች ደግሞ ዝቅተኛ አንባቢ መሆናቸውን በማሳየት ለመማር እና ለማንበብ ተነሳሽነት አስፈላጊ መሆኑን ገልጿል፡፡

እንደምሁራኑ ሃሳብ ዝቅተኛውጤት የሚያስመዘግቡ ተማሪዎች ምክንያት የግል ተነሳሽነትና ማንበብ ፍላጎት አለመኖር ምቹ ትምህርት እንዳይሰጥ ያደርጋል፡፡

2.2 ፅንሰ ሀሳባዊ ማህቀፍ

የቋንቋ ትምህርት አላማ አራቱ የቋንቋ ክህሎቶች ለማዳበር በመሆኑ ከነዚህም ውስጥ አንዱ አንብቦ መረዳት ነው፡፡አንብቦ መረዳት ባለፉት ምዕራፎች እንደተገለፀው ከማንበብ ባለፈ ነው፡፡ ይህም አንብቦ መረዳት ከማንበብ ባለፈ መረዳት፣ መገንዘብ እና መልዕክት መቀበል ማለት ነው፡፡ በመሆኑም አንብቦ መረዳትንም ሆነ ማንበብን ለማወቅመማር አስፈላጊ ነው፡፡ ማንኛውም ሰው ካልተማረ በስተቀር ማንበብ አይችልም፡፡ ማንበብ ካልቻለ

ደግሞ ከፀሀፊያን ጋር መግባባት አይችልም ማለት ነው፡፡ በመሆኑም የመማር ተነሳሽነት ካለና ከተማርን ማንብብም ሆነ መረዳት ይቻላል፡፡ አንብቦ መረዳት ከተቻለ ደግሞ ጥሩ ውጤት በማምጣት ከክፍል ወደ ክፍል መሸጋገር ይቻላል፡፡ ለወደፊት አላማ ግብ መምታትም መሠረት ይሆናል፡፡ በአጠቃላይ የመማር ተነሳሽነት፣የአንብቦ መረዳት ችሎታ እና የወደፊት ግብ እርስ በእርስ የተቆራኙ እና የአንዱን መኖር ለሌላው ውጤት ማምጣት አስፈላጊ በመሆኑ የቋንቋ ትምህርት መሰረቶች ናቸው፡፡ ይህንንም እንደሚከተለው እናያለን፡፡

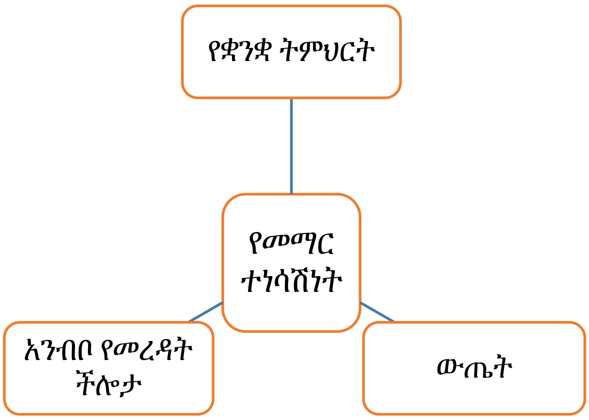

2.3 የቀደምት ጥናቶች ቅኝት

ዘሪቱ (2004) የጥናቱ አላማ አማርኛን በ2ኛ ቋንቋነት የመማር ተነሳሽነትና የትምህርት ውጤት ተዛምዶ የሚል ሲሆን አፋቸውን በጋምኛ ቋንቋ በፈቱ ተማሪዎችላይ ሲሆን በተደረገው ጥናት በተነሳሽነት አይነቶችና በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት መካከል ተዛምዶ አለመኖሩን ጠቅሳለች፡፡ በውህዳዊ እና በውጫዊ ተነሳሽነት መካከል ተዛምዶ መኖሩን ገልፃላች፡፡

በተጨማሪም በተለዋዋጭ አይነቶች ተላውጠዎቹን በፆታ በመከፋፈል ባደረገቸው ስሌት በፆታ እና በውህደት፣ በፆታ እና በውጫዊ፣ በፆታ እና በጥቅማዊ ተነሳሽነት መካከል ጉልህ አወንታዊ ተዛምዶ መኖሩን ጠቁማለች፡፡ በተገኘው ግኝት እና ውጤትም የጋሞኛ ቋንቋ አፈፊት ተማሪዎች በቡድን አማርኛ ቋንቋ የመማር ተነሳሽነት እንዳላቸው አረጋግጣለች፡፡ በፆታ በተደረገው የቲ- ቴስት ናሙና ትንተና የሴት ተማሪዎች አማርኛ የመማርምሆነ የትምህርት ውጤታቸው ተዛምዶ አንሶ መገኘቱን ገልፃለች፡፡

መሪነሽ (2004) የጥናቷ ዋና አላማ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የማንበብ ተነሳሽነት ከተማሪዎች አንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለውን ተዛምዶ መርምራለች፡፡ በዚህም

የተማሪዎችን ተነሳሽነት በውስጣዊ እና ውጫዊ በፆታ ከፋፍላ የአንብቦ መረዳት ችሎታቸውን መርምራለች። ውጤቱ በፒርሰን የተዛምዶ መወሰናኛ ተሠልቶ የተገኘው ውጤት በውስጣዊ የማንበብ ተነሽነት ተዛምዶ አለማሳየቱን ገልፃለች። በአጠቃላይ ጥናቱ በቡድን የማንበብ ተነሳሽነት እንደላቸው ጠቁማለች።

ድንቅነህ (2011) የጥናቱ ዋና አላማ የማንበብ ብልሀቶች አጠቃቀምና የማንበብ ተነሳሽነት ተዛምዶ ሲሆን ባካሔደው የፈተና ሙከራ ውጤት በነፃ ተላውጦዎቹ ባለው ዋጋ ትይዩ በጥገኛው ተላውጦ የሚገኙ ዋጋዎች መደበኛ ልይይት ተመሳሳይነትን ፈትሿል። በዚህም መሰረት በሁለቱ ተላውጦዎች ያለው ቀጥተኛ በብትን ግራፍ በመፈተሽ ተላውጦዎች ግንኙነት እንዳላቸው አስረድተዋል በግኝቱም የማህበረ ስሜታዊ የማንበብ እና ብለሃት አውነታዊ እና የላቀ የመተንበይ ድርሻ እንዳለው ገልጿል።

ፍትፍቴ (2013) ዋና አላማ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታና የማንበብ ተነሳሽነት ንፅፅር ፆታ ተኮር ጥናት የሚል ሲሆን በጥናቱ ውጤቱም ባገኘቸው መረጃዎች የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከለኛ መሆኑን በወንድ እና በሴት ተማሪዎች መካከል በተደረገው ንፅፅር ደግሞ ሴት ተማሪዎች ከወንድ ተማሪዎች የበለጠ ውጤት ማምጣታቸውን ገልፃለች።

እተኔሽ (2010) ዋና አላማዋ የተማሪዎች የማንበብ ልማድ እና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ የማንበብ ልምድየአንብቦ መረዳት ችሎታን የማጉላት ትልቅ ሚና እንዳለው አይታለች።

አደይ (2011) የጥናቷ ዋና አላማ የአራተኛ ክፍል አፈፈት ተማሪዎች አቀላጥፈው ማንበብ እና ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለው ተዛምዶ መፈተሽ የሚል ሲሆን ባገኘችው የጥናት ውጤት እንዳረጋገጠችው የተማሪዎች አቀላጥፎ ማንበብ ዝቅተኛ መሆኑን ገልፃለች። በነጠላ የናሙና ፍተሻ እንደገፀችውም የተማሪዎች በትክክል የማንበብ አማካይ ዋጋ የጉልህነት ደረጃ አንሶ መታየቱን አስረድታለች። መረጃውን በፒርሰን የተዛምዶ ማሳያ ቀመር ተሠልቶ የአቀላጥፎ ማንበበ እና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ግንኙነት እንዳላቸው ገልፃለች።

በአጠቃላይ የጥናቱ ይዘት በአንድም በሌላም መንገድ ይሁን ተነሳሽነት የውጭም ሆነ የሀገር ውስጥ ጥናቶች ለዚህ ጥናት እንደመረጃ ምንጭ በመሆን ያገለግላሉ። ተመራማሪዎቹ ይዘውት እንደየተነሱበት አላማ እና መሪ ጥያቄዎች መረጃዎችና የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎችን ተጠቅመው የተለያዩ ግኝቶች ላይ ደርሰዋል ። አደይ በአቀላጥፎ የማንበብ እና አንብቦ መረዳት መካከል ዝምድና አለመኖሩን ስትገለፅ መሪነሽም በውስጣዊ ተነሳሽነት በአንብቦ መረዳት መካከል ጉልህ ዝምድና አለመኖሩን ባገኘችው ውጤት ገልፃለች ። ድንቅነህ ደግሞ የማንበብ አመለካከት አንብቦ መረዳት ግንኙነት እንደላቸው አሳይቷ። ዘሪቱ

በተነሳሽነት አይነቶችና በአማርኛ ቋንቋ መካከል አለመኖሩን ጠቅሳ ተማሪዎች በቡድን የመማር ተነሳሽነት እንደላቸው አመልክታለች፡፡ ፍትፍቴ ፣መሪነሽ ፣ዘሪቱ ባገኙት መረጃ በፆታ መካከል ያለውን ልዩነት መርምረው ሴቶች ከወንዶች በበለጠ ተነሳሽነት እንዳላቸውና የአንብቦ መረዳት ችሎታቸው የተሻለ እንደሆኑ አመልክተዋል ፡፡ መሪነሽም ልክ እንደዘሪቱ ተማሪዎች በቡድን የማንበብ ስሜት እንዳለቸው ገልፃለች፡፡

ተስፋዬ (2014) የጥናቱ ዋና አላማ በሁሩሙ እና በሶንጣ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች አማርኛ ቋንቋን በሁለተኛ ቋንቋነት ለመማር ያላቸው ተነሳሽነት ከትምህርት ውጤት ጋር ያለው ተዛምዶ የሚል ሲሆን የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎቹ የጽሑፍ መጠይቅና የችሎታ መለኪያ ፈተና ናቸው፡፡ የጥናት አይነቱ መጠናዊ ሲሆን የጥናቱ ንድፍ ተዛምዶአዊ ስልትን የተከተለ ነው፡፡ በመሆኑም የተስፋዬ ጥናት በመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎቹ በጥናቱ ስነ- ዘዴ በአስረኛ ክፍል ላይ ማተኮሩ ከዚህ ጥናት ጋር ሲያመሳስለው የተነሳሽነት አይነቶችን በአራቱም ተለውጦዎች ማየቱ ሁለት ትምህርት ቤቶችን ወስዶ ማወዳደሩ እንዲሁም የትምህርት ውጤትን ማንሳቱ ከዚህ ጥናት ይለያል፡፡ ይህ ጥናትም የአንበብቦ መረዳት ችሎታ በማንሳቱ ከተስፋዬ ጥናት ይለያል፡፡ ተስፋዬ በጥናት ውጤት የተማሪዎች የመማር ተነሳሽነት አይነቶች እና በአንብቦ መረዳት መካከል ተዛምዶ እንዳለ አሳይቷል፡፡ በመሆኑም ከትምህርት ውጤታቸው ጋር ያለው ተዛምዶ አወንታዊ መሆኑን አሳይቷል፡፡ ፆታን በጣልቃ ገብነት በማየት ሴቶች በጥቅማዊ ተነሳሽነት ከወዶች የበለጠ ተነሳሽነት እንዳላቸው አሳይቷል፡፡

በቀለ(2009) የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በክፍል ውስጥ የሚጠቀሙበት የማነሳሻ ስልት አተገባበር ትንተና በሚል ርዕስ የሰራ ሲሆን የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎቹ ምልከታ፣ ቃለ መጠየቅ እና የፅሁፍ መጠይቅ ሲሆኑ የጥናቱን ዋና ትኩረት ከግብ ለማድረስ አገልግት ላይ ውለዋል፡፡ ትኩረት ያደረገው ናሙና በሁለት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የሚገኙ የ9ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በክፍል ውስጥ ተማሪዎችን ለማነቃቃት ለየትኞቹ የመነሳሻ ስልቶች እንደሚጠቀሙበት እንዴት እንደተገበሩአቸው ያጠና ሲሆን ባገኘው ውጤት መምህራን የተማሪዎች ተነሳሽነት እንዲጨምር የተለያዩ ዘዴዎችን መፍጠር እንዳለባቸው አስቀምጧል፡፡ ይህም ቀልዶችን፣ የተለያዩ የስነ- ፅሁፍ ውጤቶች በተለያዩ እና ሳቢ በሆነ መንገድ ማቅረብ እንዳለባቸው ያሳየ ሲሆን ከዚህ ጥናት ጋር የሚያመሳስለው ተነሳሽነት በማንሳቱ ሲሆን ልዩ የሚያደርገው ትንተና መሆኑንና ተዛምዶን አለመከተሉ አንብቦ መረዳት አለማካተቱ ነው፡፡

Knoll(2000) ዋና አላማው የተነሳሽነት እና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ የሚል ሲሆን አንደ ጥናቱ የሚመለከታቸው አካላት ወላጆች፣ መምህራን፣ ተማሪዎች እና ሌሎች አካላትም ጉዳዩ ይመለከታቸዋል ብሏል፡፡ አንብቦ መረዳት እና ተነሳሽነትም ከፍተኛ ተዛምዶ እንዳላቸው መረጃዎቹን በመጥቀስ ገልጿል፡፡ ይህም መጀመሪያ ተማሪዎች ከማንበባቸው በፊት በመማር ማስተማር ሂደት በትክክለኛ መመሪያ መሆን እንዳለባቸው ገልጿል፡፡ ባገኘው መረጃም ዝቅተኛ ተነሳሽነት ያላቸው ተማሪዎች ዝቅተኛ አንባቢ መሆናቸውን አረጋግጧል፡፡ ስለሆነም በማንኛውም የክፍል ደረጃ ያሉ ተማሪዎች ለአላማቸው ግብ መምታት በከፍተኛ መነሳሳት ማንበብ እንዳለባቸው የመፍትሔ አቅጣጫ አስቀምጧል፡፡

Kissau በ2ኛ ቋንቋ ተማሪዎች ተነሳሽነት በፆታ ያለውን ልዩነት ያየ ሲሆን በፈረንሳይኛ ቋንቋ የሚማሩ ተማሪዎች ተሳታፍዎቹ 490 ሲሆኑ ዕድሜያቸው ከ13-18 ሲሆን ከነዚህ ተማሪዎች መካከል 8 ተማሪዎች 4 ወንድ 4ሴት ተማሪዎች በመውሰድ በተደረገው የጥያቄ ውድድር ስምንቱም ተማሪዎች ማለፋአቸውን ገልጿል፡፡ በተገኘው ማስረጃም እኩል ተሳታፊ መሆናቸውን አረጋግጧል፡፡

Hassan and Ramli አላማ አድርገው የተነሱት በሴት እና በወንድ ተማሪዎች መካከል ያለን ተነሳሽነት ሲሆን 2ኛ ቋንቋቸው ስፓኒሽኛ ቋንቋ የሆነ ተማሪዎች ላይ ያተኮረ ነው፡፡ የተሳታፊዎቹ ብዛት 448 በተገኘው መረጃ በሴት ተማሪዎች እናበወንድ ተማሪዎች መካከል የተለያየ ተነሳሽነት መኖሩን አመልክቷል፡፡ ተማሪዎች የየራሳቸው የሆነ የተነሳሽነት ተሰጥኦ እንዳላቸውም ጠቁሟል፡፡ Henry A. (2011) አላማ አድረጎ የተነሳው የተማሪዎች ተነሳሽነት በፆታ ያለውን ልዩነት ከፋፍሎ ሲሆን በሴት እና በወንድ ተማሪዎች ወጥ የሆነ ተነሳሽነት አንዳላቸው ጠቁሟል፡፡

Ahmdi (2013) ዋናአላማው የማንበብ ተነሳሽነት እና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ የሚል ሲሆን አራቱንም የተነሳሽነት አይቶች በዝርዝር በማየት እና የምሁራኑን ሀሳብ በማንሳት ገልጿል፡፡ የተለያዩ የአንብቦ መረዳት ችሎታ ሞዴሎችንም አንስቷል፡፡ የአንብቦ መረዳትእና የማንበብ ተነሳሽነት ከፍተኛ የሆነ ተዛምዶ እንዳላቸውም አስቀጧል፡፡ በጥናቱም የማንበብ ተነሳሽነት ያላቸው ተማሪዎች አወንታዊ አመለካከት እና ለችግሮቻቸው መፍትሔ በመስጠት ጥሩ ውጤት የሚያስመዘግቡ መሆናቸውን ገልጿል፡፡

ተመራማሪዎቹ ተነሳሽነትን በተለያየ መንገድ ያንሱ እንጅ ፆታን በጣልቃ ገብነት ማየታቸውና በሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች ላይ መስራታቸው ያመሳስላቸዋል፡፡ ሁሉም እንደየተነሱበት አላማ እና መመለስ የፈለጉአቸውን ነገሮች ለመርመር የተለያዩ የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎችንና መተንተኛ ዘዴዎችን እንዲሁም የመፍትሔ ሀሳቦችን አስቀምጣዋል፡፡

በአጠቃላይ ከዚህ በፊት የተጠኑ ጥናቶች ከዚህ በላይ እንደቀረበው ይህን ጥናት በከፊል የሚዛመዱ ናቸው፡፡ ከነዚህም መካከል ዘሪቱ (2004) የተማሪዎች የመማር ተነሣሽነት ከትምህርት ውጤት ጋር ያለውን ተዛምዶ የመረመረች ሲሆን በተነሣሽነት አይነቶች እና በትምህርት ውጤት መካከል አወንታዊ ዝምድና መኖሩን ስታረጋግጥ በተነሳሽነት አይናቶች እና በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት መካከል አወንታዶ ተዛምዶ አለመኖሩን አረጋግጣለች፡፡ በተጨማሪም የሁለት ክፍል ደረጃዎች መካከል ያለውን ተነሣሽነት በማየት ፆታን እንደ ጣልቃ ገብነት በመጠቀም ያለውን ዝምድና ፈትሻለች፡፡ ይህ ጥናትም የትምህርት ውጤትን አጠቃላይ የማያይ ሲሆን አንብቦ መረዳትን ብቻ ነጥሎ የሚመረምር በመሆኑ ከዘሪቱ ልዩ ያደርገዋል፡፡ መሪነሽ (2004) የተማሪዎቹን የማንበብ ተነሣሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያላውን ተዛምዶ ፆታን ጣልቃ ገብ አድርጋ በተነሣሽነት አይነቶች በውስጣዊ እና በውጫዊ ተነሣሽነት የፈተሸች ሲሆን የተማሪዎች የማንበብ ተነሣሽነት የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታ የመተንበይ ጉልህ ድርሻ እንዳለው በጥናት ውጤቷ አረጋግጣለች፡፡ ይህ ጥናትም የማንበብ ተነሣሽነትን ባለማየቱ ከመሪነሽ ጥናት ልዩ ያደርገዋል፡፡ በቀለ (2009) የተማሪዎችን ተነሣሽነት የመምህራን የአተገባበር ሚነ ከፍተኛውን ድርሻ እንደሚወስድ በጥናቱ ሲያረጋግጥ ይህ ጥናትም እንደ መፍትሔ ሀሣብ የእሱን ጥናት እንደተዛማጅ ቅጥት መጠቀሙ አጋዥ ነው፡፡

Knoll (2000) ለተማሪዎች አለማ ግብ መምታት ዋናው ጉዳይ እንደሆነ አስቀምጧል፡፡ በመሆኑም ዝቅተኛ ተነሣሽነት ያለቸው ተማሪዎች ዝቅተኛ የአንብቦ መረዳት ውጤት እንዳለቸው በጥናቱ አረጋግጧል፡፡ በመሆኑም የሀገር ውስጥም ሆነ የውጭ ጥናቶች በማስረጃ እንዳረጋገጡት ለመማርም ሆነ አንብቦ ለመረዳት ወይም የመማር ማስተማሩን ሂደት ለማሣካት ተነሣሽነት ትልቁን ድርሻ እንደሚወስድ በተለያዩ መንገድ ገልፀዋል፡፡ ይህ ጥናተም ለጥናቱ ውጤት መሣከት እና ለማስረጃነት የነዚህ ጥናቶች ተጋሪ ነው፡፡

ምዕራፍ ሶስት

የጥናቱ ንድፍ እና አካሄድ

በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ጥናቱ የተከተለው ንድፍ እና የአጠናን ዘዴ ቀርቧል፡፡ በመሆኑም ጥናቱ የተከተለውን የንድፍ አይነት የትምህርት ቤት እና የተማሪዎች አመራረጥ፣ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች የጽሑፍ መጠይትና የችሎታ መለኪያ ፈተና የመረጃ አተናተን ዘዴ በዝርዝር ለማሳየት ተሞክሯል፡፡

3.1 የጥናቱ ንድፍ

የዚህ ጥናት አብይ አላማበሁሩሙ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የሚገኙ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች አማርኛ ቋንቋን በሁለተኛ ቋንቋነት ለመማር ያላቸው ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለውን ተዛምዶ መፈተሽ ነው፡፡ በመሆኑም መጠናዊ የምርምር አይነትን ተከትሏል፡፡ የጥናቱን ዋና ዓላማ ከግብ ለማድረስም ተዛምዷዊ የምርምር ንድፍ ተግባራዊ ሆኗል፡፡ አጥኚዋ ተዛምዷዊ የምርምር ንድፍን የተከተለችበት ምክንያት በተምሪዎቹ የመማር ተነሳሽነትና በአንብቦ መረዳት መካከል ያለውን ዝምድና ለመፈተሽ ነው፡፡

3.2 የጥናቱ አካላይ

ጥናቱ የተካሄደው በኦሮሚያ ክልል በኢሉባቦር ዞን በሁሩሙ ወረዳ ሁሩሙ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ነዉ ፡፡ በሁሩሙ ሁለተኛ ትምህርት በ 2014 ዓ.ም በመማር ላይ የሚገኙ የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የሚያተኩር ነው፡፡

3.2.1 የትምህርት ቤት አመራረጥ

ቦታዉ የተመረጠበት ምክንያት በአመቺ የንሞና ዘዴ ሲሆን የአጥኚዋ የስራ ቦታ በመሆኑ ተማሪዎቹን በቅርበት ለመከታታል እና መረጃዎችን ለመሰብሰብ የርዕሰ መምህሩን እና የሌሎች መምህራን ድጋፍ ለማግኘት አመቺ በመሆኑ ነዉ፡፡ በተጨማሪም አስተዳደራዊ እርዳታዎችና የሙያ እገዛዎች እና ጥያቄዎችን ለመገምገምና ለመፈተን እንዲያመች በመታሰቡ ነዉ፡፡

3.3.2 የክፍል ደረጃ አመራረጥ

ተጠኚዎቹ በዚሁ ትምህርት ቤት በ2014 ዓ.ም በመማር ላይ የሚገኙ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች ሲሆኑ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች የተመረጡበት ምክንያት በአላማ ተኮር የንሞና

ዘዴ ነዉ፡፡ ይህም ተማሪዎቹ ወደ 11ኛ ክፍል ሲያልፉ ከአፍ መፍቻ ቋንቋቸዉ እና ከሁለተኛ ቋንቋቸዉ አንዱን መርጠዉ የሚማሩ በመሆናቸዉ ከወዲሁ ያላቸዉን ተነሳሽነት ለማወቅ በመታሰቡ ነዉ፡፡ የ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ያልተመረጡበት ምክንያት አማርኛ ቋንቋን ከአፍ ፈት ተማሪዎች ጋር ለመማር የመጀመሪያ ጊዚያቸዉ ስለሆነ መረጃ ለመስጠት ይቸገራሉ በሚል ነዉ፡፡ የ11ኛ ክፍል እና 12ኛ ክፍል ተማሪዎች ያልተካተቱበት ምክንያት አማርኛ ቋንቋን መርጠዉ የሚማሩ ተማሪዎች ዉስን በመሆናቸዉ ነዉ፡፡

3.3.3 የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ

የሁሩሙ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች በ9 የመማሪያ ክፍሎች ውስጥ ተመድበዋል፤ በነዚህ ክፍሎች ውስጥም 485 ተማሪዎች ሲገኙ ወንድ 232 ሴት 252 ተማሪዎች በጾታ ተለይተው ተመዝግበዋል፡፡ በየክፍሉም በአማካኝ ከ55-60 ተማሪዎች ይገኛሉ ከነዚህ ተማሪዎች መካከል 20 ፐርሰንቱ በቀላል እጣ ናሙና አመራረጥ ሌሎች ተማሪዎችን እንዲወክሉ ተመርጠዋል፡፡ ይህም ሴት60 ወንድ37 በድምሩ 97 ተማሪዎች ተመርጠዋል፡፡

ይህ የናሙና አመራረጥ ሂደት ሳይንሳዊ ዘዴን ለመከተል ያለዉ (2011)ን መሰረት በማድረግ እድል የደረሰዉ ወይም እጣዉ የወጣለት ተማሪ የጥናቱ ተሳታፊ ሆኗል፡፡ ይህ ቀላል የእጣ ንሞና ዘዴ እያንዳንዱ የጥናት አካላይ እኩል እድል አለው፡፡ አንዱ ከሌላዉ አይበልጥም ወይም አያንስም፡፡ በዚህ መሰረትም በእያንዳንዱ ክፍል ባሉ ተማሪዎች ልክ ቅርፅ እና መጠናቸዉ እኩል የሆኑ ወረቀቶች አንድ እና ዜሮ ቁጥሮች ተፅፎባቸዉ ተጠቅልለዉ ከመጀመሪያዎቹ ዘጠኝ የመማርያ ክፍሎች አስራ አንድ አስራ አንድ ተማሪዎች የቀሩት ሁለት የመማሪያ ክፍሎች አስር አስር ተማሪዎች እጣዉን አንስተዋል፡፡ በመቀጠልም አንዳንድ ቁጥር ያነሱ ተማሪዎች የጥናቱ ተሳታፊዎች ሲሆኑ ዜሮ ያነሱት ሳይሳተፉ ቀርተዋል፡፡ በዚህ የእድል ሰጪ ንሞና የተሳተፉ ተማሪዎች 97 ማለትም 20% ሲሆኑ ቁጥር የሚመጣዉ አጠቃላይ ተማሪዎች 97×100%÷485 = 0.2×100=20% ሲሆን እያንዳንዱ ተማሪ 0.2 የመመረጥ እድል አለዉ ማለት ነዉ፡፡

3.4 የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች

ይህን ጥናት ከግብ ለማድረስና መሪ ጥያቄዎችን ለመመለስ ሁለት የመረጃ መሰብሰቢያ ዘዴዎች ጥቅም ላይ ዉለዋል ፡፡ እነሱም የመማር ተነሳሽነትን የሚያሳይ የጽሁፍ መጠይቅና የአንብቦ መረዳትችሎታን የሚያሳይ ፈተና ናቸዉ ፡፡ በተገኙት መረጃ ምንጮች አማካኝነት ማጠቃለያ እና የመፍትሄ ሃሳብ ተሰጥቶበታል፡፡

3.4.1. የጽሁፍ መጠይቅ

የፅሁፍ መጠይቅ የተመጠረበት ምክንያት የተማሪዎችን አማርኛ ቋንቋን የመማር ተነሣሽነት መጠንን በተመለከተ መረጃ ለማግኘት በመታሰቡ ነው፡፡ መጠይቁ በአጠቃላይ ተማሪዎች አማርኛ ቋንቋን በሁለተኛ ቋንቋነት ለመማር ያላቸውን ተነሣሽነት ለመላካት ነው፡፡ በመጠይቁ የተካቱት መጠይቶች በሀገር ውስጥ ጥናቶች የድንቅነህ (2011) የመሪነሽ (2004) በአቀራረብ ስልቶች መነሻ በማድረግ በአጥኚዋ ተሻሽለው ይበልጥ ለአላማው መሣካት የሚሆነውን በመጠቀም ነው፡፡በመሆኑም በውስጣዊ እና በውጫዊ የመማር ተነሣሽነት እንዲከተቱ ተደርጓል፡፡ ውስጣዊ የመማር ተነሣሽነትን የሚመለከቱ 22 ጥያቄዎች 1፣4፣5፣7፣8፣9፣11፣12፣13፣14፣15፣16፣17፣20፣21፣22፣22፣24፣25፣29፣29፣30 ሲሆኑ የውጫዊ ተነሣሽነትን የሚመለከቱ8 ጥያቄዎች 3፣4፣6፣18፣19፣23፣26፣28 ናቸው፡፡ እነዚህ ጥያቄዎች በአሉታ መልክ የቀረቡ በመሆናቸው በግልብጥ ኮድ በሰንጠረዥ መልክ ተመዝግበዋል፡፡ ጥያቄዎቹ የቅረቡት ከዘሪቱ፣ ከድንቅነህ እና ከመሪነሽ ማሻሻያ ተደርጎባቸው ባለ አምስት አማራጭ ሆነው በአጥኚዋ ተዘጋጅተዋል፡፡ እነሱም 5 በጣም እስማማለሁ 4 እስማማለው 3 በመጠኑ እስማማለሁ 2 አልስማማም 1 ፈፅሞ አልስማማም በሚሉ ትእዛዞች ቀርበዋል፡፡

የተዘጋጁት ጥያቄዎች በጥናቱ አማካሪና በትምህርት ክፍሉ መምህራን ተገምግመው የማስተካከያ ሀሣብ በመቀበል እንደገና ተፅፈዋል፡፡ ግልፀኝነት የጎደላቸውና አሻሚነት ያላቸው ቃላትና ሀረጋት ተስተካክለዋል፡፡ በመጨረሻም የመጠይቁ ትክክለኛነት ማረጋገጫ አልፋ ክሮባት ከ 0.67 በላይ መሆኑ ተረጋግጦ ለጥናቱ ተግባራዊ ተደርጓል፡፡

መረጃውን ለማሰባሰብ የትምህርት ቤቱን የአስተዳደር ሰራተኞች በማስፈቀድ፣ መምራኖችንና ተፈታኝ ተማሪዎችን በማስተባበር በትርፍ የመማሪያ ክፍል መጠይቁ ተሰራጭቷል፡፡ መጠይቁን እንዴት መሙላት እንዳለባቸው እና የየራሳቸውን ትክክለኛ ስሜት መግለፅ እንዳለባቸው ባጥኚዋና መጠይቁን በሚያስሞሉ መምህራን ማብራርያ ተሰጥቶ መረጃው ተሰብስቧል፡፡ በመቀጠልም ለጥናቱ አተናተን እንዲያመቺ ኮድ ተሰጥቷል፡፡

3.4.2 የችሎታ መለኪያ ፈተና

የአንብቦ መረዳት ፈተናው የተዘጋጀው በአጥኝዋ ሲሆን የተማሪዎቹን አንብቦ መረዳት ችሎታ ውጤት መረጃ ለማግኘት ተግባር ላይ ውሏል፡፡ የአንብቦ መረዳት ፈተናው መሰረት ያደረገው የመማሪያ መጽሐፍና የመረሃ ትምህርቱን ይዘት መሰረት ያደረገ የተለመደውን

የፈተና አወጣጥ ስልት መሰረት ያደረገ ነው። ይህም የፈተናው ጥያቄዎች በተማሪዎቹ ችሎታ፣ እድሜና የክፍል ደረጃ መሰረት ከልብወለዶችና ኢ ልብወለዶች የስነፅሁፍ ይዘት ያላቸው ይዘቶች ተዘጋጅተዋል። በዚህም የጥያቄዎች ግልፀኚነት፣ አሻሚነት፣ የስዋሰውና የስርአተ ነጥቦች ግድፈት በጥናቱ አማካሪና በትምህርት ክፍሉ መምህራን አስተያየት ተሰጥቶበት እንደገና ተፅፏል።

የቀረቡት ምንባቦች አራት ሲሆኑ የእያንዳዳቸው የተለያዩ ጥያቄዎች አላቸው። በመቀጠል የትምህርት ቤቱን የአስተዳደር ሰራተኞች በማስፈቀድና የትምህርት ክፍሉን በማስተባበር በትርፍ የመማርያ ክፍል ተፈትነዋል። ፈተናውን በመጠይቁ መሰረት ኮድ ተፅፎበት ተማሪዎቹ እንዳይለዋወጡ ፈተናው ተሰራጭቷል። የተገኘው ውጤትም በትምህርት ክፍሉ መምህራን ታርሞ ወደ 100% ተለውጦ ተመዝግቧል።

3.5 የመረጃ አተናተን

የጥናቱ ተሳታፊዎች ከጽሑፍ መጠይቅና ከችሎታ መለኪያ ፈተና የተገኙ መረጃዎች መልሶቻቸው በትክክል መሞላታቸው ከትንታኔ በፊት ተረጋግጧል። መረጃው በኤስ.ፒ ኤስ.ኤስ 21 የስታትክስ የመተንተኛ ፕሮግራም ለትንተና እንዲያመች ሆኖ በኮምፒውተርተመዝግቧል። ወደ ትንታኔ ከመግባቱ በፊትም የተሞላው መረጃ ትክክል መሆኑ ተረጋግጣል። ቀጥሎም በአልፋ ሌብልፒ = 0.05 ተሰልቷል።

የተማሪዎችን የመማር ተነሳሽነት ለማወቅ በጽሑፍ መጠይቅ የተሰበሰበው መረጃ በነጠላ የናሙና ፍተሻተሰልቷል። የተማሪዎቹ የመማር ተነሳሽነት በውስጣዊና በውጫዊ ተነሳሽነት የውጤት ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለመፈተሽ በጥንድ ናሙና ቲ.ቴስ ተተንትኗል። ከዚህ በመቀጠልም በመማር ተነሳሽነትና በአንብቦ መረዳት መካከል ያለውን ተዛምዶ ለመመርመር በፒርሰን የተዛምዶ መወሰኛ ቀመር ተሰልቷል።

ምዕራፍ አራት

የመረጃ ትንተና እና የውጤት ማብራሪያ

በዚህ ምዕራፍ የቀረበው በአንብቦ መረዳት ፈተናና በጽሁፍ መጠይቅ የተሰበሰቡ መረጃዎችን የሚመለከት ትንተና ነው፡፡ በዚሁ መሰረት በቅድሚያ ተጠኚዎቹ በሁለተኛ ቋንቋ ለመማር ያላቸው ተነሳሽነት ምን እንደሚመስል ለማወቅ የሞሉት የተነሳሽነት መለኪያ መጠይቅ የቲ-ቴስት ልኬት ተሰልቶ ቀርቧል፡፡

4.1 ተጠኚዎቹ በሁለተኛ ቋንቋ ለመማር ያላቸው ተነሳሽነት

ሰንጠረዥ 4.1 ተጠኚዎቹ በሁለተኛ ቋንቋ ለመማር ስላላቸው ውሁድ ተነሳሽነት

የጽሑፍመጠይቅ ምላሽ አማካይውጤትየገላጭስታትስቲክስ ትንተና

የጽሁፍ መጠይቅ	የናሙና መጠን	ድምር	አማካይ ውጤት	መደበኛ ልይይት (S.D.)	መደበኛ የአማካይ
ውህድ ተነሳሽነት (ውስጣዊና ውጫዊ)	97	90.82	3.027	.36814	.06721

ከላይ በሰንጠረዥ 4.1 በቀረበው እስታቲስቲክሳዊ ልኬት የተጠኚዎቹ ውህዳዊ (ውስጣዊና ውጫዊ) የመማር ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ አማካይ ውጤቶችና መደበኛ ልይይቶች ቀርበዋል፡፡ በሰንጠረዡ ከቀረበው እስታቲስቲክሳዊ መረጃ መገንዘብ እንደሚቻለው የጥናቱ ተተኳሪዎች ያላቸው ተነሳሽነት አማካይ ድምር ውጤት (90.82) እንዲሁም አማካይ ውጤት (3.027) ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ ተጠኚዎቹ በውህድ ተነሳሽነት ያስመዘገቡት አማካይ ውጤት መደበኛ ልይይት 0.36814 ነው፡፡ ይህም የሚጠቁመው የእያንዳንዱ ተጠኚ ምላሽ ከአማካይ ውጤቱ ያለውን ርቀት ሲሆን በቀረበው የመደበኛ ልኬት መሰረት ርቀቱ ጠባብና ምላሹም የማይዋዥቅ ነው፡፡

ከላይ የቀረበው የተነሳሽነት ልኬት ከአንድ ቡድን የተወሰደ ውስጣዊና ውጫዊ የተነሳሽነት መጠንን አዋህዶ ያቀረበ ነው፡፡ ከዚህ ቀጥሎ ደግሞ በሁለተኛ ቋንቋ ለመማር ተጠኚዎቹ ያላቸው ውስጣዊና ውጫዊ ተነሳሽነት ልኬቶችን ለይቶ ለመመልከት ተሞክሯል፡፡ ሰንጠረዥ 4.2 ይህንኑ እስታቲስቲካዊ መረጃ ይዞ ቀርቧል፡፡

ሰንጠረዥ 4.2 ተጠኚዎቹ በሁለተኛ ቋንቋ ለመማር ስላላቸው ውስጣዊና ውጫዊ ተነሳሽነት
(የጽሑፍመጠይቅ ምላሽ አማካይውጤትየገላጭስታትስቲክስ ትንተና)

ተላውጦ	የናሙና መጠን	ድምር	አማካይ ውጤት	መደበኛ ልይይት (S.D.)	መደበኛ የአማካይ
ውስጣዊ ተነሳሽነት	97	31.18	2.9822	.40299	.09011
ውጫዊ ተነሳሽነት	97	59.64	3.1175	.28337	.089 61

ከፍ ሲል የቀረበው እስታቲስቲካዊ መረጃ እንደሚያመለክተው የጥናቱ ተተኳሪዎች በሁለተኛ ቋንቋ ለመማር ያላቸው ውጫዊ ተነሳሽነት በሁለተኛ ቋንቋ ለመማር ካላቸው ውስጣዊ ተነሳሽነት በልጦ ይገኛል፡፡ ተጠኚዎቹ በሁለተኛ ቋንቋ ስለመማር ለውጫዊ ተነሳሽነት ተላውጦ የሰጡት ምላሽ አማካይ ድምር 59.64 ለውስጣዊ ተነሳሽነት ተላውጦ ከሰጡት ምላሽ አማካይ ድምር 31.18 በ28.46 በልጦ ተገኝቷል፡፡ እንዲሁም በሁለተኛ ቋንቋ ስለመማር ለውጫዊ ተነሳሽነት ተላውጦ የሰጡት ምላሽ አማካይ ውጤት 3.1175 ለውስጣዊ ተነሳሽነት ተላውጦ ከሰጡት ምላሽ አማካይ ውጤት 2.9822 በ0.1353 ብልጫ አሳይቷል፡፡

ተጠኚዎቹ ለውጫዊ ተነሳሽነት የሰጡት ምላሽ አማካይ ውጤት መደበኛ ልይይት እስታቲስቲካዊ ልኬት 0.28337 ለውስጣዊ ተነሳሽነት ከሰጡት ምላሽ አማካይ ውጤት መደበኛ ልይይት 0.40299 በ0.11962 አንሶ መጠነኛ ልዩነት አሳይቷል፡፡ ይህም የሚጠቁመው ተጠኚዎቹ ለውጫዊ የተነሳሽነት ተላውጦ የሰጡት ምላሽ ከአማካይ ውጤቱ ያለው ርቀት ለውስጣዊ ተነሳሽነት ተላውጦ ከሰጡት ምላሽ የጠበበ ወይም ይበልጥ ወጥነት የሚታይበት ነው፡፡ ሆኖም ግን የተጠኚዎቹ ምላሽ መደበኛ ልይይት ከአማካይ ውጤቶቹ እምብዛም ያልራቁ ወይም የማይዋዥቁ መሆናቸውን እንረዳለን፡፡

ከላይ በቀረበው ትንተና መሰረት ተጠኚዎቹ ለውስጣዊ ተነሳሽነት ተላውጦ የሰጡት ምላሽ ለውጫዊ ተነሳሽነት ተላውጦ ከሰጡት ምላሽ በአማካይ ድምር 28.46 እንዲሁም በአማካይ ውጤት በ0.1353 ብልጫ ማሳየቱ ታውቋል፡፡ በሁለቱ የተነሳሽነት ተላውጦዎች መካከል ጉልህ ልዩነት መኖር አለመኖሩን ለማወቅ የባእድ ናሙና ቲ-ቴስት ተግባራዊ ተደርጓል፡፡

ሰንጠረዥ 4.3፡- የጥናቱ ተተኳሪዎች በሁለተኛ ቋንቋ የመማር ውስጣዊና ውጫዊ

ተነሳሽነት የጽሑፍ መጠይቅ ምላሽ አማካይ ውጤት ንጽጽር በባእድ ናሙና ቲ-ቴስት

ተላውጦ	የናሙና መጠን	አማካይ ውጤት (mean)	መደበኛ ልይይት (S.D.)	የነጻነት ደረጃ (df)	የቲ ዋጋ (t)	የጉልህነት ደረጃ (ባለሁለት ጫፍ)
ውስጣዊ ተነሳሽነት	97	2.9822	.40299	96	-1.469	.076
ውጫዊ ተነሳሽነት	97	3.1175	.28337			

P<0.05

ሰንጠረዥ 4.3 የሚያመለክተው በተጠኚዎቹ ውስጣዊ እና ውጫዊ የተነሳሽነት ተላውጦዎች የድምዳሜ እስታቲስቲክስ ስሌትን ነው፡፡ የጥናቱ ተተኳሪዎች ውስጣዊና ውጫዊ የተነሳሽነት ተላውጦዎች የባእድ (ነጻ) ናሙና ቲ-ቴስት ልኬት (t = -1.469, df = 96, p = .076) ሆኖ ተመዝግቧል፡፡

በ96 የነፃነት ደረጃ የባለሁለት ጫፍ ጉልህነት ዋጋ p = .076 ከጉልህነት ደረጃ ማመሳከሪያው (p<0.05) ጠርዝ ረገጥ (marginalized) ቀረቤታ ያለው እንጂ ያነሰ አለመሆኑ ታይቷል፡፡ ይህም በተጠኚዎቹ ውስጣዊና ውጫዊ ተነሳሽነት ተላውጦዎች የሰጡት ምላሽ ያን ያህል እስታቲስቲካዊ ጉልህነት የሌለው መሆኑን ማሳያ ነው፡፡ በተጠኚዎቹ ውስጣዊና ውጫዊ የተነሳሽነት ልኬቶች መካከል ጉልህ ልዩነት አለ ለማለት የሚቻለው የፒ ዋጋ ከ0.05 አንሶ መገኘት ሲችል (p<0.05) ነው፡፡

ከፍ ሲል ከቀረበው እስታቲስቲካዊ ትንተና መገንዘብ እንደተቻለው የተጠኚዎቹ ውህድ ተነሳሽነት አማካይ ድምር 90.82 እንዲሁም አማካይ ውጤት 3.027 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ በዝምድና ኮፊሸንት (1፣ 2፣ 3፣ 4፣ 5) ልኬቶች መካከል የተገኘው አማካይ ውጤት የሚያርፈው በ3.0 ነጥብ ላይ ሲሆን፣ ውስጣዊ ተነሳሽነት 2.9822፣ ውጫዊ ተነሳሽነት ደግሞ 3.1175 መሆኑ ተረጋግጧል፡፡

ሰንጠረዥ 4.4 የተጠኚዎቹ አንብቦ የመረዳት ፈተና ውጤት

ተላውጦ	የናሙና መጠን	ዝቅተኛ	ከፍተኛ	በተደጋጋሚ የተመዘገበ ውጤት (Mode)	አጠ/ድምር	ስታትስቲክ		መደበኛ ልይይት
						አማካይ ውጤት	መደበኛ የአማካይ ስህተት	ስታትስቲክ
አንብቦ የመረዳት ውጤት	97	28.00	79.00	50.00	5232.00	53.938	1.3958	1.3747

ከላይ በሰንጠረዥ 4.4 የቀረበው ስታቲስቲካዊ መረጃ የተጠኚዎቹን አንብቦ የመረዳት ፈተና ተናጠላዊ ውጤት ያመለክታል፡፡ አንብቦ የመረዳት ፈተናው እርማት የተከናወነው ከ100% ነው፡፡ ከፍ ሲል በሰንጠረዥ 4.4 የቀረበው እስታቲስቲካዊ ማሳያ በርካታ ልኬቶችን ያመለክታል፡፡

ተጠኚዎች በአንብቦ መረዳት ፈተና ያስመዘገቡት ዝቅተኛው የፈተና ውጤት 28.00 ሲሆን፣ ከፍተኛው አንብቦ የመረዳት ፈተና ውጤት ደግሞ 79.00 ነው፡፡ በተጠኚዎቹ በተደጋጋሚ የተመዘገበው አንብቦ የመረዳት ፈተና ውጤት 50.00 ሲሆን ይህም እኩል ከፋዩ (mid-point) 50 ፐርሰንት ላይ የሚገኝ ነው፡፡ ተጠኚዎቹ በአንብቦ መረዳት ፈተናው ያስመዘገቡት ውጤት አጠቃላይ ድምር 5232.00 ከእኩል ከፋዩ 4500.00 ድምር ውጤት በልጦ የሚገኝ መሆኑም ከተጠኚዎቹ መካከል በተሻለ ሁኔታ በርከት ያሉ ተማሪዎች በአንብቦ መረዳት ፈተናው ማለፊያ ውጤት ያስመዘገቡ ስለመሆናቸው አንዱ ጠቋሚ ነው፡፡ ቀጥሎም የተጠኚዎቹ አማካይ ውጤት 53.938 ፐርሰንት ሆኖ ይገኛል፡፡ ይህ ውጤት በተለይ የሚጠቁመን ጉዳይ ተጠኚዎቹ እንደ ቡድን ያስመዘገቡት አማካይ ውጤት ምንም እንኳ ማለፊያ ነጥብን የሚጠቁም ቢሆንም እንደ ቡድን አንብቦ የመረዳት ውጤታቸው ማለፊያ ጠርዝ ላይ የሚገኝ (marginalized) ውጤት ነው፡፡ በአንጻሩ የአንብቦ መረዳት ፈተናው አማካይ ውጤት መደበኛ ልይይት 1.3747 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ ይህም የሚያሳየው በአንብቦ መረዳት ፈተናው እያንዳንዱ ተማሪ ያስመዘገበው ውጤት ከአማካይ ውጤቱ ያለው ልዩነት ሰፋ ያለና ወጥነት ጎልቶ የማይታይበት መሆኑን ጠቋሚ ነው፡፡

በአጠቃላይ ተጠኚዎቹ በአንብቦ መረዳት ፈተናው ያስመዘገቡት ውጤት በሁለተኛ ቋንቋ መማሪያ አውዱ ጥሩ አንብቦ የመረዳት ችሎታ አለ ለማለት የሚያስደፍር አይደለም፡፡

4.2 የተጠኚዎቹ በሁለተኛ ቋንቋ የመማር ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ውጤት ጋር ያለው ተዛምዶ

ቀጣዩ የዚህ ጥናት ትኩረት ተማሪዎቹ በሁለተኛ ቋንቋ ለመማር ባላቸው ተነሳሽነትና በአንብቦ መረዳት ውጤታቸው መካከል ተዛምዶ መኖር አለመኖሩን በፒርሰን ተዛምዶ ኮሬሽንት አማካይነት ማረጋገጥ ነው፡፡ በዚሁ መሰረት ሰንጠረዥ 4.4 እና ሰንጠረዥ 4.5 በቅደም ተከተል የተጠኚዎቹን አንብቦ የመረዳት ውጤትና የተነሳሽነትና የውጤት ተዛምዶ ልኬት ይዞ ቀርቧል፡፡

		ውስጣዊ	ውጫዊ	ውህድ (ውስጣዊና ውጫዊ)	አንብቦ የመረዳት ፈተና
ውስጣዊ	Pearson Correlation	1	-.164	-.049	.044
	Sig. (2-tailed)		.651	.837	.852
	N	20	10	20	20
ውጫዊ	Pearson Correlation	-.164	1	.544	-.111
	Sig. (2-tailed)	.651		.104	.761
	N	10	10	10	10
ውህድ (ውስጣዊና ውጫዊ)	Pearson Correlation	-.049	.544	1	-.257
	Sig. (2-tailed)	.837	.104		.171
	N	20	10	30	30
አንብቦ የመረዳት ፈተና	Pearson Correlation	.044	-.111	-.257	1
	Sig. (2-tailed)	.852	.761	.171	
	N	20	10	30	97

*P=0.05

ከፍ ሲል በቀረበው በሰንጠረዥ 4.5 ተጠቃሎ የቀረበው የፒርሰን የተዛምዶ ልኬት እንደሚያመለክተው በውጫዊ ተነሳሽነትና በአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት መካከል ተዛምዶ እንዳልታየ ውጤቱ (r= -0.164, የ‹‹P›› ዋጋ 0.651 ወይም P>0.05) መሆኑ አሉታዊ ተዛምዶ መታየቱን ያረጋግጣል፡፡ በተመሳሳይ መልኩ በውህድ (ውስጣዊና ውጫዊ) ተነሳሽነት የፒርሰን ተዛምዶ ልኬቱ የሚጠቁመው አሉታዊ ተዛምዶ መኖሩን ሲሆን ውጤቱም (r= -0.49, የ‹‹P›› ዋጋ 0.852 ወይም P>0.05) ነው፡፡

በአጠቃላይ በተጠኚዎቹ የሁለተኛ ቋንቋ መማር ተነሳሽነት እና በአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት መካከል አዎንታዊ ተዛምዶ የለም፡፡ ከዚህ ይልቅ የግንኙነቱ አይነት ባለሁለት ጫፍ የቲ-ቴስት ልኬቱ እንደሚያመለክተው (የጉልህነት ደረጃ ባለ ሁለት ጫፍ) የ P ዋጋ ከ0.05 በላይ አሉታዊ ተዛምዶ መታየቱን ፍተሻው አረጋግጧል፡፡

4.3 የጥናቱ ውጤት ማብራሪያ

የጥናቱ መረጃዎች ተሰብስበው በቀደመው የመረጃ ትንተና ክፍል ተተንትነው ቀርበዋል፡፡ መረጃዎቹ እርስ በርስ ተደጋጋፊና ተገናዛቢ በሆነ መልኩ የተጠኚዎቹን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ደረጃ እና የሁለተኛ ቋንቋ መማር ተነሳሽነት መካከል ያለው ተዛምዶ ምን እንደሚመስል ለመተንተን አስችለዋል፡፡

በዚሁ መሰረት የተጠኚዎቹ ተነሳሽነትን በተመለከተ የጥናቱ ግኝት እንዳመለከተው ውህድ ተነሳሽነት አማካይ ድምር 90.82 እንዲሁም አማካይ ውጤት 3.027 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ በዝምድና ኮፊሽንት (1፣ 2፣ 3፣ 4፣ 5) ልኬቶች መካከል የተገኘው አማካይ ውጤት የሚያርፈው በ3.0 ነጥብ ላይ ሲሆን፣ ውስጣዊ ተነሳሽነት 2.9822፣ ውጫዊ ተነሳሽነት ደግሞ 3.1175 መሆኑ ተረጋግጧል፡፡ ይህ አመላካች የሚጠቁመን ተጠኚዎቹ በሁለተኛ ቋንቋ መማር ያላቸው ተነሳሽነት ከፍተኛም ዝቅተኛም የማይባል እና በመካከለኛ ደረጃ ላይ እንደሚገኝ ተረጋግጧል፡፡ ይህም የሚያመለክተው ከጉህነት መለኪያው 0.05 በልጦ በመገኘቱ ጉልህ ልዩት የለም፡፡ ይህም የተማሪዎቹ ውህድ ተነሣሽነት ወይም ውስጣዊ እና ውጫዊ ተነሣሽነት መከካለኛ መሆኑን ሲያመላክት ከዚህ የጥናት ውጤት ጋር የሚገናዘበው መሪነሽ (2004) ጉሪዝና ውግፍልድን በመጥቀስ እንዳስረዳችው የማንበብ ተነሣሽነት ሲጨምር የአንብቦ መረዳት ችሎታ እንደሚጨምር አመልክታለች፡፡ ይህ ጥናትም የመማር ተነሣሽነታቸው መካከለኛ የሆኑ ተማሪዎች መካከለኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ እንዳላቸው የጥናት ውጤቱ አረጋግጧል፡፡ እንዲሁም ዘሪቱ (2004) ጥሩ የመማር ተነሣሽነት ያላቸው

ተማሪዎች ጥሩ የትምህርት ውጤት እንደሚያስመዘግቡ በጥናቷ አረጋግጠለች፡፡ ይህ የጥናት ውጤትም ከዘሪቱ የጥናት ውጤት ጋር ይደጋገፋል፡፡

በሁለተኛ ደረጃ የተጠኚዎቹን አንብቦ የመረዳት ችሎታ ለመመዘን በቀረበው አንብቦ የመረዳት ችሎታ ፈተና የተገኘው የቡድን አማካይ ውጤት 53.938 ፐርሰንት ሆኖ ይገኛል፡፡ በአጠቃላይ ተጠኚዎቹ በአንብቦ መረዳት ፈተናው ያስመዘገቡት ውጤት በሁለተኛ ቋንቋ መማሪያ አውዱ ጥሩ አንብቦ የመረዳት ችሎታ አለ ለማለት የሚያስደፍር አይደለም፡፡ በመጨረሻም በተጠኚዎቹ ሁለተኛ ቋንቋ መማር ተነሳሽነት እና በአንብቦ መረዳት ችሎታቸው መካከል ያለውን ተዛምዶ ተመርምሮ የተገኘው ልኬት እንዳመለከተው፣ በተጠኚዎቹ የሁለተኛ ቋንቋ መማር ተነሳሽነት እና በአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት መካከል አዎንታዊ ተዛምዶ አለመኖሩን ነው፡፡ የግንኙነቱ አይነት የጉልህነት ደረጃ ባለ ሁለት ጫፍ የ P ዋጋ ከ0.05 በላይ የሆነ አሉታዊ ተዛምዶ መታየቱን ፍተሻው አረጋግጧል፡፡ የዘህ ጥናት ውጤት ቀደም ሲል ከተጠቀሱ አንዳንድ ጥናቶች የሚገናዘብ ነው፡፡ ከነዘህም መካከል መሪነሽ (2004) በውስጣዊ የማንበብ ተነሣሽነት እና በአንብቦ መረዳት ችሎታ መካካል አወንታዊ ተዛምዶ እንደሌላቸው ማሣየቷ ከዚህ ጥናት ጋር ሲገናዘብ እንደቡድን የመማር ተነሣሽነት እንደሌላቸው በጥናቷ አረጋግጣለች፡፡ ፍትፍቴ (2013) የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከለኛ መሆኑ ከዚህ ጥናት ጋር ሲመሣሰል በወንድ እና በሴት ተማሪዎች መካከል ማነፃፀሯ ከዚህ ጥናት ትለያለች፡፡ እቴነሽ (2010) በማንበብ ልምድና በአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል አወንታዊ ተዛምዶ አለመኖሩን በጥናት ውጤቷ ማሣየቷ ከዚህ ጥናት ውጤት ጋር ይገናዘባል፡፡ አደይ (2012) በአቀላጥፎ ማንበብና በአንብቦ መረዳት ችሎታ መካከል ጉልህ ልዩነት እንደሌለ በጥናት ውጤት ማሣየቷ ከዚህ ጥናት ውጤት ጋር ይገናዘባል፡፡ ዘሪቱ (2004) በውህዳዊና በውጫዊ ተነሣሽነት መካከል አወንታዊ ተዛምዶ መኖሩን ጠቅሣ በተነሣሽነት አይነቶችና በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት መካከል አወንታዊ ተዛምዶ አለመኖሩን ማሣየቷ ከዚህ ጥነት ውጤት ጋር በከፊል ይገናዘባል፡፡ Knoll (2000) ዝቅተኛ ተነሣሽነት ያላቸው ተማሪዎች ዝቅተኛ ወጤት አላቸው ከለው ጥናት ጋር ይገናዘባል፡፡

ምእራፍ አምስት

ማጠቃለያ፣ መደምደሚያና የመፍትሄ ሀሳብ

ከዚህ ምዕራፍ ስር የጥናቱ ማጠቃለያ፣ መደምደሚያና፣ የመፍትሔ ሀሳቦች ቀርበዋል፡፡ በመጀመሪያ ማጠቃለያ በሚለው ንኡስ ርዕስ ከጥንቱ ዋና አላማ እና መሠረታዊ ጥያቄዎች በመነሳት የተገኙ ውጤቶችን ለማሳየት ተችሏል፡፡ በሁለተኛ ንኡስ ርዕስ ስር ለጥናቱ በተገኙት ውጤቶች ላይ በመመሰረት የተነሱት ማብራሪያዎች ተጠቃለው ቀርበው መደምደሚያ ተሰጥቶባቸዋል፡፡ በሶስተኛው ንኡስ ርዕስ ደግሞ ከጥናቱ አጠቃላይ ግኝት በመነሳት የመፍተሔ ሀሳቦች ለመስጠት ተሞክሯል፡፡

5.1 ማጠቃለያ

የጥናቱ አጠቃላይ አላማ በኦሮሚያ ክልል በኢሉአባቦር ዞን በሁሩሙ ወረዳ 2ኛ ደረጃ ት/ቤት የ10ኛ ክፍል ተማሪዎችን የመማር ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለውን ተዛምዶ መመርመር ነው፡፡ በዚህ መሰረት ጥናቱ እንዲመለስ በመጀመሪያ የተነሱት መሠረታዊ ጥያቂዎች የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. ተማሪዎችአማርኛ ቋንቋን በሁለተኛ ቋንቋነትለመማር ያላቸው ተነሳሽነት ምን ይመስላል ?
2. የተማሪዎቹ የአንብቦ መረዳት ውጤት ምን ይመስላል ?
3. የተማሪዎቹ የመማር ተነሳሽነትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ አለውን ?

እነዚህን ጥያቄዎች በአግባቡ ለመመለስ እንዲቻል በመጀመሪያ የጥናቱ ተሳታፊዎችና የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች ተመርጠዋል፡፡ ተሳታፊዎቹ በ2014 ዓ.ም በሁሩሙ ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት በመማር ላይ ያሉ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች በእድል ሰጪ ቀላል የእጣ ናሙና ዘዴ የተመረጡ 97 የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች ናቸው፡፡ ለጥናቱ የሚያስፈልጉ መረጃዎችን ለመሰብሰብ የተመረጡ የፅሁፍ መጠየቅና የችሎታ መለኪያ ፈተናዎች ናቸው፡፡ በፅሑፍ መጠየቁ የተካተቱ ጥያቂዎች በሀገር ውስጥ መሪነሽ (2004) በድንቅነህ (2011) እና በዘሪቱ (2004) የተሻለ ለጥናቱ በሚያመች መንገድ ተግባር ላይ ውለዋል፡፡

የፅሁፍ መጠይቁ በጥናቱ አማካሪ፣ በትምህርት ክፍሉ መምህራን ተገምግሞ ማስድተካከያ ከተሰጠበት እና እርማት ከተሰጠ በኃላ ለዋናው ጥናት ተግባራዊ ተደርጓል፡፡ የአንብቦ መረዳት ፈተናውም እንዲሁ በጥናቱ አማካሪ እና በትምህርት ክፍሉ መምህራን ማስተካከያ ሀሳብ ተሰጥቶባቸው ከተስተካከሉ በኃላ የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታ ለመለካት ተግባር ለይ ውሏል፡፡ በፅሁፍ መጠይቅ

በተሰበሰበው መረጃ ተማሪዎች በሁለቱም መካከለኛ የሆነ የመማር ተነሳሽነት እንዳላቸው ተረጋግጧል፡፡ በሁለተኛው የጥናት መሪ ጥያቄ የተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ውጤት ዝቅኛው 28 ከፍተኛው 79 ሆኖ ተመዝግቧል፡፡ በዚህም አብዛኞቹ ተማሪዎች የማለፊያ ነጥብ ያመስዘገቡ ሲሆን እንብዛም የአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ከፍተኛ ነው ለማለት እንደማያስደፍር በጥናቱ ተረጋግጧል፡፡ በ3ኛው የመሪ ጥያቄ ደግሞ የተማሪዎች ሁለተኛ ቋንቋ የመማር ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለው ተዛምዶ አሉታዊ በመሆኖኑ በፒርሰን የተዛምዶ መወሰኛ ቀመር ተረጋግጧል፡፡

5.2 መደምደሚያ

በዚህ ጥናት የሁሩሙ2ኛ ደረጃ ት/ቤት የሚገኙ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች በሁለተኛ ቋንቋ የመማር ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ውጤት ጋር ያለውን ተዛምዶ የተፈተሸ ሲሆን፣ ጥናቱን ከዳር ለማድረስ ሶስት የጥናቱ መሰረታዊ ጥያቄዎች ላይ ትኩረት ተደርጓል፡፡ መሰረታዊ ጥያቄዎቹ፡-1.ተማሪዎቹ አማርኛ ቋንቋን በሁለተኛ ቋንቋነት ለመማር ተነሳሽነት አላቸውን?2.የተማሪዎቹ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ምን ይመስላል?እና 3. የተማሪዎቹ የመማር ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ጋር ያለው ተዛምዶ ምን ይመስላል? የሚሉ ነበሩ፡፡ በዚሁ መሰረት በተነሳሽነት መለኪያ የጽሁፍ መጠይቅ አማካኝነት የተጠኚዎቹ የሁለተኛ ቋንቋ መማር ተነሳሽነት የተለካ ሲሆን በአንብቦ መረዳት ፈተና አማካኝነት የተጠኚዎቹ አንብቦ የመረዳት ችሎታ ተመዝኗል፡፡

የጥናቱን ውጤትና ማብራሪያ መሰረት በማድረግ ከሚከተሉት መደምደሚያዎች ላይ ተደርሷል፡፡

1. የተማሪዎች በሁለተኛ ቋንቋ የመማር ተነሳሽነት መካከለኛ ነው፡፡ ተማሪዎች ከውስጣዊ የመማር ተነሳሽነት በበለጠ በውጫዊ የመማር ተነሳሽነት ላይ የበለጠ ፍላጎት አሳይተዋል፡፡
2. በአንብቦ መረዳት ችሎታ ውጤታቸው በአብዛኛው ተማሪዎች የማለፊያ ነጥብ ያስመዘገቡ ሲሆን ነገር ግን ከፍተኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ አላቸው ማለት አያስደፍርም፡፡
3. በመማር ተነሳሽነትና በአንብቦ መረዳት መካከል አሉታዊ ተዛምዶ ተመዝግቧል፡፡
4. በጥናቱ ልክ እንደሌሎች አጥኚዎች የመማር ተነሣሽነት ያላቸው ተማሪዎች ጥሩ ያንብቦ መረዳት ችሎታ እንደላቸው የተገለጸ ሲሆን በዚህ ጥናትም መካከለኛ የመማር ተነሣሽነት ያላቸው ተማሪዎች መካከለኛ የአንብቦ መረዳት ችሎታ እንደላቸው ተረጋግጧል፡፡

5.3 የመፍትሄ ሀሳብ

በዚህ ጥናት የተደረሰባቸውን ግኝቶች ተግባራዊ ለማድረግ የአንብቦ መረዳት ችሎታን ለማጎልበት የሚከተሉት የመፍትሄ ሀሳቦች ተቀምጠዋል ፡፡

1. መምህራን የመማር ተነሳሽነት አለመኖር በተማሪዎች የአንብቦ መረዳት ችሎታእና በውጤታቸው ላይ ያለው ተፅዕኖ በመረዳት የመማር ተነሳሽነትን ለመፍጠር የተለያዩ ዘዴዎችን ቢጠቀሙ የተማሪዎችን የመማር ተነሳሽነት ሲጨምር የአንብቦ መረዳት ችሎታ ውጤታቸው ይጨምራል፡፡ ስለሆነም መምህራን በሚያስተምሩበት ወቅት የተለያዩ ዘዴዎችን በመጠቀም ተማሪዎችን ቢያነሳሱ የተሻለ የመማር ማስተማር ሂደት ይፈጠራል፡፡
2. ተሪዎች ከውጫዊ የመማር ተነሳሽነት በበለጠ በውስጣዊ የመማር ተነሳሽነት ላይ ፍላጎት ቢኖራቸው ታላሚውን ቋንቋ ለማስተማር የበለጠ ውጤታማ እንደሚያደርግ በመረዳት የውስጣዊ ተነሳሽነት ቢኖራቸው የበለጠ ውጤታማ እንደሚሆኑ ተረድተው ተነሳሽነታቸው ቢጨምር የበለጠ ውጤታማ ይሆናሉ፡፡
3. ወላጆች ለልጆቻቸው ለሁለተኛ ቋንቋ ቦታ እንዲኖራቸው እና በጎ አመለካከት ሰጥተው እንዲማሩ ማበረታቻ እና ግንዛቤ ቢፈጥሩ የተሻለ ይሆናል፡፡ በመሆኑም በቤት ውስጥ ለታላሚው ቋንቋ የሚኖራቸው አመለካከት የተሻለ ቢሆን ይመረጣል፡፡
4. የትምህርት ፖሊሲው ሁለተኛ ቋንቋን ከአንደኛ ክፍል ጀምሮ ቢሰጣቸው ተማሪዎች በልጅነት እድሚያቸው ልክ እንደ አፍ መፍቻ ቋንቋቸው ቦታ ሰጥተውት ለመማር ተነሳሽነት ኖሮአቸው የአንብቦ መረዳት ችሎታቸው እንዲዳብር ያግዛል፡፡ በተጨማሪም የአማርኛ ቋንቋ የሀገር አቀፍ ፈተና ላይ ቢሰጥ፣ ከዚህ በፊት የ10ኛ ክፍል መልቀቂያ ፈተና ይሰጥ የነበረ ቢሆንም ፈተናው ወደ 12ኛ ክፍል ሲዛወሩ አማርኛ ቋንቋ ፈተና ባለመሰጠቱ ምክንያት ተማሪዎቹ ቸልተኝነት ይታይባዋል፡፡ በመሆኑም የሚመለከተው አካል ይህን አሉታዊ ተፅኖ በመረዳት መፍትሄ ቢሰጥ የተሻለ ሊሆን ይችላል፡፡
5. ተማሪዎች የመማር ተነሳሽነት ከሌለ ለውጤት መብቃትም ሆነ የአንብቦ መረዳት ችሎታ እንደማይኖር በመረዳት ይህንን ክፍተት ለመሙላት መሰል ጥናቶችን በማካሄድ ከዚህ የተሻለ ጥናቶችን ቢያካሄዱ ጥሩ የመማር ማስተማር አውድ ይፈጠራል፡፡

ዋቢዎች

መሪነሽ ጸጋዬ። (2004) ። ባህርዳር ዩኒቨርሲቲ የማንበብ ተነሳሽነትና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ በጎንደር ከተማ የእድገት ፈለግ ሁለተኛ ትምህርት ቤት በዘጠነኛ ክፍል ተተኳነት ለድህረ ምረቃ ፕሮገርም (*ያልታተመ*)

በቀለ ቀነኒ። (2009) ። በጅማ ዩኒቨርሲቲ የአማርኛ የቋንቋ መምህራን በክፍል

ውስጥ የሚጠቀሙበት የማነሳሻ ስልት አተገባበር ትንተና አፋቸውን

በኦሮምኛ ቋንቋ የፈቱ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት ለድህረ ምረቃ

ፕሮግራም*(ያልታተመ)*

ተስፋዬ ኦላና። (2014) ። በጅማ ዩኒቨርሲቲ የተማሪዎች የመማር ተነሳሽነት ከትምህርት ውጤት ጋር ያለው ተዛምዶ በአስረኛ ክፍል ተተኳሪነት ለድህረ ምረቃ ፕሮግራም የቀረበ (*ያልታተመ*)

ዘሪቱ አስፋው ። (2004) ። ባህርዳር ዩኒቨርሲቲ አፋቸውን በጉምዝኛ ቋንቋ የፈቱ ተማሪዎች የመማር ተነሳሽነትና የውጤት ተዛምዶ በ9ኛና በ10ኛ ክፍል ተተኳሪነት (*ያልታተመ*)

ያለው እናዳወቅ። (2012) ። የምርምር መሰረታዊ መርሆችና አተገባበር

ትምህርት ቢሮ። (2004) ። የ10ኛ ክፍል መማሪያ መጽሐፍ

አማረ ተሾመ ። (2011) ። ተግባር ተኮር የቋንቋ ማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክሂል እና ተነሳሽነት ለማሻሻል ያለው ተጽዕኖ በ9ኛ ክፍል ተማሪዎች ተተኳሪነት በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በተግባራዊ ስነልሳን የኢትዮጵያ ቋንቋዎችን ማስተማር የፍልስፍና ዶክትሬት ዲግሪ ማሟያ ጥናት *(ያልታተመ)*

አደይ ብርሃኑ ። (2011) ። በጎንደር ዩንቨርሲቲ የአማርኛ አቀላጥፎ ማንበብ ከአንብቦ መረዳት ችሎታ ጋር ያለው ተዛምዶ፤በአራተኛ ክፍል አማርኛ አፍፊት ተማሪዎች ተተኳሪነት *(ያልታተመ)*

እቴነሽ በቀለ ። (2010) ። በጎንደር ዩኒቨርሲቲ የማናበብ ልምድና የአንብቦ መረዳት ችሎታ ተዛምዶ፣ በዘጠነኛ ክፍል ተተኳሪነት ለድህረ ምረቃ ፕሮግራም *(ያልታተመ)*

ፍቅሬ ጠና ጋሻው ። (2012) ። በጎንደር ዩኒቨርሲቲ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መማሪያ መፅሐፍ ውስጥ የተካተቱት የንባብ ክሂልን ለማስተማር የቀረቡ ምንባቦች ይዘት አቀራረብና አደረጃጀት ፍተሻ *(ያልታተመ)*

ፍትፍቴ አንዳርጌ ። (2013) ። በጎንደር ዩኒቨርሲቲ የአንብቦ መረዳት ችሎታና

የማንበብ ተነሳሽነት ንፅፅር፤ያታ ተኮር ጥናት *(ያልታተመ)*

የባህል ኢንዱስተሪ ስራዎች በኢትዮጵያ ጸጋ ዘአብ ፣ አድማስ ጋዜጣ የትምህርት ጥራትና መሻሻል ማንበብ ሙሉ ሰው ያደርጋል

"https://journals.lib.unb.ca/index.php/CJAL/article/viewFile/19755/21453

https://tmhtv.

Cholamrezan and [2]Hojat Jodaei (2015) motivation in second Language Acquisition;Astate of the Article

Ahmadi, M. R., & pourhossein, A. G. (2012).Reciprocal Teaching Strategies and Their Impacts on English Reading Comprehension.*theory and Practice in language studies*, *2*(10), (pp. 2053-2060).

Ahmed Zanghar (2012) instrumental and integrative motivation among undergraduate libyan students of english as a foreign language

Amir Hasseia Mohammod -Davou di, Ashrafosadat parpouchi*

Avi Kaplan (2008). Achevment motivation Temple University

Brown H.D (1994). Principle of language learning and Teaching.Englewood Prentice Hall regent.

Brown, H. (2000). *Principles of Language Learning and Teaching.*(4th ed.). USA: Longman Inc.

Christopher L. Knoll (2000). The Relationship Between Motivation And Reading Comprehension

Dornyei, Z. (2005). *The Psychology of Language Learner*. Lawrence Erlbaum Associates, New Jersey, Mahwah.

Dörnyei, Z. (2005). *The Psychology of the Language Learner: Individual Differences in Second Language Acquisition.* Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Dornyei, Z. (2009). Motivation in Second and Foreign Language Learning.*Language Teaching*

Dr **Tengku Sepora Tengku Mahadi** (2012) Associate Professor Motivation Its Types, and Its Impacts in Language Learning dr Tengku Sepora Tengku Mahadi Associate Professor

Ellis, R. (1994). *The Study of Second Language Acquisition.*Oxford: Oxford University Press.

Ellis, R. (2008). The study of Second Language Acquisition. Oxford: Oxford University Press.

Feldam. www.researchgate

Feldman, R.S. (2004). *Understanding Psychology*. New Delhi: McGraw-Hill. Fernald, L.D., & Fernald, P.S. (2005).*Munn's Introduction to psychology*. New Delhi: AITBS Publishers.

Gardner, R. C. (1985). *Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation*. London: Edward Arnold.

Gass And S Eilnker Tory 2008 Course Newe Work Taytor And Fyitoy And Fracis Group Expres Tha Mativat20n Is Akey Raetr In The Second Languge Karoig Process

Gholamreza Zareian and 2Hojat Jodaei (2015) Motivation in Second Language Acquisition: A State of the Art Article

GIIRJ, Vol.4 (1), JANUARY (2016), Motivation In Second Language Learning

A Retrospect H. Douglas Brown (2005) San Francisco State

Universityprinciples oflanguage learningand teaching

Henry, A (2001) Gender differences in Language 2 ($L_{2)}$ motivation Areassement.

Jurnal Ilmiah *(2020) the role of motivation in second languageacquisition rafika nurhidayah*

Kissau, Scott. (n.d). *Gender Differences in Second Language Motivation: An Investigation of Micro- and Macro- level influences. Retrived from:*

Langooge learoang gass s-m and selankor .l (2008) second labguge acqustion an Introduction

M erideth Wightman (2020) Gender differences in second language Learning why they exist and what we can do about it

Malaysian Journal of learning & Instracton (2017)

Mhch Learnersa Max for Languge Ascond Beeause of Their

Misra, G, http,//p&p notes bygm,bloges pot.com2013

Mohamed T.S.T And Jafar S.M (2012 Matiuation Its Types And It Is Impaets In Languge Introduction Of Business And Sogal Sance Mohamed And Tofy (2012 Consindrrs Motivaction As The Ahemptr

Mohammad Reza Ahmadi (2013) The relationship between students' reading motivation and readingcomprehension

Ryan, R. M., & Deci, L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology,*

Saranraj Loganathan III Rj (2016) Motivation in second language learning

Shahla Sattar khari&moment Takkac (2020) motivation factors for learning English as asecond

Williams, M., & Burden, R. (1997).*Psychology for language teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.

Woolfolk, A.E. (2004). *Educational Psychology*. New Delhi: Pearson Education.

Wuhan Hubei, China (2014) motivation for second or foreign language learning

www.researchgate concept of motivation.

Zarniyan G. And Jodai. h (2005) motivection second languge aguctions : astet of thearticl intrenactional j. so cs

አባሪዎች

አባሪ አንድ

የተነሳሽነት መለኪያ የጽሁፍ መጠይቅ

በጅማ ዩኒቨርሲቲ በሶሻል ሣይንስና ሂውማኒቲ ኮሌጅ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች እና የስነጽሁፍ ትምህርት ክፍል አማርኛ የ2ኛ ዲግሪን ለማሟላት በሚካሄድ ጥናትና ምርምር ከ10ኛ ክፍል ተማሪዎች መረጃ ለመሰብሰብ የተዘጋጀ መጠይቅ ፡፡

የዚህ መጠይቅ ዋና ዓላማ የ10ኛ ክፍል ተማሪዎች አማርኛ ቋንቋን የመማር ተነሳሽነት ከአንብቦ መረዳት ችሎታቸው ጋር ያለውን ተዛምዶ ለመመርመር ለሚሰራ ጥናት መረጃ ለማግኘትነው፡፡

በመሆኑም ከመጠይቁ የሚገኘውን መረጃ ለጥናቱ ግብ መምታት ወሳኝ በመሆኑ መጠየቁን በጥንቃቄ በመሙላት እንድትተባበሩኝ በትህትህና እጠይቃለው፡፡በቀረቡላችሁ ጥያቄዎች መሰረት ‹‹በጣምእስማማለሁ››፣ ‹‹እስማማለሁ››፣‹‹አልስማማም›› ወይም ‹‹ፈጽሞአልስማማም›› ከሚሉት አማራጭ መልሶች አንዱን ብቻ በመምረጥ መልሶቻችሁን ስጡ፡፡ስለትብብራችሁ በጣም አመሰግናለሁ፡፡

ክፍልአንድ፡- የተጠኚዎች ግለሰባዊ መረጃ

ጾታ፡- ሀ) ወንድ ____________ ለ) ሴት____________

አፍ መፍቻ ቋንቋ፡- ሀ) አማርኛ _______ ለ) ኦሮምኛ _______ ሐ) ሌላ _______

ክፍል ሁለት፡- የጥናቱ መረጃ

ከሥር በቀረበው ሰንጠረዥ ውስጥ የቀረቡትን ሐሳቦች በሚገባ አንብባችሁ ስታበቁ ለእናንተ እውነት የሆኑትን በመለየት የስምምነታችሁን ደረጃ በሚወክሉ ሣጥኖች ውስጥ

(√) ምልክትአስቀምጡ፡፡

ማሳሰቢያ፡- በጣምእስማማለሁ 5

በመጠኑእስማማለሁ 4

እስማማለው 3

አልስማማም 2

ፈጽሞአልስማማም 1 ነጥብ የመልስ አማራጮችን ይወክላሉ፡፡

ተቁ	ጥያቄ	የመልስ አማራጮች				
		5	4	3	2	1
1	የአማርኛ ቋንቋን መማር የምወደው ለውጤት ብቻ ነው::					
2	ወላጆቼ የአማርኛ ቋንቋን እንድማር ከፍተኛ ፍላጎት					
3	መምህራኖቼ የአማርኛ ቋንቋን እንድማር ያበረታቱኛል::					
4	የአማርኛ ቋንቋ ክፍለጊዜ ከሌሎች ትምህርቶች በበለጠ					
5	የአማርኛ ቋንቋን ትምህርት ተከታታይ ምዘናዎችን					
6	የአማርኛን ቋንቋ ትምህርት በመማሬ ወላጆቼ ደስተኛ					
7	የአማርኛን ቋንቋ ትምህርትን መማር የኪነጥበብ ስራዎችን					
8	አማርኛ ቋንቋን መማር እጠላለው ምክንያቱም የቃላቱ					
9	አማርኛ ቋንቋን መማር እጠላለው ምክንያቱም ማንበብ					
10	አማርኛ ቋንቋን አቀላጥፌ እንድናገር እና እንድማር					
11	አማርኛ ቋንቋን መማር ያስጠላኛል ምክንያቱም መምህሬ					
12	አማርኛ ቋንቋን መማር ስላለብኝ ብቻ እማራለው					
13	አዲስ ነገሮችን ለማወቅ እና የስነጽሁፍ ስራዎችን					
14	እኔ እና ጓደኞቼ የሚሰጠንን የቤት ስራ እና የክፍል ስራ					
15	በአማርኛ ክፍለጊዜ ከክፍል እጠፋለው ምክንያቱም መማር					
16	ከሌሎች ትምህርቶች በአማርኛ ቋንቋ ጥሩ ውጤት አለኝ					
17	ከጓደኞቼ ይልቅ ጥሩ ውጤት ለማምጣት ጠንክሬ					
18	ወላጆቼ አማርኛ ቋንቋን በመማሬ እንዲያደንቁኝ					
19	በአማርኛ ቋንቋ ጥሩ ውጤት አምጥቼ መምህራኖቼ					
20	አማርኛ ቋንቋን መማር እወዳለው ምክንያቱም የቋንቋ					
21	አማርኛ ቋንቋን መማር ያስደስተኛል ምክንያቱም ለወደፊት					
22	ከጓደኞቼ በበለጠ ጠንክሬ ለመማር ፍቃደኛ ነኝ					
23	ጥሩ ተማሪ ስለመሆኔ ሌሎች እንደያበረታቱኝ እፈልጋለው					
24	አማርኛ ቋንቋ መማር ያስጠላኛል ምክንያቱም የተፈጥሮ					
25	ጥሩ ተማሪ መሆን እፈልጋለው ምክንያቱም ለወደፊት					
26	አማርኛ ቋንቋን የምማረው ወላጆቼን ለማስደሰት ብቻ ነው					
27	አማርኛ ቋንቋን የምማረው ጓደኞቼ ስለሚገፋፉኝ ብቻ ነው					
28	አማርኛ ቋንቋን መማር አምብዛም አያስደስተኝም					
29	የመማር ፍላጎቴ ከአመት አመት እየቀነሰ መጥቷል					
30	በአማርኛ ክፍለ ጊዜ ከክፍል እጠፋለው ምክንያቱም					

ለ2ተኛ ቋንቋ የመማር ተነሳሽነት የጽሁፍ መጠይቅ ምላሽ ማጠቃለያ ሰንጠረዥ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	1	5	4	5	5	4	5	2	1	3	3	2	3	3	5	3	5	4	5	5	1	5	4	2	4	2	2	2	2	1
2	2	3	4	4	5	3	4	1	2	3	2	3	4	1	1	3	4	4	4	3	4	3	4	5	5	2	1	1	2	1
3	2	4	5	5	5	5	4	1	1	5	1	1	4	1	1	5	5	5	5	4	2	5	5	2	5	1	1	1	2	1
4	2	5	5	2	2	5	3	1	5	3	2	4	2	4	5	4	2	5	2	1	5	1	3	1	2	5	4	3	4	2
5	5	5	5	2	2	1	4	2	3	4	1	4	3	5	2	4	3	2	5	4	3	5	4	3	3	5	4	2	3	3
6	1	5	4	5	1	5	5	1	1	5	1	1	5	5	5	1	1	5	1	5	5	1	5	1	1	1	1	1	4	1
7	4	5	5	5	5	5	5	1	1	5	1	1	4	1	1	5	5	4	5	5	5	5	5	1	5	2	2	2	1	1
8	5	5	2	3	3	3	1	2	1	2	1	3	4	4	1	5	5	2	5	5	4	1	2	3	1	1	1	5	4	4
9	5	3	5	4	3	2		5	4	2	3	5	5	4	1	1	5	3	4	1	3	5	3	5	4	1	5	4	2	3
10	3	5	3	5	4	1	1	3	1	5	5	3	4	2	5	3	4	5	5	3	5	3	5	3	5	3	4	5	2	5
11	1	5	5	3	1	3	5	5	5	1	4	5	1	3	1	1	5	5	5	5	5	2	5	5	1	5	1	1	1	1
12	5	2	3	5	4	1	4	5	2	3	5	2	1	2	2	2	5	4	2	5	4	2	5	3	5	3	2	5	3	4
13	4	5	5	5	5	4	5	1	1	1	2	1	5	1	1	5	5	1	5	2	5	5	2	5	5	1	2	1	1	1
14	1	5	5	3	5	5	5	1	1	5	1	1	5	1	1	5	3	5	5	3	5	5	1	5	1	1	1	1	1	1
15	3	5	5	5	4	5	3	1	1	5	1	2	5	5	1	5	5	3	4	4	5	4	5	4	5	5	1	1	1	1
16	1	4	5	5	5	2	4	3	1	4	5	2	5	1	1	4	5	4	5	5	5	5	5	4	5	1	1	4	4	3
17	1	4	4	4	5	5	5	1	5	5	5	2	5	2	2	5	5	5	5	5	2	5	5	1	5	1	5	1	1	2
18	5	3	5	3	2	1	1	4	1	5	5	1	1	2	3	5	5	4	5	3	1	4	2	1	1	1	1	3	1	1

919	3	3	5	3	3	2	1	1	4	1	5	5		1	1	2	3	5	5	4	5	4	1	4	3	1	4	2	1	1
2	1	3	2	2	4	3	4	3	2	1	2	5	1	2	1	2	1	2	1	2	3	2	2	3	2	2	5	2	2	1
21	1	3	3	4	3	5	1	3	3	1	4	1	3	1	3	1	5	2	1	5	4	5	5	5	5	5	1	5	1	3
22	1	5	2	4	3	4	5	1	1	3	4	2	5	1	1	3	5	2	4	5	3	2	1	3	5	1	2	1	3	4
23	2	4	4	3	3	3	2	2	2	4	2	2	5	2	2	5	5	5	5	5	4	4	4	4	5	2	2	2	3	2
24	1	5	4	4	5	5	4	1	1	3	1	1	5	1	1	5	4	3	5	5	1	4	3	1	5	1	1	1	1	1
25	1	3	3	2	3	4	3	1	1	5	1	1	5	5	4	5	4	3	3	5	1	5	4	3	1	2	1	3	4	3
26	2	5	1	5	4	3	2	1	2	5	1	2	5	1	1	5	3	5	3	4	5	3	5	1	2	1	2	1	1	2
27	2	3	4	5	4	5	4	3	3	5	3	3	3	1	1	5	5	3	3	3	1	1	5	5	3	5	5	5	3	5
28	2	3	5	4	3	4	1	2	3	1	2	2	2	2	1	4	2	3	3	3	2	3	3	2	3	1	1	1	1	1
29	1	5	3	4	4	3	3	1	1	3	3	1	1	3	1	2	3	3	1	3	3	4	3	5	4	3	3	2	2	3
30	1	4	5	5	5	5	5	1	1	5	1	1	5	1	1	5	5	5	5	5	2	5	2	2	5	1	2	3	1	2
31	2	5	4	1	2	5	2	2	2	5	2	2	5	4	2	2	3	5	5	4	4	5	4	4	4	2	4	2	2	4
32	5	3	4	3	3	5	4	5	4	4	5	3	4	4	3	2	3	5	4	5	2	1	5	4	4	5	4	3	4	2
33	1	5	3	3	5	5	5	5	1	1	4	2	1	1	1	1	3	5	5	5	5	3	5	5	1	1	3	3	1	1

34	1	5	5	3	5	5	5	1	1	5	1	3	4	2	2	5	5	4	5	3	2	3	2	4	5	1	1	1	1	2
35	1	3	2	5	2	5	5	2	1	3	1	3	3	1	1	1	2	3	4	3	1	4	3	1	5	4	4	3	1	2
36	2	2	1	2	3	2	2	2	1	2	1	2	3	2	2	5	4	1	1	5	4	3	3	3	5	2	2	2	3	1
37	2	5	4	3	5	3	3	1	1	3	1	2	3	2	2	5	5	2	4	5	3	5	4	2	3	4	3	2	3	1
38	2	5	4	2	1	3	4	2	2	2	2	2	4	2	1	4	4	5	5	4	4	2	2	3	2	2	3	2	1	1
39	2	5	4	1	3	4	3	3	2	2	1	1	4	2	1	4	5	1	5	4	3	5	4	1	5	1	1	2	1	1
40	1	3	5	5	5	5	3	5	5	1	5	5	1	1	5	5	5	5	3	3	5	3	1	5	1	2	3	2	1	3
41	1	5	5	5	5	5	5	1	1	3	1	4	3	3	1	5	5	3	5	5	2	5	3	2	1	3	2	2	2	2
42	1	3	5	4	3	5	1	1	1	5	2	1	5	4	3	4	3	3	5	3	5	4	4	5	3	1	5	1	3	3
43	3	4	4	2	4	4	3	4	4	4	2	4	4	2	2	4	3	4	4	3	4	3	4	2	3	2	2	5	5	1
44	3	4	2	2	4	2	4	2	4	3	4	4	3	3	5	4	3	5	3	5	4	4	5	4	2	4	3	4	2	3
45	2	3	4	2	3	4	2	3	4	2	3	4	2	4	5	3	4	3	3	5	4	3	5	4	3	2	4	3	2	3
46	4	3	2	3	4	2	3	4	3	4	5	1	2	3	4	5	3	1	4	5	1	4	5	4	2	3	4	3	2	3
47	3	2	3	4	3	5	3	2	1	3	4	2	1	2	3	2	5	2	5	2	3	2	3	4	5	3	2	3	2	3
48	3	3	4	3	2	3	4	3	5	1	2	3	4	2	3	4	5	3	2	1	3	2	1	4	3	2	3	2	3	2

49	1	2	2	3	4	3	5	2	3	2	1	2	2	4	3	5	2	4	3	4	5	3	2	1	4	5	3	2	1	1
50	2	3	4	5	1	2	3	4	5	2	3	4	5	2	1	3	2	4	2	1	4	5	2	1	4	5	3	4	2	3
51	1	3	2	4	3	1	4	3	2	5	4	5	2	3	4	5	3	2	1	3	2	5	4	5	3	2	4	5	2	2
52	5	1	2	3	5	4	5	2	3	4	3	5	4	3	2	2	3	2	3	4	5	2	3	4	2	2	3	2	3	2
53	2	3	1	2	3	4	1	2	5	2	3	4	4	5	4	3	3	4	2	3	4	2	3	4	2	4	5	4	2	2
54	3	4	2	2	4	2	4	2	4	3	4	4	3	3	5	4	3	5	3	5	4	4	5	4	2	4	3	4	2	3
55	2	3	4	2	3	4	2	3	4	2	3	4	2	4	5	3	4	3	3	5	4	3	5	4	3	2	4	3	2	3
56	4	3	2	3	4	2	3	4	3	4	5	1	2	3	4	5	3	1	4	5	1	4	5	4	2	3	4	3	2	3
57	3	2	3	4	3	5	3	2	1	3	4	2	1	2	3	2	5	2	5	2	3	2	3	4	5	3	2	3	2	3
58	3	3	4	3	2	3	4	3	5	1	2	3	4	2	3	4	5	3	2	1	3	2	1	4	3	2	3	2	3	2
59	1	2	2	3	4	3	5	2	3	2	1	2	2	4	3	5	2	4	3	4	5	3	2	1	4	5	3	2	1	1
60	2	3	4	5	1	2	3	4	5	2	3	4	5	2	1	3	2	4	2	1	4	5	2	1	4	5	3	4	2	3
61	1	3	2	4	3	1	4	3	2	5	4	5	2	3	4	5	3	2	1	3	2	5	4	5	3	2	4	5	2	2
62	5	1	2	3	5	4	5	2	3	4	3	5	4	3	2	2	3	2	3	4	5	2	3	4	2	2	3	2	3	2
63	2	3	1	2	3	4	1	2	5	2	3	4	4	5	4	3	3	4	2	3	4	2	3	4	2	4	5	4	2	2

64	2	4	3	2	1	5	3	4	2	2	1	3	4	5	4	5	3	2	2	4	4	3	2	3	2	3	3	4	5	2
65	5	2	1	3	4	5	3	2	4	3	2	3	5	2	5	3	2	4	4	5	3	2	3	2	3	2	3	4	5	1
66	3	2	3	2	3	2	3	2	3	4	3	2	3	3	2	4	3	2	4	5	2	2	3	2	3	2	2	3	4	2
67	2	3	4	3	4	3	4	3	2	5	2	3	4	5	3	2	4	3	2	3	2	5	4	3	2	4	5	1	2	3
68	5	3	1	2	3	2	4	5	3	2	3	2	3	4	3	2	2	5	4	3	2	3	2	3	4	3	2	4	5	1
69	2	2	3	4	5	3	2	3	2	3	2	3	2	3	4	5	3	4	3	2	3	4	3	2	4	2	2	3	2	2
70	1	2	3	4	3	2	4	3	2	2	4	3	2	3	4	5	2	3	2	3	4	3	3	2	3	4	3	2	3	2
71	3	2	3	4	3	4	3	2	3	2	2	3	4	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	4	3	2	3	3	2	4
72	4	3	2	3	4	3	2	4	3	2	3	4	3	2	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	4	3	2	4	3	2
73	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	4	3	2	3	2	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2
74	3	2	3	2	3	2	4	3	4	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4
75	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	4	3	2	3	2	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2
76	5	2	3	2	3	2	4	3	4	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4
77	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	4	3	2	3	2	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2
78	1	2	3	2	3	2	4	3	4	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4

79	2	3	2	4	2	3	2	3	2	3	4	3	2	3	2	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2
80	4	2	3	2	3	2	3	3	4	3	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4
81	2	3	5	4	3	2	3	2	3	2	3	4	3	2	3	5	4	3	2	3	4	3	2	3	4	2	1	3	2	1
82	2	3	4	2	4	3	2	2	4	3	2	3	4	2	4	3	2	4	3	2	4	3	2	4	3	2	4	3	2	1
83	1	2	3	4	2	3	2	3	2	4	3	2	3	4	2	3	4	3	2	2	4	3	2	3	4	3	2	3	1	2
84	1	5	5	2	3	3	3	2	3	4	5	2	3	2	3	5	4	5	5	3	4	5	3	4	3	4	3	2	3	2
85	3	2	3	2	3	2	3	4	3	2	1	3	2	3	2	3	2	3	5	3	4	5	3	2	4	3	3	4	5	2
86	2	3	2	3	2	3	2	3	4	3	2	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	2	3	3	2	2	3	4	3	2
87	5	5	2	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	2	4	3	2	4	3	2	4	3	2	3	2	3	2	4	2
88	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3	4	3	2	3	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3
89	2	3	4	3	4	3	2	3	4	3	2	3	4	3	2	5	2	3	4	5	3	2	3	2	2	2	3	3	2	3
90	5	3	2	3	4	3	5	4	3	2	3	2	3	4	3	2	5	4	3	2	3	2	3	4	3	5	4	3	2	3
91	1	2	3	4	3	5	4	3	2	3	1	4	5	4	3	3	2	4	3	2	2	3	4	4	3	2	2	3	4	3
92	3	2	3	3	2	3	3	4	3	2	3	4	3	4	3	5	4	3	3	2	4	4	3	3	4	4	3	3	2	2
93	3	2	3	3	3	3	2	4	3	3	2	4	3	2	4	3	2	4	3	2	3	4	5	2	3	2	3	4	3	2

94	3	2	3	2	3	4	3	2	3	4	3	5	4	3	5	3	2	3	2	3	2	4	3	2	3	2	3	3	3	2
95	2	1	2	3	4	3	2	3	2	3	2	3	2	1	3	2	4	3	2	3	2	3	2	3	1	2	4	3	5	4
96	3	2	3	2	3	2	3	4	3	2	3	2	3	4	3	4	3	2	3	2	3	1	3	2	3	2	3	2	4	2
97	1	2	3	2	3	2	4	3	4	3	2	4	5	5	3	2	4	2	3	4	3	2	3	2	3	2	4	3	2	4

አባሪሁለት

ለተጠኚዎች የቀረበ አንብቦ የመረዳት ፈተና

በሁሩሙ 2ኛ ደረጃ ት/ቤት ለሚካሄደው ጥናት የተማሪዎችን የአንብቦ መረዳት ችሎታ በመረጃነት ለመጠቀም የተዘጋጀ የ10ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ የአንብቦ መረዳት ፈተና

ቀን -------------/---------/2014 ዓ.ም

የተፈቀደው ጊዜ 1:00

መመሪያአንድ ፤-ከጥያቄ 1-10 ያሉት ጥያቄዎች በምንባብ አንድ ላይ የተመሰረቱ ናቸው፡፡ ለእያንዳንዱ ጥያቄ ከተሰጡት መልሶች መካከል በምንባቡ መሰረት ትክክለኛውን አማራጭ በተሰጠው ክፍት ቦታ ጻፍ/ጻፍ (20%)

ሌባነው

የሆሲፒታሉ የድንገተኛ አደጋ መቀበያ ክፍል አግዳሚ መቀመጫዎችንና የበሽተኛ **ወላንሳዎች** ያለወትሯቸው ተጣቧል ፡፡በዚያ ውድቅት ለሊት ብዙ ህመምተኞች ወደ ሆስፒታሉ **በመጉረፋቸው** ፣የሌሊት ተረኛ የሆኑት ሀኪሞች እንደ ሽማኔ መወርወሪያ ወዲያወዲህ ይመላለሳሉ፡፡

ሁለት ቁስለኛ ባልናሚስቶች ተደገግፈው፣ አንደኛው አግዳሚ መቀመጫ በከፊል የህመማቸው ማስታገሻ ያደረጉ ያህል ፣**ሙጥኝ** ብለውታል ፡፡ አላፊ አግዳሚው የጠና ቁስላቸውን እያስተዋለና ከሩቅ የሚጠራ የማቃሰት ድምጻቸውን እያሰማ ‹‹ምን ሆናችሁነው›› ሳይላቸው አያልፍም ፡፡ ባልየው መናገርም አልቻለም ፡፡ **የጣር ድምጽ** ከመስማት ሌላ…ሚስትየዋ ግን ለጠየቃት ሁሉ ፈጠን እያለች ‹‹ሌባ ነው! ሌባ ነው! የደፈረን ትላለች፡፡ጠያቂው ‹‹ወይጉድ !›› እያለ ከማለፍ ሌላ የአደጋውን ዝርዝር ሁኔታ ለመስማት ስሜት አልነበረውም፡፡

ሁለቱ ባል እና ሚስቱ ከተጋቡ 7 ወር ከአስራ አምስት ቀናቸው ነው፡፡ በቤታቸው ውስጥ የነበረው ዕቃ አንድ አልጋ ፣አንድ ቁምሳጥ፣ ሁለት ወንበሮች፣አንድጠረጴዛ፣ሁለት የውሃ ብርጭቆዎችና ሁለት የአምቦ ውሃ ጠርሙሶች ናቸው፡፡

አደጋው በደረሰበት ሌሊት ስምንት ሰዓት ገደማ ላይ ሦስት ሌቦች የጓሮ በሩን ሰረገላ ቁልፍ ሰብረው ሲገቡ፣ ባልናሚስቱ በእንቅልፍ አለም ይንሳፈፉ ነበር፡፡

ምንጭ የማለዳ ስንቅ አበራ ለማ(1980፣53)

----- 1 ባልና ሚስቱን የደባደባቸው ማነው?

ሀ ወታደር ለ ሌባ ሐ ሽፍታ መ በግልጽ የታወቀ ነገር የለም

----- 2 ባልናሚስቱ ወደ ሆስፒታሉ የሄዱት በምን ሰዓት ነው?

ሀ በውድቅት ሌሊት ለ ማታ ሐ ሲነጋ መ በቀን

----- 3 ‹‹ ወይጉድ!›› በሚለው ሀረግ ውስጥ የገባው የቃለአጋኖ ምልክት ምንን ያመለክታል?

ሀ መሳለቅን ለ ማዘንን ሐ መደነቅን መ መረዳዳትን

----- 4 ባልናሚስቱ ያሏቸውን ዕቃዎች የሚዘረዝረው የትኛው አንቀጽ ነው?

ሀ አንቀጽ አንድ ለ አንቀጽ ሁለት ሐ አንቀጽ ሦስት መ አንቀጽአራት

----- 5 ሌቦቹ ወደ ባልናሚስቶቹ ቤት የገቡት እንዴት ነው?

ሀ የጓሮ በር ሰረገላ በመስበር ለ ጣሪያ በመስበር ሐ መስኮት በመስበር

መ እንዴት እንደገቡ አልተገለጸም

መመሪያ ሁለት፡-ከዚህ በታች ለቀረቡት ሀረጋት እና ዐ.ነገሮች በምንባቡ መሰረት በተመሳሳይ ፍች አዛምድ/ጅ (20%)

ሀ	ለ
----- 6 ውድቅት ሌሊት	ሀ ምንጣፍ
----- 7 የጣር ድምጽ	ለ አውራ ለሊት
----- 8 ሙጥኝ ብለውታል	ሐ አጥብቀው ይዘውታል
----- 9 ወደ ሆስፒታሉ ይጎርፋሉ	መ ወዲያ ወዲህ የሚል
----- 10 የሽማኔ መወርወርያ	ሠ ማቃሰት
	ረ በብዛት ይሄዳሉ

መመሪያ ሦስት ፡- በምንባቡ መሰረት ትክክለኛውን መልስ ስጡ (20%)

11 ሌቦቹ ወደ ባልና ሚስቱ ቤት ሲገቡ የድረሱልኝ ጥሪ ቢያሰሙ ምን ይፈጠር ነበር?

12 ከምንባቡ ምን ተረዳችሁ?

13 ሌቦቹ ባልናሚስቱን የደበደቧቸው ለምን ይመስላችዋል?

14 የአንቀጽ አንድን ዋና ቃል ጻፉ? የአንቀጹንም ቅርጽ አስቀምጡ

15 ባልናሚስቶቹ ያሏቸውን ዕቃዎች ለመዘርዘር የተቀመጠው ስርዓተ ነጥብ የቱ ነው?

ምንባብ 2ከ16-20 ያሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሰረት መልሱ (20%)

የፈለጉትን መሆን ለብዙ ሰዎች ለመውጣት የሚያስፈራ ተራራ ነው፡፡ ከዚህ በተጨማሪ ከደረስንበት ደረጃ ዝቅ ሳንል ደረጃችንን ጠብቀን መኖር በራሱ ቋሚ ትግል ነው፡፡ ብዙ ፈተናንና ትግልን የሚፈሩ ሰዎች ሳይጨናነቁ መኖርን ይመረጣሉ፡፡ከፍ ካለቦታ ላይ ከመውጣት ዝቅተኛ እና ረባዳ ቦታን ይመርጣሉ፡፡ የፈለጉትን ለመሆን የሚጥሩ ሰዎች ግን በፍጹም ረባዳ ቦታን አይቀበሉም፡፡ እንዳጋጣሚ ሆኖ ራሳቸውን እንዲህ አይነት ቦታ ቢያገኙትም እዚህ ለመገናኘታቸው ምክንያት ሰጥተው ተደላድለው አይቀመጡም፡፡ ወላዋይ ሰዎች ግን በህይወታቸው ግን የትም አይደርሱም፡፡

የፈተናዎች ኤጀንሲ ለ10ኛ ክፍል መልቀቂያ ፈተና ያዘጋጀው ላይ ተቆርጦ የተወሰደ(2011፡17)

----- 16 የፈለጉትን ለመሆን በምንባቡ መሰረት ምን መሆን አለብን?

ሀ ውጣ ውረዶችን ማሳለፍ ለ ተመቻችቶ መቀመጥ ሐ ጥሩ ስራ መስራት መ ራስን መቻል

----- 17 በምንባቡ መሰረት ጥሩ ቦታ የሚደርሱ ሰዎች ምን ዓይነት ሰዎች ናቸው?

ሀ የሚወላውሉ ለ ጥሩ ስራ የሚሰሩ ሐ የማይወላውሉ መ ጎበዞች

----- 18 እንደ ምንባቡ አገላለጽ ከፍተኛ ቦታ ላይ የሚደርሱ ሰዎች ምን አይነት ቦታን ይመርጣሉ ሀ ከፍተኛ ቦታን ለ ረባዳ ቦታን ሐ ያገኙትን መ ሁሉም ትክክል ነው

----- 19 ምንባቡ ያለንበትን ቦታ ለማስጠበቅ ወይም ዝቅ ሳንል መኖር ምን መሆኑን ይገልጻል? ሀ ቀላል ለ ምኞት ሐ ቋሚ ትግል መ ወላዋይነት

----- 20 ብዙ ፈተና እና ውጣውረዶችን መወጣት የማይፈልጉ ሰዎች ምን ዓይነት ቦታን ይመርጣሉ? ሀ ከፍተኛ ቦታን ለ የተመቻቸ ቦታ ሐ ፈተና የበዛበትን ቦታ መ ረባዳ ቦታን

መመሪያ ሦስት፡-ከተራ ቁጥር 21-30 ድረስ ያሉትን ጥያቄዎች ቀጥሎ በቀረበው ግጥም ላይ የተመሰረቱ ናቸው ፡፡ ግጥሙን በጥሞና በማንበብ ለጥያቄዎቹ ከተሰጡት አማራጮች መካከል ትክክል የሆነውን መልስ ምረጥ (ጭ)(20%)

አቅሌን በምላሴ

ምሳሌን በአፌ ውስጥ
ይዤው ተቀመጥኩኝ
አየር ሳይዳብሰው
        በጥርሴ ነካሁት
        ውስጥ ጉንጩን ዳሰስኩት
        ከዚያም በምላሴ አዕምሮዬን ላስኩት
አቤት መጣፈጡ አዕምሮ መላስ
ምላስ ከአፍ ሳይወጣ አየር ሳይዳስስ
አቤት መፋጀቱ አዕምሮ መላስ
ማቀዝቀዣ አልቦ ወይ አየር ንፋስ
ፈቃደአዘዘ (1990፣69)

----- 21 ግጥሙ ስንት አንጓ አለው?

ሀ ሦስት ለ አስራ አንድ ሐ ሀያ ሁለት መ አንድ

----- 22 የግጥሙ ተናጋሪ ማነው?

ሀ ወሬኛ ሰው ለ ታዛቢሰው ሐ ምላሰኛው እና ታዛቢው መ ራሱ ገጣሚው

----- 23 የግጥሙ ድምጸት ምንድነው?

ሀ የትዝብት ለ የጸጸት ሐ የምሬት እና ብስጭት መ የትዝብት እና ጸጸት

----- 24 የግጥሙ መልዕክት ወይም ደራሲው መግለጽ የፈለገው ሀሳብ (ስሜት)ምንድነው?

ሀ የማንበብ ነጻነትን መንሳትነው ለ የማዳመጥ ነጻነትን መንሳት ነው

ሐ የንግግር ነጻነትን መንሳት ነው መ የመጻፍ ነጻነትን መንሳት ነው

----- 25 የግጥሙ ስንኞቹ ቤት ምንድነው? ሀ ሳልስ ለ ራብዕ ሐ ካብዕ መ ሣድስ

----- 26 ገጣሚው አዕምሮን መላስ ሲል ምን ማለቱ ነው? ሀ አዕምሮን ማዳመጥ

ለ አዕምሮን በምላስ መላስ ሐ ከሰው ማውራት መ መናገር

----- 27 ግጥሙ ስንት ስንኞች አሉት? ሀ ስምንት ለ ስድስት ሐ አስራ አንድ መ አስራ ሁለት

----- 28 የግጥሙ ቤት መድፊያ ቃል የቱ ነው? ሀ ውስጥ ለ ነካሁት

ሐ ንፋስ መ መላስ

----- 29 እንደ ገጣሚው ሀሳብ የአንደበት ክፍሎቹን የሚያናግረው በምን ነው?

ሀ በምላሱ ለ በትናጋው ሐ በአንደበቱ መ መልሱ አልተሰጠም

----- 30 አቅሌን በምላሴ ሲል ምን ማለቱ ነው?

ሀ የውስጡን ሀሳብ ለ ችግሩን ሐ ደስታውን መ ሁሉም

የተጠኚዎቹ የአንብቦ መረዳት ፈተና ውጤት ማጠቃለያ ሰንጠረዥ

ተራ ቁጥር	ውጤት
1	38
2	49
3	65
4	73
5	67
6	69
7	32
8	50
9	64
10	67

11	53
12	46
13	41
14	58
15	38
16	33
17	55
18	53
19	38
20	50
21	51
22	37
23	35
24	42
25	76
26	56
27	73
28	69
29	77
30	69
31	49
32	78
33	77
34	70
35	69
36	63
37	59
38	57
39	44
40	49

41	56
42	37
43	71
44	73
45	46
46	50
47	33
48	56
49	69
50	65
51	79
52	50
53	53
54	28
55	70
56	67
57	38
58	55
59	64
60	28
61	34
62	50
63	40
64	51
65	52
66	48
67	50
68	73
69	60
70	43

71	34
72	50
73	78
74	69
75	77
76	58
77	56
78	48
79	36
80	64
81	33
82	38
83	67
84	53
85	46
86	41
87	53
88	68
89	69
90	35
91	50
92	41
93	47
94	35
95	52
96	50
97	56

አባሪሦስት፡ እስታቲስቲካዊ መግለጫዎች

Descriptive Statistics

ውህድ	N	Mean		Std. Deviation
	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic
A0001	97	2.4227	.13578	1.33725
A0002	97	3.2784	.11973	1.17918
A0003	97	3.2784	.12326	1.21400
A0004	97	3.2371	.11235	1.10654
A0005	97	3.3093	.11480	1.13064
A0006	97	3.2990	.12621	1.24302
A0007	96	3.2604	.12587	1.23327
A0008	97	2.5876	.11884	1.17040
A0009	97	2.6392	.13366	1.31645
A0010	97	3.0825	.12748	1.25557
A0011	97	2.7113	.13186	1.29871
A0012	97	2.7732	.12393	1.22053
A0013	96	3.2604	.12846	1.25861
A0014	97	2.7835	.12541	1.23513
A0015	97	2.6082	.13396	1.31938
A0016	97	3.5361	.13276	1.30753
A0017	97	3.4845	.11643	1.14667
A0018	97	3.3402	.12075	1.18925
A0019	97	3.4124	.12755	1.25626
A0020	97	3.4639	.12697	1.25052
A0021	97	3.2680	.12307	1.21205

A0022	97	3.3299	.12668	1.24768
A0023	97	3.2887	.11992	1.18109
A0024	97	3.0825	.12916	1.27206
A0025	97	3.1959	.12661	1.24699
A0026	97	2.6082	.13154	1.29548
A0027	97	2.8247	.11816	1.16378
A0028	97	2.7629	.11976	1.17945
A0029	97	2.4330	.11531	1.13566
A0030	97	2.2577	.10596	1.04362
Valid N (listwise)	95			

ውስጣዊ	N	Mean		Std. Deviation
	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic
A0001	97	2.4227	.13578	1.33725
A0004	97	3.2371	.11235	1.10654
A0005	97	3.3093	.11480	1.13064
A0007	96	3.2604	.12587	1.23327
A0008	97	2.5876	.11884	1.17040
A0009	97	2.6392	.13366	1.31645
A0011	97	2.7113	.13186	1.29871
A0012	97	2.7732	.12393	1.22053
A0013	96	3.2604	.12846	1.25861
A0014	97	2.7835	.12541	1.23513
A0015	97	2.6082	.13396	1.31938
A0016	97	3.5361	.13276	1.30753

A0017	97	3.4845	.11643	1.14667
A0020	97	3.4639	.12697	1.25052
A0021	97	3.2680	.12307	1.21205
A0022	97	3.3299	.12668	1.24768
A0024	97	3.0825	.12916	1.27206
A0025	97	3.1959	.12661	1.24699
A0029	97	2.4330	.11531	1.13566
A0030	97	2.2577	.10596	1.04362
Valid N (listwise)	95			

Descriptive Statistics

ውጫዊ	N	Sum	Mean		Std. Deviation
	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic
A0002	97	318.00	3.2784	.11973	1.17918
A00039999999999	97	318.00	3.2784	.12326	1.21400
A0006	97	320.00	3.2990	.12621	1.24302
A0010	97	299.00	3.0825	.12748	1.25557
A0018	97	324.00	3.3402	.12075	1.18925
A0019	97	331.00	3.4124	.12755	1.25626
A0023	97	319.00	3.2887	.11992	1.18109
A0026	97	253.00	2.6082	.13154	1.29548
A0027	97	274.00	2.8247	.11816	1.16378
A0028	97	268.00	2.7629	.11976	1.17945
Valid N (listwise)	97				

Descriptive Statistics

የፈተና ውጤት	N	Minimum	Maximum	Sum	Mean		Std. Deviation	Variance
	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Std. Error	Statistic	Statistic
Reading test	97	28.00	79.00	5232.00	53.9381	1.39578	13.74683	188.975
Valid N (listwise)	97							

Correlations

		Internal	external	INTERNAL and EXTERNAL	Reading test
Internal	Pearson Correlation	1	-.164	-.049	.044
	Sig. (2-tailed)		.651	.837	.852
	N	20	10	20	20
External	Pearson Correlation	-.164	1	.544	-.111
	Sig. (2-tailed)	.651		.104	.761
	N	10	10	10	10
INTERNAL and EXTERNAL	Pearson Correlation	-.049	.544	1	-.257
	Sig. (2-tailed)	.837	.104		.171
	N	20	10	30	30
Reading test	Pearson Correlation	.044	-.111	-.257	1
	Sig. (2-tailed)	.852	.761	.171	
	N	20	10	30	97